

การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนระดับประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF PROFESSIONAL PRIMARY TEACHERS' CHARACTERISTICS IN BANGKOK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education

Department of Curriculum and Instruction

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2022

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมีอาชีพในโรงเรียน ระดับประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
โดย	น.ส.รัชพร คำชามา
สาขาวิชา	ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร)	
.....	กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชัษพร คำขามา : การศึกษาคูณลักษณะความเป็นครุมืออาชีพในโรงเรียนระดับประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. (A STUDY OF PROFESSIONAL PRIMARY TEACHERS' CHARACTERISTICS
IN BANGKOK) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ภาวิณี โสธายะเพ็ชร

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครุมืออาชีพของครูประถมศึกษาใน
ระดับนานาชาติ 2) เพื่อศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครุมืออาชีพของครูประถมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยครูประถมศึกษาในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครทั้ง 4
สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน
ทั้งสิ้น 389 คนซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์คือ ครูประถมศึกษา
จำนวน 12 คน และครูเจ้าฟ้ามาจักรีจำนวน 6 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบ
สัมภาษณ์และแบบสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นครุมืออาชีพของครูประถมศึกษาใน
ระดับนานาชาติจากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องจึงได้เกณฑ์ของคุณลักษณะของความเป็นครุมืออาชีพของครู
ประถมศึกษาทั้งหมด 5 ด้านประกอบด้วย ด้านพฤติกรรม ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความมีปฏิภาณไหว
พริบ ด้านทัศนคติ และด้านความเชี่ยวชาญ 2) ผลการศึกษสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครุมือ
อาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามสังกัดต่าง ๆ พบว่าภาพรวมครูประถมศึกษาส่วน
ใหญ่ให้คะแนนด้านพฤติกรรมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.12) ส่วนปัญหาที่พบคือการตรวจสอบประสิทธิภาพ
การทำงานของครูประถมศึกษาโดยควรมีการประเมินผลงานจากสถานการณ์จริง หรือบริบทสภาพจริง เพื่อ
สะท้อนคุณลักษณะความเป็นครุมืออาชีพของครูประถมศึกษาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา   ประถมศึกษา
ปีการศึกษา   2565

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6183339227 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEYWORD: Professional Teachers, Elementary education, Professional teachers' characteristics

Thutchabhorn Khamchama : A STUDY OF PROFESSIONAL PRIMARY TEACHERS' CHARACTERISTICS IN BANGKOK. Advisor: Asst. Prof. Pavinee Sothayapetch, Ph.D.

The purposes of this research were 1) to synthesis professional teachers' characteristics at the international level; 2) to study the reality and desirable conditions of professional teachers at Elementary level in Bangkok. The Sample were from 4 educational agencies i.e. Office of the Basic Education Commission, Office of the Private Education Commission, Bangkok Metropolitan Administration, and Office of the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. Overall sample was 389 which derived from stratified random sampling. 12 elementary school teachers from the questionnaire and 6 teachers awarded the Princess Maha Chakri were interviewed. Research instrument consisted of semi-structured interviews and questionnaires. The research data were analyzed by descriptive analysis such as percentage, mean, and standard deviation. The interview data were used by content analysis.

The research results were as follows 1) the synthesis professional teachers' characteristics at the international level from theories and related documents. 5 aspects from the reviewing of all documents consisted of behavior, working with others, Intelligence, flair, attitude, and expertise. 2) The study of the reality and desirable conditions of professional teachers at Elementary level in Bangkok classified by different agencies, it was found that the majority of elementary school teachers overall provided the highest score on behavior ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.12). About the problems, the teachers' performance check should be assessed from the real work situations. or the real context to reflect the professional characteristics of primary school teachers.

Field of Study: Elementary Education

Student's Signature .....

Academic Year: 2022

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร ที่ได้สละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ และศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และให้แนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณะครูทุกสังกัดและครูผู้ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ที่ได้ให้ความร่วมมือทำแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ด้วยไมตรีจิตเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจจากครอบครัว เพื่อน ๆ ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รัชพร คำขามา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
คำจำกัดความ.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับครุมืออาชีพ.....	9
1.1 ความหมายของครุมืออาชีพ.....	9
1.2 ความสำคัญของครุมืออาชีพ.....	10
1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับครุมืออาชีพ.....	11
ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครุมืออาชีพ.....	14
2.1 ความหมายคุณลักษณะของครุมืออาชีพ.....	14
ตอนที่ 3 ครูประถมศึกษา.....	28

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
4.1 งานวิจัยต่างประเทศ	31
4.2 งานวิจัยในประเทศ	33
ตอนที่ 5 การสังเคราะห์งานวิจัย	35
ตอนที่ 6 กรอบแนวคิด	40
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	41
1. การศึกษาข้อมูลและการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ	41
1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัย	41
1.2 การสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ	41
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	44
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	53
5. การนำเสนอข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
1. ผลจากการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติ	55
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร	57
3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา	66
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	86
สรุปผลการวิจัย	86
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	99

ข้อเสนอแนะในครั้งถัดไป.....	99
ภาคผนวก.....	100
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย	100
บรรณานุกรม.....	118
ประวัติผู้เขียน	123

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 องค์ประกอบของคุณลักษณะและทัศนคติของครูมืออาชีพ	22
ตาราง 2 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ	36
ตาราง 3 ความหมายของตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ	38
ตาราง 4 ประเด็นหลักและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพที่จะนำไปทำแบบสำรวจ	38
ตาราง 5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของแบบสำรวจ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน	45
ตาราง 6 ข้อมูลของครูประถมศึกษาที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 12 คน	52
ตาราง 7 ผลการสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความหมายของตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ 55	
ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	57
ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดสถานศึกษา	58
ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด	58
ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน	59
ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์สอน	59
ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา	60
ตาราง 14 ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	61
ตาราง 15 ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ	62
ตาราง 16 ด้านทัศนคติ	64
ตาราง 17 ด้านพฤติกรรม	64
ตาราง 18 ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น	66
ตาราง 19 ข้อมูลทั่วไปของครูชั้นประถมศึกษาที่ให้สัมภาษณ์	67

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	40
แผนภาพ 2 แนวทางการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพสู่การพัฒนาเป็นแบบสำรวจ	42
แผนภาพ 3 การสุ่มแบบแบ่งชั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง	43
แผนภาพ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	50

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ช่วงวัยที่ถือเป็นช่วงวัยสำคัญที่สุดของชีวิตคือ “วัยเด็ก” เพราะเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นผลผลิตที่เติบโตจากเมล็ดพันธุ์ชั้นดี (พิณสุดา สิริธรงค์ศรี, 2556) ผนวกกับการได้รับการเอาใจใส่จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่จะเป็นภูมิต้านทานและประสบการณ์ให้ได้เรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่เปรียบได้กับต้นไม้อ่อนซึ่งเป็นหนึ่งในช่วงเวลาสำคัญของชีวิตที่กำลังรอรับการดูแล (สมเกียรติ วัฒนศิรินชัยกุลม, 2544) เมื่อปลูกฝังและพัฒนา หากแต่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เด็กวัยนี้จะเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ ฉะนั้นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญและมีส่วนหล่อหลอมเมล็ดพันธุ์นี้ให้งอกงามคือ “ครู”

ครูจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าของประเทศชาติในอนาคต ดังพระราโชวาทของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันพุธที่ 18 พฤษภาคม พุทธศักราช 2526 ความตอนหนึ่งว่า “อาชีพครูถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคง และก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งก็ได้แก่เยาวชนของชาติ เสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าสมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะสามารถช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้” ดังนั้นครูคือผู้ให้วิชาความรู้ และยังเป็นผู้พัฒนาศิษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพต่อประเทศชาติ นอกจากการสอนแล้วครูยัง เป็นผู้ยกระดับวิญญาณมนุษย์ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี สอนในคุณงามความดีเพื่อเป็นแม่แบบให้เด็กได้ปฏิบัติตาม และที่สำคัญไปกว่านั้นครูเป็นบุคคลสำคัญอันดับแรกที่จะช่วยสร้างคน สร้างชาติและนอกจากจะสอนวิชาความรู้แล้วนั้น ครูยังเปรียบเสมือนพ่อหรือแม่คนที่สองของชีวิตเด็กที่คอยอบรมสั่งสอน ประคับประคองให้เด็กเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในวันข้างหน้า ซึ่งเมื่อเด็กพ้นระดับปฐมวัยมาแล้วนั้น ครูที่มีความสำคัญถัดมาย่อมต้องเป็น “ครูประถมศึกษา” นั่นเอง

การสอนในระดับประถมศึกษา คือ การสอนในช่วงระยะเวลา 6 ปีแรกของการศึกษาในระบบโรงเรียนซึ่งครอบคลุมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 การประถมศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาระดับนี้จึงมีความสำคัญทั้งในแง่ของการพัฒนาบุคคลให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความสมบูรณ์พร้อมและในแง่ของการพัฒนาสังคมประเทศชาติ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ (ยศวีร์ สายฟ้า, 2565) ครูประถมศึกษาเป็นที่ต้องการและมีผลต่อ

การจัดการประถมศึกษาของประเทศ การพัฒนาใดๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กประถมศึกษาจึงล้วนเป็นผลมาจากการปฏิบัติของครูประถมศึกษาทั้งสิ้น หากครูประถมศึกษาไม่มีคุณภาพแล้ว โอกาสที่การจัดการประถมศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างมีคุณภาพย่อมเกิดขึ้นได้ยากยิ่ง การพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพจึงต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (Feiman-Nemser, 2003)

ในแต่ละประเทศมีกระบวนการพัฒนาและสร้างคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูมีความแตกต่างกันออกไป ประเทศที่สามารถพัฒนาระบบการศึกษาได้สำเร็จ เช่น ประเทศฟินแลนด์ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศไต้หวัน และประเทศเวียดนามมีการวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูที่แตกต่างกัน ประเทศฟินแลนด์ จะไม่มีครูที่มีประสิทธิภาพหากแต่มีเพียงครูที่มีความเป็นมืออาชีพภายใต้ระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น (Sothayapetch, 2013) ดังคำกล่าวที่ว่า “ความมีประสิทธิภาพของครูขึ้นอยู่กับความสามารถของครู เป็นสำคัญที่จะปฏิบัติตนให้มีความเป็นมืออาชีพและความสามารถของตนนั้นจะนำมาใช้ในการส่งเสริมระบบการศึกษาได้อย่างไร” โดยที่ประเทศฟินแลนด์เน้นความเป็นมืออาชีพของครูผ่านงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ครูมืออาชีพจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ เห็นได้จากกรณีที่รัฐบาลฟินแลนด์มีแนวคิดว่าการศึกษาคือทรัพยากรสำคัญของประเทศ การจะพัฒนาประเทศได้ต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพประชากร รัฐจึงเริ่มให้ความสำคัญกับการศึกษาและอาชีพครู ครูฟินแลนด์ทุกคนจบจากคณะศึกษาศาสตร์และจบการศึกษาระดับปริญญาโท ระหว่างการเป็นครูก็ยังคงพัฒนาศักยภาพตัวเองอยู่เสมอ ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตัวเอง เป็นการเสริมความเชี่ยวชาญหรือความสนใจของครู และเมื่อมีการประเมินคุณภาพครูก็จะมีหน่วยงานเข้าไปประเมินแต่อย่างใดแต่จะมีผู้เชี่ยวชาญมาสังเกตช่วยเหลือเรื่องการสอนและเติมในสิ่งที่ครูคนนั้นขาด เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์มากที่สุด (Vail, 2015) ในประเทศญี่ปุ่นมีการคัดเลือกบุคลากรครูอย่างเข้มงวด ผู้ที่จะมาเป็นครูต้องเรียนโรงเรียนผลิตครูโดยเฉพาะ คนที่สอบผ่านเข้ามาเรียนได้จะมีเพียงร้อยละ 14 เท่านั้น เมื่อเรียนจบแล้วต้องผ่านการสอบและการประเมินโดยรัฐ จึงจะได้เป็นครูอย่างที่ต้องการ หรือถ้าจบสายอื่นมากก็ต้องสอบประกาศนียบัตรวิชาชีพครูให้ผ่านการศึกษาศาสตร์ของครูญี่ปุ่นขั้นต่ำคือต้องจบปริญญาตรีและมีใบประกาศนียบัตรวิชาชีพครูและขณะประกอบอาชีพครูยังมีหน้าที่ต้องพัฒนาตัวเองตลอดเวลา ต้องเข้าร่วมอบรมโดยการศึกษาของกรรมการจังหวัด ส่วนเรื่องความเป็นมืออาชีพของครูในประเทศญี่ปุ่นต้องมีการประเมินผลจากเพื่อนร่วมงานโดยคัดเลือกห้องเรียนที่สอนดีที่สุ่มเป็นตัวอย่างให้เพื่อนร่วมวิชาชีพด้วยกันเพื่อช่วยกันพัฒนาความเป็นอาชีพต่อไป (Ishii, 2000)

สาธารณรัฐเกาหลีหรือประเทศเกาหลีใต้ ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและได้เงินเดือนสูง การเป็นครูในเกาหลีใต้มีอัตราการแข่งขันสูง ความเป็นครูมีอาชีพแต่ละคนจะต้องผ่านการประเมินโดยครูใหญ่และเพื่อนร่วมงานอย่างน้อย 3 คนใน 2 ครั้งต่อภาคเรียน นอกจากนี้ยังมีการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อนำมาพัฒนาการสอนในห้องเรียนด้วย บางโรงเรียนมีการประชุมตั้งแต่ต้น ภาคเรียนเพื่อปรับความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างนักเรียน ครูและผู้ปกครองเพื่อให้เกิดการเรียนที่มีประสิทธิภาพและในห้องเรียนหนึ่งห้องจะบังคับให้มีนักเรียนแค่ 35 คนต่อครู 2 คน เพื่อควบคุมคุณภาพได้ (Abell, 2011)

สาธารณรัฐสิงคโปร์ ครูฝึกสอนทุกคนต้องเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพครูจากสถาบันการศึกษาแห่งชาติสิงคโปร์ อันเนื่องมาจากรัฐบาลสิงคโปร์เชื่อว่า “ครู” คือ หัวใจของการศึกษา จึงให้ความสำคัญและส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของวิชาชีพครูให้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ จริงจังในการคัดเลือกคุณภาพ และให้เงินเดือนสูงเพื่อดึงดูดคนเก่งให้มาเป็นครูกันมากขึ้น และเมื่อปฏิบัติหน้าที่ครูแล้วก็ต้องเข้ารับการประเมินและพัฒนาทุกปี หากไม่ผ่านการประเมินในครั้งที่ 3 ก็จะต้องออกจากการเป็นครู และระหว่างที่ทำหน้าที่เป็นครูก็สามารถลาสอนเพื่อไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ หากไม่ผ่านการประเมินถึง 3 ครั้ง จะถูกเรียกไปยังกระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์ และอาจถูกตัดสิทธิไม่ให้ประกอบอาชีพครูอีกต่อไป (Tan & Majid, 2011) ประเทศที่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของอาชีพครูมาก จากความเชื่อที่ว่าครูที่ดีสามารถสร้างเด็กที่มีคุณภาพได้ ทำให้รัฐบาลได้หวั่นพยายามสนับสนุนอาชีพครูในทุกๆ ด้าน ไม่เพียงแต่เงินเดือนที่สูงเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมเรื่องการศึกษาของครูอีกด้วย โดยครูสามารถลาสอนได้เมื่อต้องการ หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง รัฐบาลยังจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมครูเพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะกับนักเรียน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่รัฐสนับสนุนอาชีพครูก็เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นมืออาชีพในการสอนของครู

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประชากรส่วนใหญ่ในเวียดนามประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้พ่อแม่คาดหวังว่าลูกต้องได้รับการศึกษาที่ดีเพื่อจะได้ไม่ลำบาก ทำให้ผู้ปกครองใส่ใจเรื่องการศึกษาและให้ความร่วมมือกับครู ปัจจุบันเวียดนามจึงเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาดีเป็นอันดับต้นๆ ของอาเซียน สิ่งที่รัฐบาลเวียดนามเห็นว่าควรเร่งพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพให้ประชากรมากที่สุดคือระบบการศึกษา เวียดนามลงทุนทางด้านการศึกษาสูงมากโดยเริ่มจากการพัฒนาและสนับสนุนอาชีพครู คือให้นักเรียนที่ต้องการเป็นครูสามารถเข้าศึกษาในสถาบันผลิตครูได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และอาชีพครูมีหน้าที่สอนหนังสือสัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ถ้าสอนเกินกว่านี้จะได้รับเงินค่าบำรุงพิเศษ จะเห็นได้ว่าในบางประเทศอาจไม่ได้กำหนดร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดที่จะรับเข้าเรียนไว้ แต่วิชาชีพครูมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับสูงในสังคม ดังนั้นจึงมีอัตราการแข่งขันสูง ทำให้เป็นการคัดเลือก

เป็นไปอย่างเข้มงวดเพื่อให้ได้คนที่มีความสามารถเข้าสู่วิชาชีพ ตัวอย่างเช่น ประเทศแคนาดา เนื่องจากสภาพของอาชีพครูในแคนาดาได้รับการยอมรับและเงินเดือนสูงมาก ดังนั้นแต่ละรัฐของแคนาดาจะกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าเรียนในหลักสูตรฝึกหัดครูไว้สูงมาก ซึ่งการคัดเลือกเป็นไปอย่างเข้มงวดตามเกณฑ์ที่แต่ละรัฐกำหนดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการกลยุทธ์วางแผนการสร้างครูมืออาชีพของแต่ละประเทศ เพราะ ครูคือบุคคลใกล้ชิดกับนักเรียนรองจากพ่อแม่ผู้ปกครองเพียงเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นชั้นเรียนตามการศึกษาภาคบังคับของไทย (Ladson-Billings, 1994)

ในส่วนของประเทศไทยกระบวนการพัฒนาและสร้างคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษายังไม่ปรากฏภาพที่ชัดเจน มีเพียงแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตนให้มีความเป็นมืออาชีพ อย่างไรก็ตามการพัฒนามนุษย์เป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งปวง การพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาทุกด้านทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ด้วยเหตุเพราะครูจะเป็นประชากรหลักที่จะปลูกฝังและพัฒนาให้เด็กมีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่จำเป็นต่อการอาศัยอยู่บนโลกที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีการเพิ่มขึ้นของการพึ่งพาอาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมโลกต่อไป (Perrotta, 2010) ดังนั้นครูจึงต้องเริ่มปรับพฤติกรรม คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของตนเอง การเข้าใจตนเองในฐานะสมาชิกของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งการเข้าใจคุณลักษณะตนเองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในสังคมโลกและความรับผิดชอบ (Baker-Doyle & Yoon, 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีสถานศึกษาที่ครบครันทั้ง 4 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ครูจากทั้ง 4 สังกัดจึงเป็นตัวแทนครอบคลุมครูในทุกสังกัดได้อย่างแท้จริงในประเทศไทย อีกทั้งเป็นการสะท้อนของคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพจากตัวแทนของกลุ่มครูในสังกัดต่าง ๆ ได้

การสร้างคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ย่อมต้องอาศัยองค์ความรู้และประสบการณ์จากผู้ที่เคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการจัดการเรียน การสอนที่บ่งบอกถึงความเป็นมืออาชีพในสายงานของตน นั่นคือครูประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลจากมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี เพราะ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีเป็นรางวัลนานาชาติ ที่จัดมอบให้แก่ครูผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์และมีคุณูปการต่อวงการศึกษาในประเทศอาเซียน และติมอร์ เลสเต รวม 11 คน ทุก ๆ 2 ปี รวมทั้งประสบการณ์ของครูกลุ่มนี้ได้รับการรองรับในระดับนานาชาติว่าเป็นผู้มีความอุทิศตนและสามารถทำให้ผู้วิจัยได้รับคำตอบ

ของงานวิจัยฉบับนี้เด่นชัดขึ้น จากที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติและเพื่อศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา และนำข้อประโยชน์ที่ได้รับไปสนับสนุนให้ทางภาครัฐจัดการกับระบบการสร้าง “ครูประถมศึกษา” ให้มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในระดับนานาชาติเป็นอย่างไร
2. ความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติ
2. เพื่อศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. เนื้อหาที่ศึกษา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาด้วยการสังเคราะห์ ทบทวนวรรณกรรมและการทำแบบสำรวจเพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

2. ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยจาก 4 สังกัด จำนวน 14,088 คน โดยคำนวณจากฐานข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ

3. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียน 4 สังกัด จำนวน 389 คน ด้วยการคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) 2) ครูผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 12 คนเพื่อนำมาสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามระดับชั้น คือ ป.1 ถึง ป.6 ระดับชั้นละ 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 12 คน และ 3) ครูที่เคยได้รับรางวัลจากมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จำนวน 6 คน ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2565 รวมระยะเวลาทำการวิจัย 11 เดือน

คำจำกัดความ

ครูมืออาชีพ หมายถึง ครูที่มีคุณลักษณะตามสภาพที่พึงประสงค์ทั้งลักษณะภายนอกและลักษณะภายในจนสามารถเป็นต้นแบบให้กับผู้อื่นได้

คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ หมายถึง ลักษณะสำคัญที่แสดงออกถึงคุณลักษณะภายในและภายนอกของความเป็นครูมืออาชีพจำนวน 5 ด้านซึ่งมาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ ด้านทัศนคติ ด้านพฤติกรรมและด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน มีตัวบ่งชี้ดังนี้ มีกลยุทธ์วิธีการในการสอนตามความต้องการของผู้เรียน สามารถสอนเนื้อหาความรู้ที่ยากให้เป็นอย่างง่ายและผสมผสานเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับบทเรียน มีนวัตกรรมการสอนหรือทำสื่อที่ทันสมัย ออกแบบบทเรียนดั้งเดิมที่ผสมสมัยใหม่และมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้ารับการอบรมด้วยความสมัครใจ

ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ มีตัวบ่งชี้ดังนี้ ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ มีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นบทเรียน เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ รู้จักสังเกตและแก้ปัญหาได้ทุกสถานการณ์ซึ่งอาจจะเป็นสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น

ด้านทัศนคติมีตัวบ่งชี้ดังนี้ มีความพึงพอใจในการทำงานเป็นครู อดทนต่อความท้าทายในสถานการณ์ต่าง ๆ มีจิตใจที่ปฏิบัติงานเพื่อสังคมเป็นหลัก มีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน

ด้านพฤติกรรมมีตัวบ่งชี้ดังนี้ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีอารมณ์ขัน มีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งตัว การใช้น้ำเสียง

ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีตัวบ่งชี้ดังนี้ ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ชื่นชมและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ และมีน้ำใจแบ่งปันข้อมูลกับเพื่อนร่วมงาน

สภาพจริง หมายถึง คุณลักษณะโดยทั่วไปที่เป็นอยู่จริงเกี่ยวกับความเป็นครูมืออาชีพในวงการการศึกษาของประเทศไทยตามความคิดเห็นของครูประถมศึกษา ด้วยการใช้แบบสำรวจคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพตามสภาพครูประถมศึกษาที่มีความประสงค์ให้เกิดคุณลักษณะในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นจริง เช่น คุณลักษณะภายนอก คุณลักษณะภายใน ทักษะการสอนหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่โดดเด่น ด้วยการใช้แบบสำรวจคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การวิจัยเอกสารประเภทผลงานวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษา ขอบเขตองค์ความรู้ของคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษา โดยรวบรวมงานวิจัยที่มีลักษณะเดียวกันมาสังเคราะห์คุณลักษณะและนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ต้องการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับ

เชิงวิชาการ ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา เพื่อนำไปจัดทำแนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาครูในโรงเรียนประถมศึกษา ผลจากการวิจัยจะทำให้ได้เครื่องมือวัดความสามารถในการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาที่เหมาะสมกับครูประถมศึกษาตามบริบทของสังคมไทย

เชิงปฏิบัติ ได้แนวทางจากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้นช่วยให้ผู้ที่เป็นครูใหม่ได้เตรียมตัว เตรียมใจ เตรียมร่างกายในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

เชิงนโยบาย ได้สารสนเทศให้ครูประศึกษานำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์และมีแนวทางการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นในภายภาคหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลงานวิจัย แนวทางการพัฒนาหรือเกณฑ์การวัดคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาไปใช้เพื่อปรับปรุงนโยบายด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาและเพื่อพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีประเด็นที่ศึกษาดังนี้

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับครูมืออาชีพ

- 1.1 ความหมายของครูมืออาชีพ
- 1.2 ความสำคัญของครูมืออาชีพ
- 1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับครูมืออาชีพ

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูมืออาชีพ

- 2.1 ความหมายคุณลักษณะของครูมืออาชีพ
- 2.2 ทวีปเอเชีย
- 2.3 ทวีปยุโรป
- 2.4 ทวีปอเมริกาเหนือ
- 2.5 ทวีปออสเตรเลีย

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับครูประถมศึกษา

- 3.1 ความหมายของครูประถมศึกษา
- 3.2 ความสำคัญของครูประถมศึกษา

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
- 4.2 งานวิจัยในประเทศ

ตอนที่ 5 มโนทัศน์เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

- 5.1 ความหมายและความเป็นมาของการสังเคราะห์งานวิจัย

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิด

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับครุมืออาชีพ

1.1 ความหมายของครุมืออาชีพ

ครุมืออาชีพ ต้องเป็นครูที่มีความรอบรู้วิชาการที่ตนเองได้ศึกษามาและต้องสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองมีความรอบรู้ให้กับนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถทำงานร่วมกับครู ชุมชนและสังคมได้เป็นอย่างดี ความเป็นมืออาชีพของครูจึงควรที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติให้เกิดความสัมพันธ์กับมาตรฐานของวิชาชีพครู ซึ่งมีความสำคัญและความจำเป็นต่อครูทุกคน ทั้งนี้เนื่องจากกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ ทำให้มีความจำเป็นที่บุคคลต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทุกระดับ ให้มีความสำนึกต่อบทบาทและภารกิจต่าง ๆ ที่มีต่อสังคมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พร้อมทั้งกฎระเบียบข้อบังคับและกติกาทิศทางสังคมแห่งยุคประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ยังบอกต่อไปว่า สังคม องค์กร หน่วยงาน และหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ มีความต้องการ “ครุมืออาชีพ” ไม่ใช่เพียงแต่มี “อาชีพครู” เท่านั้น ครุมืออาชีพเป็นความท้าทายใหม่และเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการพัฒนา การเป็นครุมืออาชีพต้องเริ่มมีการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงห้องเรียนที่รับผิดชอบให้มีบรรยากาศทางการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องรู้สึกว่ามีแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องเริ่มจากตัวครูเพื่อปรับตัว สร้างคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของครูให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพราะง่ายกว่าการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมและบุคคลรอบข้าง กรมวิชาการ (2545) ได้ให้ความหมายของครุมืออาชีพคือครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน คือมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษอบรมศิษย์ การมีจรรยาบรรณ มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีคุณลักษณะของความเป็นครู และปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูซึ่งตรงกับที่ตินปรัชญพฤทธิ (2564) ได้ให้ความหมายของความเป็นมืออาชีพว่าหมายถึงสมาชิกของกลุ่มทางวิชาชีพซึ่งมีลักษณะการยึดถือเอาทฤษฎีที่เป็นระบบ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพของตนเอง การได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ การมีจรรยาบรรณ และการมีวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันยังสอดคล้องกับสัมพันธ์ พันธุ์ฤกษ์ (2564) ได้สรุปความหมายของครุมืออาชีพว่า คือ ครูที่มีความรู้ทางวิชาการอย่างลุ่มลึก มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีความเป็นกัลยาณมิตร มีจิตวิญญาณ ในการเป็นครุมืออุดมการณ์ในวิชาชีพครู มีคุณสมบัติได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู อีกความหมายของมืออาชีพ คือ ผู้ที่มีความชำนาญทางด้านนั้น ๆ เป็นอย่างมากจนกระทั่งสามารถนำเอาความรู้ความชำนาญที่มีอยู่นั้นไปใช้ประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีและศศิธรขันติธรากร (2551) ได้ให้ความหมายของครุมืออาชีพ คือ ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มี

ความสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องพัฒนาทักษะวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

โดยสรุปความหมายของครุมืออาชีพ หมายถึงครุผู้พร้อมในหลากหลายประการ ทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาการ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการมีคุณลักษณะ บุคลิกภาพและความประพฤติที่มีความเป็นมืออาชีพในวิชาชีพของตน

1.2 ความสำคัญของครุมืออาชีพ

ครู คือ หัวใจของการศึกษา จึงควรให้ความสำคัญและส่งเสริมความเป็นครุมืออาชีพ อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความรู้ ศักยภาพ มีความสามารถเหมาะสมทั้งในด้านการถ่ายทอด ความรู้แก่ศิษย์ ครุมืออาชีพจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนคุณภาพและมาตรฐานครูเพื่อให้เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง ทำให้ครูต้องตรวจสอบตนเองว่ามีความเหมาะสมหรือความ พร้อมที่จะก้าวสู่การเป็นวิชาชีพชั้นสูงมากน้อยเพียงใด อีกทั้งครู คือ บุคคลที่สั่งสอนอบรมวิชาความรู้ต่างๆ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติอย่างยิ่งเพราะครูเป็นทั้งผู้สร้างและผู้กำหนดอนาคตของเยาวชน สังคมและประเทศชาติให้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการและถูกต้อง (ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์, 2564)

ความสำคัญของครุมืออาชีพคือครุมืออาชีพจำเป็นต้องมีลักษณะส่วนบุคคล มีความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพ มีความรู้ มีทักษะหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวที่จำเป็นสำหรับครู ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนและก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญในประเทศ การพัฒนาครุให้มีความเป็นมืออาชีพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อระบบ การศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาเพื่อให้ครูเป็นครุมืออาชีพจึงนับว่าเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะฉะนั้นความสำคัญของครุมืออาชีพ คือ การที่ครุมีคุณลักษณะเฉพาะของตนและสามารถส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีต่อวิชาชีพ ทั้งตัวครุเอง ผู้เรียนหรือระบบการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการสร้างคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพให้ครูอย่างเหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่วงการการศึกษาของไทยควรให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน (กฤษฎาพร อาษา ราช, 2555)

กรมวิชาการ (2540) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับครุมืออาชีพตามพระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติไว้ คือครุมืออาชีพต้องศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ผู้เรียน รู้ข้อมูลและปัญหาของผู้เรียนเป็น

รายกลุ่มเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และครูมืออาชีพต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการสอนให้เหมาะสมกับ สภาพของโรงเรียน ห้องเรียน ผู้เรียน จัดทำและพัฒนาแผนการสอนให้ดียิ่งขึ้นเหมาะสม ทันสมัย

ความหมายของครูมืออาชีพว่า คือ ครูที่มีความรู้ทางวิชาการอย่างลุ่มลึก มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีความเป็นกัลยาณมิตร มีจิตวิญญาณ ในการเป็นครูที่มีอุดมการณ์ในวิชาชีพครู มีคุณสมบัติได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (จุฑามาศ เผื่อแผ่, 2022)

ความหมายของมืออาชีพ คือ ผู้ที่มีความชำนาญทางด้านนั้น ๆ เป็นอย่างมาก จนกระทั่งสามารถนำเอาความรู้ความชำนาญที่มีอยู่นั้นไปใช้ ประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี (หวน พินิจพันธ์, 2005)

ความหมายของครูมืออาชีพ คือ ครูที่มีความรู้ ในเนื้อหาวิชาที่สอนมีความสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ รวมถึง ต้องพัฒนาทักษะวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียน อย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ศศิธร ชันดิธรางกูร, 2017)

โดยสรุปความสำคัญของครูมืออาชีพ คือ ครูที่มีคุณลักษณะตามที่บริบทสังคมนั้นพึงประสงค์ ทั้งด้านพฤติกรรม ความเหมาะสมในการวางตัว จรรยาบรรณ จิตวิญญาณความเป็นครู รวมทั้งคุณวุฒิที่บ่งชี้ถึงความสามารถทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญในวิชาที่ตนเองกำลังปฏิบัติการสอน

1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับครูมืออาชีพ

ครู เป็นอาชีพที่มีเป้าหมายร่วมกัน คือ พัฒนาศักยภาพของนักเรียนตั้งแต่ทักษะพื้นฐานทางวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียนและการใช้ชีวิต รวมทั้งครูต้องคอยปลูกฝังนักเรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ ดังนั้นครูในแต่ละระดับชั้นและในแต่ละวิชาจะมีวิธีการและทักษะที่แตกต่างกัน แต่มีจุดตรงกันคือการพัฒนานักเรียนแต่ละคนไปในเส้นทางที่ถูกต้องเหมาะสม แต่ความเป็นมืออาชีพของครูที่จะพัฒนานักเรียนได้นั้นไม่สามารถมีได้ในตัวของครูทุกคนเท่ากัน จึงมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับครูมืออาชีพ ดังนี้

Darling-Hammon (2000) กล่าวว่าแนวคิดเรื่องคุณภาพของความเป็นครูมืออาชีพเป็นปัจจัยชี้ขาดที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบไปด้วย 1. ทักษะการเรียนรู้ของครู เพราะ

ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อมีความรู้ ความสามารถที่มากพอสำหรับการสอนในระดับชั้นความรู้ที่แตกต่างกัน 2. ทักษะจำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนหรือต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง 3. การเป็นครุมืออาชีพที่รอบรู้ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

Kaplan and Owings (2001) กล่าวว่า การเพิ่มคุณภาพความเป็นครุมืออาชีพเป็นสิ่งสำคัญ นักวิจัยหลายคนแบ่งปันมุมมองแนวคิดของความเป็นครุมืออาชีพว่าคุณภาพของครูประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ประกอบด้วย 1. ความหลงใหลใคร่รู้ในการสอน 2. ความยุติธรรมในชั้นเรียน 3. ความรักในการสอนและพัฒนาตนเองเสมอ 4. ปรับเปลี่ยนความคิดว่าครูคือผู้อำนวยการสอน จัดการชั้นเรียน สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 5. ครูต้องทำความเข้าใจในปรัชญาการศึกษา เพราะเป้าหมายของปรัชญาคือการได้มาซึ่งวิธีการที่จะยกระดับความเป็นมืออาชีพของครู กล่าวอีกนัยหนึ่ง คุณภาพครูไม่สามารถถูกจับเป็นคุณลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่ง แต่เป็นชุดคุณสมบัติที่ซับซ้อนแทน

Kennedy (2014) กล่าวว่า คุณภาพของครุมืออาชีพประกอบด้วย 5 ด้านที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1. ทดสอบความสามารถ ครุมืออาชีพจำเป็นต้องผ่านการทดสอบความสามารถโดยเฉพาะทั้งทางตรงจากข้อสอบและทางปฏิบัติ เช่น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2. ข้อมูลรับรอง ครุมืออาชีพจำเป็นที่จะต้องได้รับการรับรองว่าสามารถปฏิบัติการสอนได้ เช่น มีวุฒิปัตร ใบประกอบหรือเอกสารที่สามารถรับรองได้ 3. การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน การฝึกหรือการเข้ารับการเทรนก่อนปฏิบัติงานจริงย่อมเป็นสิ่งสำคัญ เหมือนการทดลองก่อนลงสนาม ครูทุกคนควรฝึกเพื่อให้เข้าใจบริบทและสถานการณ์จริงของผู้เรียน 4. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและการศึกษา ครุมืออาชีพต้องสืบเสาะหาวิธีการแก้ปัญหาสำหรับผู้เรียนที่มีผลการเรียนน้อยหรือเรียนช้ากว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพราะผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ครูจึงจำเป็นต้องเข้าใจและแก้ปัญหาให้ถูกจุด 5. ความเชื่อและค่านิยม ในบริบทสังคมที่แตกต่างกัน ย่อมมีความเชื่อที่ต่างกันออกไป ครุมืออาชีพต้องสามารถยืดหยุ่นทางความคิดและเปิดรับวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความหลากหลายได้ นอกจากนี้คุณภาพของครุมืออาชีพอาจแตกต่างกันในมุมมองอื่นๆ

Vail (2015) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษา ตะวันออกเฉียงใต้ของมลรัฐนอร์ทแคโรไลนา มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้ครูมีความเป็นมืออาชีพ รวมไปถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ระบุถึงลักษณะเฉพาะที่ครูควรต้องปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ครูมืออาชีพจะต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่

แสดงออกถึงความเชี่ยวชาญของครู มีการวัดและการประเมินผลที่ชัดเจน ครูมีอาชีพต้องมีทักษะที่จำเป็นและทักษะพื้นฐาน คือ ความแม่นยำในวิชาที่สอนและความรู้พื้นฐานในวิชาอื่นๆ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2548) หมายถึง ครูที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพครู สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างดีจนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและมีความเจริญงอกงามก้าวหน้าในอาชีพครูอย่างต่อเนื่อง จนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ ลักษณะของครูมืออาชีพ คือครูที่นอกจากจะมีความรู้ มีคุณธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว ยังต้องมีองค์ประกอบ 3I ดังต่อไปนี้ คือ การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะสื่อสาร (IT & Communication skills) และการออกแบบการเรียนรู้ (Instructional design) หรือออกแบบวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เทคนิคสำคัญสำหรับครูมืออาชีพ คือการปรับใช้เทคโนโลยีให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียน ทันสมัย ไม่ล้าสมัยรวมถึงอาจไม่จำเป็นต้องล้ำสมัยมากเกินไป โดยต้องพัฒนาตนเองให้ทันนักเรียนในเรื่องนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการสอนให้นักเรียนรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ต้องสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนของนักเรียน ไม่มุ่งเน้นให้นักเรียนเก่งในวิชาของตน แต่ต้องให้นักเรียนอยากที่จะเรียนวิชาของตนแม้ว่าจะไม่ถนัดก็ตาม โดยครูต้องไม่ยึดเยียด และครูจะต้องออกแบบการเรียนรู้ได้หลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน แต่ละห้องเรียน เนื่องจากธรรมชาติและบริบทของแต่ละห้องเรียนที่แตกต่างกัน

สรรเสริญ อินทร์ตัน (2554) กล่าวว่าองค์ประกอบหรือคุณลักษณะของครูมืออาชีพ เช่น การศึกษาคุณลักษณะของครูมืออาชีพ โครงสร้างสมรรถนะครูมืออาชีพ สมรรถนะของครูมืออาชีพ ในยุคปัจจุบันการระบุความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 จากงานวิจัยพบว่าครูมืออาชีพต้องมีลักษณะส่วนบุคคล มีความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพ มีความรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครู

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2562) กล่าวว่า มีรูปแบบองค์ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการของรูปแบบประกอบด้วย ระยะที่ 1 การปฐมนิเทศเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 วางแผน ระยะที่ 3 การปฏิบัติงานตามแผนงานระยะที่ 4 การประเมินความก้าวหน้า

สุวิมล ว่องวานิช (2552) ได้กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาวิชาชีพผู้ปฏิบัติต้อง เป็นกัลยาณมิตร มีความเข้าใจในหลักของการเป็นต้นแบบในการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพก็คือ การเป็นกัลยาณมิตรที่จะต้อง ร่วมใจ ตั้งใจการพัฒนา เปิดใจในการเรียนรู้และจับมือเดินไปด้วยกัน ซึ่งการพัฒนาครูมีงานที่หลากหลายในการพัฒนาครูโดยเฉพาะการช่วยเหลือครูทางการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน เป็นการช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance) เป็นการช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการพัฒนาวิชาชีพครู (Professional

Development) เป็นการสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้กับครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการวางแผนการดำเนินการก่อนที่จะจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย จุดหมายปลายทางที่สำคัญที่สุด คือเป็นการส่งเสริมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูที่จะส่งผลไปสู่นักเรียน

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าแนวความคิดของครูมืออาชีพ คือ แนวคิดที่ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพทางการศึกษา แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู เพราะ “ครู” ถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษา การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต หากประเทศไทยมี “ครู” ที่มีความเป็นมืออาชีพ ย่อมเป็นคุณลักษณะที่บ่งชี้ได้ถึงแนวโน้มในการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพด้วยเช่นกัน

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูมืออาชีพ

ความคาดหวังของสังคมเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูมืออาชีพนั้นมีหลากหลายประการ คุณลักษณะของครูมืออาชีพจึงเปรียบเสมือนเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่าวิชาชีพครูมีความเป็นวิชาชีพชั้นสูง และคุณลักษณะที่มีความเป็นมืออาชีพของครูยังเป็นที่ต้องการของสังคม เพราะรากฐานของทรัพยากรมนุษย์คือการศึกษา ถ้าการศึกษาดีมีคุณภาพ ครูผู้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนมีความเป็นมืออาชีพมากพอย่อมสามารถสร้างผลผลิตความเป็นพลเมืองที่ดีให้แก่สังคมได้

2.1 ความหมายคุณลักษณะของครูมืออาชีพ

อัมไพ สุจริตกุลและคณะ (2520) ได้เสนอคุณลักษณะของครูที่พึงปรารถนาไว้ 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 มีความรู้ดี ทั้งความรู้ด้านวิชาการทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอน ความรู้ในวิชาครูและหน้าที่และงานครูทุกประการ ด้านที่ 2 ทักษะในการสอนและการปฏิบัติงานครู ได้แก่ ทักษะที่สำคัญและจำเป็นหลายประการ เช่น อธิบายเก่ง สอนสนุก รู้จักใช้สื่อหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัย มาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งสร้างบรรยากาศเร้าความสนใจ ทำให้เด็กอยากเรียนตลอดจนให้คำแนะนำหรือชี้แนะแนวทางในการศึกษา จนนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง กล่าวคือคุณลักษณะครูดี ด้านทักษะจะต้องเป็นคนที่ดี สอนดี นิเทศได้ ให้บริการสังคม อุทิศวิชาการ เก่งงานวิจัย นำไปสู่ชีวิตที่ดีและมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านที่ 3 มีจริยธรรมหรือคุณธรรม จริยธรรมและคตินิยมในความเป็นครู กล่าวคือมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู รักการสอน มีความพึงพอใจที่ได้ทำประโยชน์แก่ การดำเนินชีวิตของศิษย์ ช่วยพัฒนาคนและสังคมตลอดจนมีวิถุญาณแห่งความเป็นครู

สมน อมรวิวัฒน์ (2560) แบ่งคุณลักษณะของความเป็นครูไว้ 2 ด้าน คือรูปลักษณ์ (Appearance) และกิจลักษณะ (Performance) โดยรูปลักษณ์ หมายถึง ลักษณะภายนอกที่มองเห็นถึงความ เป็นครูที่พึงประสงค์มี 7 ลักษณะ คือ ครูควรมีสุภาพดี หน้าตาสะอาด มีบุคลิกภาพดี มีใจในตนเอง รอบรู้ หุ-สูตร เป็นกัลยาณมิตร ฉลาด มีกิริยาที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ ส่วนกิจลักษณะ หมายถึง ลักษณะภารกิจที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญสมกับความเป็นครู เรียกว่าภาวนา 4 คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนาและปัญญาภาวนา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครุมืออาชีพว่า ครุมืออาชีพเป็นครูคุณภาพ เป็นผู้ที่รัก พร้อมที่จะเรียนรู้และส่งเสริมชี้แนะให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพและรักในการเรียนรู้ ครุมืออาชีพเป็นครูที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ครุมืออาชีพเป็นครูที่มุ่งประเมินและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติตนตามจริยธรรมวิชาชีพครู อย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและผู้อื่น มีการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ ผู้เรียนมีความสามารถในการแข่งขัน เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

วิจิตร ศรีสอาน (2550) กล่าวว่า คุณลักษณะครุมืออาชีพ คือ ความสามารถในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและได้มาตรฐาน สามารถออกแบบระบบการสอนที่เหมาะสมในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ สามารถวิจัย การสอนเพื่อนำผล มาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น สามารถจัดระบบ การประกันคุณภาพ การศึกษา ทำยสุดสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ (2553) กล่าวถึง ลักษณะของ ครุมืออาชีพ หมายถึง เครื่องหมายที่ชี้ให้เห็นความเป็นวิชาชีพชั้นสูง หรือคุณลักษณะที่ดีของครูอันเป็นที่ต้องการของสังคม ที่ครูต้องมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ เสียสละ หมั่นเพียรศึกษา ปรับปรุง วิธีการสอนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เอาใจใส่ศิษย์ทุกคน เป็นกำลังใจและช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับศิษย์ เพื่อให้เป็นคน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นแบบอย่างที่ดีมีจรรยาบรรณ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รักความยุติธรรม ยอมรับและเข้าใจความแตกต่าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) คุณลักษณะของครุมืออาชีพ หมายถึง เครื่องหมายที่ชี้ให้เห็นว่าวิชาชีพครูมีความเป็นวิชาชีพชั้นสูง หรือคุณลักษณะที่ดีของครูอันเป็นที่ต้องการของสังคม ซึ่งครูต้องมีความรักและความเมตตาต่อศิษย์ เสียสละ หมั่นเพียรศึกษา ปรับปรุง วิธีการสอนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เอาใจใส่ต่อศิษย์ทุกคน เป็นกำลังใจและช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับศิษย์ เพื่อให้เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นแบบอย่างที่ดี มีจรรยาบรรณ มีจิตวิญญาณ ของความเป็นครู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รักความยุติธรรม ยอมรับและเข้าใจ ความ

แตกต่างกันแต่แต่ละคน มีอุดมการณ์ ยึดมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจของตนเอง การเป็นครูดีจะเป็นพื้นฐานให้คุณครูพัฒนาเป็นครูมืออาชีพได้ต่อไป

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปความหมายของคุณลักษณะของครูมืออาชีพได้ว่าเป็นตัวบ่งชี้ลักษณะ พฤติกรรม บุคลิกภาพ คุณสมบัติเฉพาะของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่ตรงตามความต้องการของสังคมหรือลักษณะส่วนบุคคลของความเป็นครูมืออาชีพตามสภาพที่สังคมพึงประสงค์

โลกของเรามีความหลากหลาย ประกอบไปด้วยทวีปต่างๆ ซึ่งแต่ละทวีปมีเอกลักษณ์และความแตกต่างของผู้คน ทั้งในแง่ความคิด ทักษะคติ พฤติกรรมหรือวัฒนธรรมการปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพที่รับอิทธิพลมาจากค่านิยมที่แตกต่างกันออกไปแต่ละสังคม ดังนั้นคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพจากที่ผู้วิจัยศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ทวีปที่มีความโดดเด่นของคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา ดังนี้

2.1.1 ทวีปเอเชีย

ทวีปเอเชีย เป็นที่ทวีปที่สังคมของแต่ละประเทศมีความหลากหลายทั้งในแง่ของวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจและระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่น การวางรากฐานของการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบที่มีมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศของญี่ปุ่น ความสำเร็จของภารกิจของ “ครูประถมศึกษา” ในฐานะผู้สร้างคนที่มีคุณภาพให้กับประเทศ ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพเหมือนกัน ทำให้ผลผลิตทางการศึกษามีลักษณะเหมือนกันทั้งประเทศ

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่สอนให้เคารพต่อสังคมและมีการสร้างแรงจูงใจให้อยู่รวมเป็นกลุ่ม โดยให้รางวัลเป็นกลุ่มมากกว่าจะให้รางวัลเป็นบุคคล การศึกษาของญี่ปุ่นเน้นหนักในเรื่องความขยัน การตำหนิตนเอง และอุปนิสัยการเรียนรู้ที่ดี ชาวญี่ปุ่นถูกปลูกฝังว่าการทำงานหนักและความขยันหมั่นเพียรจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต โรงเรียนจึงมุ่งเพาะครูให้อุทิศตนกับการสอนที่ศรัทธา คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะพัฒนาอุปนิสัยและมีเป้าหมายในการสร้างประชากรที่สามารถอ่านออกเขียนได้และปรับตัวให้เข้ากับค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประถมศึกษาที่เป็นครูคนแรกของการเริ่มต้นเรียนรู้

McKnight, Scruggs and Bass (2016) ได้ทำการวิจัยหัวข้อ “Japan: What makes an effective teacher?” ของครูในหลากหลายประเทศทั่วโลก งานวิจัยฉบับนี้ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดหัวข้อที่แสดงถึงคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาหรือสาขาวิชาหนึ่ง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้และ / หรือมาตรฐานในสาขาวิชาที่กำหนด

2. ความทุ่มเท ความรักหรือความมุ่งมั่นที่จะทำงานของคน ๆ หนึ่งในฐานะครู มุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จ
3. คุณสมบัติด้านความคิดสร้างสรรค์บ่งบอกถึงความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ปรับตัวหรือยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ หรือรูปแบบการสอน รวมถึงการเป็นนวัตกรรมใหม่
4. ความคุ้นเคยทางเทคโนโลยีและ / หรือความคล่องแคล่วและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนทำให้เป็นปัจจุบันหรือทันสมัยอยู่เสมอด้วยเทคโนโลยี
5. บุคลิกภาพที่เอาใจใส่ลักษณะบุคลิกภาพเชิงบวก เช่น อุดม ท่วงโย ใจดี ยุติธรรม
6. ความสามารถในการมีส่วนร่วมเพื่อทำให้ชั้นเรียนสนุกและกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้
7. ความสามารถในการวางแผนในการวางแผนบทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
8. ความสามารถในการจัดการชั้นเรียนในการจัดการห้องเรียนพฤติกรรมของผู้เรียนและเวลาในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนากิจวัตรในชั้นเรียนเพื่อเพิ่มเวลาเรียนรู้ให้มากที่สุดสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสิ่งแวดล้อม
9. สร้างแนวคิดในการนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนและเข้าถึงได้
10. คุณสมบัตินักเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำ เช่น ทักษะการตัดสินใจวิสัยทัศน์ผู้มีอิทธิพล
11. ความสามารถในการความสัมพันธ์ในการทำความเข้าใจและสร้างความไว้วางใจความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพกับผู้เรียนรวมถึงบทบาทการให้คำปรึกษา
12. รู้จักผู้เรียนเข้าใจว่าผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาอย่างไรทั้งทางความคิดสังคมและอารมณ์และปรับเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียน / ประชากรผู้เรียนที่หลากหลายรวมถึงผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลของผู้เรียน
13. การใช้การประเมินความรู้ด้านการประเมินรวมถึงความสามารถในการพัฒนาและ / หรือใช้การประเมิน (ทั้งสองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ) เพื่อประเมินการเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนจากการประเมินและ / หรือตรวจสอบหรือติดตามความคืบหน้าในการเรียนรู้
14. เรียนรู้ความเต็มใจ / ความรัก / ความปรารถนาที่จะเรียนรู้และพัฒนาอยู่เสมอท้าทายตนเองให้ปรับปรุงสะท้อนการปฏิบัติของตนเองและยอมรับคำวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ รวมถึงความปรารถนาที่จะอยู่ปรับปรุงเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องในสาขาของตน
15. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

16. มีความแม่นยำในเนื้อหาความรู้ (ไม่เฉพาะเจาะจงกับเนื้อหาที่สอน) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิเคราะห์และแก้ปัญหา

17. ความเป็นมืออาชีพความเป็นมืออาชีพในสถานที่ทำงานและความรับผิดชอบ เช่น ความซื่อสัตย์ความภาคภูมิใจตรงต่อเวลา การรับรู้และปฏิบัติตามกฎและนโยบายของระบบการศึกษา

18. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้ดี แบ่งปันความรู้และทักษะกับเพื่อนร่วมงาน ร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อปรับปรุงเป็นทีม

19. ลักษณะทางศีลธรรมที่ดีหรือจริยธรรมทั่วไป หลักการ สามารถรวมศาสนาและจิตวิญญาณ

20. ทักษะการสอนความรู้และการใช้เทคนิคการสอน การสอนต่างๆทั้งทั่วไปและเฉพาะสำหรับพื้นที่เนื้อหาที่กำหนด ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการสอน

21. คุณสมบัติต้องมีการเตรียมการและข้อมูลรับรองที่จำเป็นสำหรับการสอน ระดับชั้นที่ทำการสอน

22. มีความรู้และทักษะในการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา

23. ความรู้ความสามารถทางวัฒนธรรมการชื่นชมและเคารพในวัฒนธรรมและภูมิหลังที่แตกต่างกัน ใจกว้าง เป็นกลางเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

24. ความสามารถของครอบครัวในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และครอบครัวของผู้เรียน รวมถึงครอบครัวในการศึกษาของผู้เรียน

25. ความสามารถในการวิจัยเพื่อดำเนินการและทำความเข้าใจการวิจัย ศึกษาการปฏิบัติของตนเองและผลกระทบต่อผู้เรียน (เช่นการวิจัยเชิงปฏิบัติการการศึกษาบทเรียน)

2.26 ความเชื่อที่ท้าทายว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ การรักษาหลักสูตรที่ท้าทายและเข้มงวดสำหรับผู้เรียนทุกคน

27. บริบททางการเมืองและ / หรือความเชื่อครูเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่การศึกษา มีบทบาทเฉพาะ เช่น ประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์ เป็นต้น

28. ทักษะที่ไม่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ มุ่งเน้นไปที่การสอนผู้เรียนถึงทักษะที่จำเป็นในการประสบความสำเร็จในวิทยาลัยและ / หรืออาชีพเช่นการเรียนรู้วิธีการเป็นผู้เรียนอิสระ วิธีการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น หรือที่เรียกว่าทักษะในศตวรรษที่ 21

29. การเรียนรู้เชิงลึกให้คุณค่ากับกระบวนการเรียนรู้และมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้และ

การถ่ายทอดความรู้ที่“ลึกซึ้งยิ่งขึ้น”เทียบกับการเรียนแบบท่องจำ (การท่องจำและความสามารถในการเรียกคืนข้อเท็จจริง) และคะแนนสอบ

ประเทศสิงคโปร์ แม้จะเป็นประเทศเล็กๆ มีทรัพยากรที่จำกัดและเพิ่งได้รับเอกราชเมื่อ 43 ปีก่อนแต่ก็ได้พิสูจน์ให้โลกเห็นแล้วว่า การจัดการศึกษาที่ดี มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสิงคโปร์นำไปสู่คุณภาพของประชากรที่ดี จะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศชาติของเขาให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศทุกๆด้าน ทำให้ประเทศก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลาย และสิงคโปร์ยังเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญ เน้นการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูตลอดเวลาเพราะทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของประเทศนี้คือมนุษย์ และผู้สร้างมนุษย์ให้มีคุณภาพคือครูนั่นเอง

Teo and Ee (2003) ทำการวิจัยและพบว่าคุณลักษณะและทัศนคติของครูอาจมีมาแต่กำเนิดหรือได้รับโดยธรรมชาติหรือได้มาหรือเรียนรู้หรือทั้งสองอย่าง ครูระดับประถมศึกษาเลือกที่จะมีทัศนคติเชิงบวก รวมทั้งคุณลักษณะของครูเหล่านี้คือคุณสมบัติเหล่านั้นซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพที่สมบูรณ์ งานวิจัยฉบับนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ฉันเป็นคนอ่อนโยน ฉันพูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล ฉันไม่เคยรุนแรงในการติดต่อกับลูกศิษย์หรือเพื่อนร่วมงาน
2. ฉันจะมีความสงบสุขเสมอในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
3. ฉันให้อภัย ฉันเห็นความผิดพลาดเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่า **วาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
4. ฉันสามารถรู้ขีดจำกัดเพื่อที่จะมีชีวิตที่สมดุลมากขึ้น
5. ฉันมีความอดทน ฉันมองข้ามความผิดพลาดของนักเรียนและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. ฉันน่าเชื่อถือ ฉันสามารถรักษาสัญญาที่มีต่อลูกศิษย์และสมควรได้รับความไว้วางใจจากลูกศิษย์ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงานและอาจารย์ใหญ่
7. ฉันมีความสัตย์จริง ฉันยอมรับเมื่อทำผิดในชั้นเรียน
8. ฉันซื่อสัตย์ ทำในสิ่งที่ฉันรู้ว่าถูกต้องและจะไม่พยายามสร้างความประทับใจให้ผู้อื่น
9. ฉันใช้คำพูดที่ดีและการกระทำที่ดี
10. ฉันห่วงใย ฉันตั้งใจฟังปัญหาของนักเรียน โดยสนใจความรู้สึกของพวกเขา

11. ฉันเชื่อในความยุติธรรม ฉันปฏิบัติต่อผู้อื่นตามที่ฉันต้องการถึง ปฏิบัติต่อฉัน กล่าวคือด้วยความเป็นธรรมชาติความเอาใจใส่และความเคารพ
12. ฉันมีใจยุติธรรม ฉันตรวจสอบความจริงก่อนตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียน
13. ฉันเต็มไปด้วยความกระตือรือร้น ฉันใช้จินตนาการในการคิด ในเชิงบวกเมื่อเกิดสิ่งผิดพลาด
14. ฉันพักทายทุกคนอย่างสุภาพในโรงเรียน
15. ฉันเห็นสิ่งเก่า ๆ ในรูปแบบใหม่และออกแบบบทเรียนดั้งเดิมที่ผสมผสานดนตรี ศิลปะการเต้นรำและเทคโนโลยี
16. ฉันรับรู้ถึงความรู้สึกของฉัน แต่ไม่ยอมให้พวกเขาควบคุมฉัน ฉันปลื้มใจและสงบ ฉันไม่อารมณ์เสียได้อย่างง่ายดาย
17. ฉันไม่กลัวที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ฉันมีความกล้าที่จะลองสิ่งใหม่
18. ฉันมีความเคารพในสิ่งที่ฉันเชื่อว่าถูกต้องและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ
19. ฉันไม่คิดว่าตัวเองสำคัญกว่าคนอื่น
20. ฉันยินดีให้บริการและนึกถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก

จากที่กล่าวมาในข้างต้นพบว่าจุดร่วมของความหมายคุณลักษณะของครูมืออาชีพของครูในทวีปเอเชีย คือ เน้นความสำคัญที่บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของครูมากกว่าความรู้หรือความเชี่ยวชาญ ซึ่งอาจเป็นเพราะระบบการคัดเลือกคนมากเป็นครูของประเทศที่กล่าวมาในข้างต้นค่อนข้างแม่นยำและคัดเลือกเฉพาะนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อถึงเวลาที่ต้องคัดกรองคุณลักษณะครูมืออาชีพ จึงมุ่งเน้นความสามารถด้านพฤติกรรม ลักษณะนิสัย ความเชื่อมั่นและให้คุณค่าแก่ตนเอง เพื่อนร่วมงานรวมถึงนักเรียนเป็นหลักสำคัญ

2.1.2 ทวีปยุโรป

ทวีปยุโรปขึ้นชื่อเรื่องการศึกษาอย่างยาวนาน และเป็นทวีปที่เป็นต้นแบบของรูปแบบการศึกษาให้กับนานาประเทศทั่วโลก รูปแบบการศึกษา รูปแบบการคัดเลือกครู การพัฒนาและอบรมครูให้มีคุณลักษณะของความเป็นมืออาชีพนั้นยังรากฝังลึกลงในระบบการศึกษาของทวีปยุโรปมาอย่างช้านาน เช่น สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส หรือแม้แต่ประเทศที่มีการปฏิรูปการศึกษาแต่กลับกลายเป็นประเทศชั้นนำด้านการศึกษาของโลกอย่างประเทศฟินแลนด์

ประเทศฟินแลนด์ เน้นผลิตครูจำนวนน้อยที่มีคุณภาพสูงและรักษาพวกเขาไว้ในวิชาชีพ โดยยกระดับหลักสูตรครูสู่หลักสูตรห้าปีที่ผนวกปริญญาตรีและโทเข้าด้วยกันในปลายทศวรรษ 1970 ร่วมกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเข้มงวด เพื่อให้ครูมีคุณลักษณะที่มีความเป็นมืออาชีพไม่ว่าจะอยู่เมืองใดของประเทศก็ตาม มีการประเมินหลากหลายรูปแบบและสามารถตรวจสอบได้เชิงประจักษ์

การวัดคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ วัดได้จากข้อมูลดังนี้ สำคัญและความรู้ด้านการสอน ทักษะการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา ทักษะความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้วิธีการสอน และการประเมิน (Lavonen, 2014)

การศึกษาของครูมืออาชีพและการดำเนินงานและการสนับสนุนของโรงเรียนในเรื่องนี้ ความเป็นมืออาชีพในบริบทการศึกษาของฟินแลนด์มีสามประเด็นหลักที่สำคัญต่อความเป็นมืออาชีพได้แก่ การได้รับการยอมรับว่าเป็นมีความรู้ วุฒิการศึกษา ความเต็มใจที่จะทำงานร่วมกันและยิ่งไปกว่านั้นคือมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาความรู้และทักษะเหล่านี้คือการได้รับการสนับสนุนผ่านการศึกษาของครู ตัวอย่างเช่นการวางแผนทางการวิจัยและกิจกรรมสะท้อน ถือเป็น การสนับสนุนการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Juuti, 2005)

การวิจัยและวิเคราะห์หัวข้อในการประเมินคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครู ฟินแลนด์ได้รับความสนใจจากทั่วโลกมากขึ้นในหมู่นักการศึกษาและนักการเมืองเนื่องจากผลการประเมินที่ยอดเยี่ยมในการประเมินนักเรียนต่างชาติขนาดใหญ่เช่นโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) คำถามที่น่าสนใจคือประเทศเล็ก ๆ ในโกลบอลนอร์ทที่มีประชากรเพียง 5 ล้านคนสามารถพัฒนาระบบโรงเรียนที่ไม่โดดเด่นไปสู่การมีประสิทธิภาพสูงสุดในรอบสองทศวรรษได้อย่างไร (Metsäpelto, 2014)

สาเหตุของระบบโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จและมีความเท่าเทียมกันของฟินแลนด์สามารถตรวจสอบได้จากหลายมุมมอง มุมมองหนึ่งเกี่ยวกับการศึกษาของครูโดยมีสมมติฐานว่ามีลักษณะพิเศษที่นำไปสู่ความสำเร็จของระบบการศึกษาของฟินแลนด์ ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การเลือกอย่างเป็นระบบการออกแบบหลักสูตรที่ก้าวหน้าซึ่งสนับสนุนการเรียนรู้เนื้อหาของครูและการสร้างทักษะการสอนของครู นอกจากนี้ยังมีการใช้แนวปฏิบัติการสอนอย่างเป็นระบบในโรงเรียนพิเศษที่เรียกว่าโรงเรียนฝึกอบรมเพื่อช่วยให้นักเรียนบูรณาการความเข้าใจเชิงทฤษฎีและทักษะการปฏิบัติที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนในห้องเรียนประจำวัน

นอกจากนี้บทบาทของทักษะการวิจัยเชิงเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญของครูเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาของครูในประเทศฟินแลนด์ โดยทั่วไปแนวคิดเบื้องหลังการศึกษาครูของฟินแลนด์ดูเหมือนจะได้ผลดี แต่อย่างไรก็ตามระบบจะเผชิญกับความท้าทายหลากหลายในอนาคต เช่น เส้นทางการศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการในบริบทของมหาวิทยาลัยไปจนถึงการศึกษาของครู หรือการพัฒนาและนำเสนอความรู้ใหม่ล่าสุดจากการวิจัยของครูทุกคน ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูของฟินแลนด์มีอิสระมากมายและคุณภาพของการเรียนรู้ในโรงเรียนขึ้นอยู่กับประเมินของครูไม่ใช่การทดสอบมาตรฐาน เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ฟินแลนด์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของครูมืออาชีพในระบบการศึกษาของฟินแลนด์ผ่านกระบวนการที่โปร่งใส

สหราชอาณาจักร เป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดอันดับต้นของโลก เพราะ สหราชอาณาจักรเป็นต้นแบบการวางระบบการศึกษา ครูประถมศึกษาศึกษาในเครือสหราชอาณาจักรจะต้องดูแลนักเรียนประมาณ 12-15 คน ทำให้ครูสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง สามารถช่วยนักเรียนในการค้นหาความชอบของตัวเองได้ดียิ่งขึ้น การเรียนในห้องจะกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ครูมืออาชีพมีหน้าที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้นักเรียน ดังนั้นความสามารถและทัศนคติของครูมืออาชีพในประเทศนี้จึงสำคัญต่อการบ่มเพาะนักเรียน Machin (2019) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะและทัศนคติของครูมืออาชีพว่าต้องประกอบด้วยประเด็นสำคัญทั้ง 5 ประการดังนี้

ตาราง 1 องค์ประกอบของคุณลักษณะและทัศนคติของครูมืออาชีพ

คุณลักษณะและทัศนคติของครูมืออาชีพ	องค์ประกอบ
1. การสะท้อนและการประเมินตนเอง	1. พัฒนาการวิจารณ์ของตนเองว่าจะอะไรได้ผลและไม่ได้ผลในการสอนของตน 2. ตรวจสอบทัศนคติและความเชื่อส่วนบุคคลและวิชาชีพอย่างมีวิจารณญาณเพื่อท้าทายสมมติฐานและการปฏิบัติ 3. ตอบรับข้อเสนอแนะและคำแนะนำจากผู้อื่นในเชิงบวก
2. ความกระตือรือร้นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	1. การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและศักยภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทางสังคมเศรษฐกิจด้วยสติปัญญาและในฐานะพลเมืองในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 2. มีความรักในสายอาชีพ / สาขาวิชาและถ่ายทอดความสนใจนั้นให้กับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน 3. ใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับผู้เรียนและเอาชนะอุปสรรคในการเรียนรู้
3. ความเชี่ยวชาญ	1. แสดงให้เห็นและรักษาความเชี่ยวชาญในสิ่งที่สอน 2. แสดงให้เห็นถึงทักษะในการเลือกกลยุทธ์วิธีการและทรัพยากรในการสอน

ตาราง 1 องค์ประกอบของคุณลักษณะและทัศนคติของครูมืออาชีพ (ต่อ)

คุณลักษณะและทัศนคติของครูมืออาชีพ	องค์ประกอบ
3. ความเชี่ยวชาญ	3.มีการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อให้พวกเขาบรรลุเป้าหมายและบรรลุผลตามศักยภาพของพวกเขา 4.แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพตลอดอาชีพ
4. การให้คุณค่าเชิงบวก	1.ให้คุณค่าและเคารพความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมและส่งเสริมความเท่าเทียมกันของโอกาส 2.ให้คุณค่ากับผู้เรียนทุกคนความใฝ่ฝันและประสบการณ์ที่พวกเขานำมาสู่การเรียนรู้ 3. สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกที่ก่อให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกันและกระตุ้นให้ผู้เรียนทำ
5. การทำงานร่วมกัน	1.ปฏิบัติตนในลักษณะที่ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจและความเคารพต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน 2.ทำงานร่วมกันและร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานและชุมชนที่กว้างขึ้นเพื่อยกระดับการเรียนรู้และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ที่สอน 3.สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น

McINNIS (2000) มีมาตรฐานของความประพฤติส่วนบุคคลและความเป็นมืออาชีพของครู โดยกำหนดให้ครูมีปัจจัยที่จะต้องแสดงให้เห็นอย่างสม่ำเสมอต่อไปนี้

(1) ครูรักษาความไว้วางใจของสาธารณชนในวิชาชีพและรักษามาตรฐานระดับสูงของจริยธรรมและพฤติกรรมภายในและภายนอกโรงเรียน

(2) ปฏิบัติต่อลูกศิษย์อย่างมีศักดิ์ศรี, สร้างความสัมพันธ์มีรากฐานมาจากความเคารพซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามขอบเขตที่เหมาะสมตลอดเวลาและเหมาะสมกับวิชาชีพครู

(3) คำนึงถึงความจำเป็นในการป้องกันความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนตามกฎหมายบทบัญญัติ แสดงความอดทนและเคารพในสิทธิของผู้อื่นๆ

(4) ไม่ทำลายค่านิยมพื้นฐานของอังกฤษ รวมทั้งประชาธิปไตย หลักนิติธรรม เสรีภาพส่วนบุคคลและความเคารพซึ่งกันและกัน มีความอดทนต่อผู้ที่มีความเชื่อที่แตกต่างกัน

(5) มั่นใจว่าไม่มีความเชื่อส่วนบุคคลแสดงออกในรูปแบบที่ใช้ประโยชน์จากนักเรียน ช่องโหว่หรืออาจทำให้พวกเขาทำลายกฎหมาย

(6) ครูต้องมีความเหมาะสมและเป็นมืออาชีพ คำนึงถึงจริยธรรมนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่พวกเขาสอนและดูแลและความตรงต่อเวลา

(7) ครูต้องมีความเข้าใจและปฏิบัติตามกรอบกฎหมายเสมอวิชาชีพและความรับผิดชอบ

จากที่กล่าวมาในข้างต้นพบว่าจุดร่วมของความหมายคุณลักษณะของครูมืออาชีพของครูในทวีปยุโรป คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความสามารถทางการสอนของครู การพัฒนาดตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะของครูมืออาชีพที่สำคัญสูงอยู่ที่ทัศนคติเชิงบวกของครูที่มีต่ออาชีพ ต่อเพื่อนร่วมงานและต่อนักเรียน

2.1.3 ทวีปอเมริกาเหนือ

เป็นหนึ่งในทวีปที่มีความโดดเด่นเรื่องคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ โดยระบบการศึกษาของทวีปอเมริกาเหนือมีรากฐานมาจากระบบของทวีปยุโรป ระบบการคัดเลือกและสนับสนุนครูจึงค่อนข้างเป็นไปอย่างเข้มงวด เพราะ ประเทศต่างๆในทวีปนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อประชาชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

สหรัฐอเมริกา ระบบการศึกษาในสหรัฐอเมริกาแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน มลรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองสิทธิดังกล่าว ระบบโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้เวลาเรียน 12 ปี จำนวนปีของการศึกษาภาคบังคับขึ้นอยู่กับแต่ละมลรัฐ

งานวิจัยคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาจากรัฐชิคาโก โดยงานวิจัยฉบับนี้ได้จำแนกคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ต่อเวลาอารมณ์ขัน บุคลิกภาพเรียบร้อย ใช้น้ำเสียงที่แสดงถึงการเห็นด้วยหรือน้ำเสียงเป็นไปในเชิงบวกเสมอ สนใจผู้เรียนสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รวมทั้งมีความจริงใจทั้งกับตัวผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน (Gormley Jr, 2011)

งานวิจัยจากรัฐนอร์ทแคโรไลนา สหรัฐอเมริกาได้ทำการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพกับครูปฐมวัยและประถมศึกษาทั้งหมด 125 คน แบ่งออกเป็นบ่งชี้ว่าในช่วงเวลาที่รวบรวมข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย อายุ 35 ปีกลุ่มตัวอย่างยังสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ด้วยเปอร์เซ็นต์ที่มากที่สุด ครูผู้ร่วมวิจัยเป็นชาวแอฟริกัน-อเมริกัน (46.2%) ตามด้วยชาวยุโรป-อเมริกัน (40.2%), ชนพื้นเมืองอเมริกัน (9.8%), ฮิสแปนิกหรือลาติน (2.3%) และเชื้อชาติอื่น ๆ (1.5%) ระบุว่าได้ทำการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพโดยแบ่งช่วงระดับ 1-5 น้อยสุดไปยังมากที่สุด แบ่งออกเป็น 7 บุคลิกภาพ ได้แก่ เสถียรภาพทางอารมณ์ การคิดเห็นเชิงบวกหรือลบ การเปิดกว้างทางความคิด ความคิดเห็นเชิงบวกต่อเพื่อนร่วมงาน ความยุติธรรม ความเป็นธรรมในการทำงาน ความรู้สึกต่อการทำงาน (Alexander, 1987)

งานวิจัยจากสหรัฐอเมริกาได้สรุปคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพทั้งหมด 9 คุณลักษณะดังต่อไปนี้ (Ahmad, 2016)

- (1) ครูที่ดีต้องเคารพนักเรียน ในห้องเรียนของครูที่ดี แนวคิดและความคิดเห็นของแต่ละ

ละคนมีค่า นักเรียนรู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความรู้สึกและเรียนรู้ที่จะเคารพและรับฟังผู้อื่น ครูคนนี้สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่อบอุ่นสำหรับนักเรียนทุกคน

(2) ครูที่ดีสร้างความรู้สึกเป็นชุมชนและเป็นเจ้าของในห้องเรียน ความเคารพซึ่งกันและกันในระดับเรียนของครูนี้เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน ในชุมชนเล็ก ๆ แห่งนี้มีกฎที่ต้องปฏิบัติตามและมีงานที่ต้องทำและนักเรียนแต่ละคนตระหนักดีว่าเขาหรือเธอเป็นส่วนสำคัญและเป็นส่วนสำคัญของกลุ่ม

(3) ครูที่ดีมีความอบอุ่นเข้าถึงกระตือรือร้นและเอาใจใส่ ครูที่นักเรียนรู้ว่าพวกเขาสามารถแก้ไขปัญหาหรือข้อกังวลใด ๆ หรือแม้แต่แบ่งปันเรื่องราวตลก ๆ ครูที่ดีมีทักษะการฟังที่ดีและใช้เวลาว่างจากตารางงานที่ยุ่งเกินไปสำหรับทุกคนที่ต้องการ ถ้าครูคนนี้มีวันที่เลวร้ายก็ไม่มีใครรู้ ครูต้องละทิ้งเรื่องส่วนตัวไว้นอกประตูโรงเรียน (ไม่นำเรื่องส่วนตัวมาปะปนกับเรื่องงาน)

(4) ครูที่ดีจะตั้งความคาดหวังไว้สูงสำหรับนักเรียนทุกคน ครูคนนี้ตระหนักดีว่าความคาดหวังที่มีต่อนักเรียนส่งผลต่อความสำเร็จของพวกเขาอย่างมาก

(5) ครูผู้ยิ่งใหญ่มีความรักในการเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนด้วยความมุ่งมั่นในการศึกษาและเนื้อหาของหลักสูตร ต่ออายุตัวเองในฐานะมืออาชีพอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ นักเรียนได้รับคุณภาพการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ครูต้องไม่กลัวที่จะเรียนรู้กลยุทธ์การสอนใหม่ ๆ หรือการผสมผสานเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับบทเรียนและเป็นคนที่เต็มใจแบ่งปันสิ่งที่เรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ

(6) ครูที่มีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพยอดเยี่ยมคือครูที่มีทักษะแตกต่างจากผู้นำการบริหารครูที่มีประสิทธิภาพมุ่งเน้นไปที่การตัดสินใจร่วมกันและการทำงานเป็นทีมรวมทั้งการสร้างชุมชน ครูผู้ที่มีคุณลักษณะที่ยอดเยี่ยมจะสามารถถ่ายทอดความรู้สึกของความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้พวกเขาแต่ละคนรับหน้าที่เป็นผู้นำ

(7) ครูที่เก่งสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้เมื่อบทเรียนไม่ได้ผล ครูคนนี้จะประเมินการสอนของเขาตลอดทั้งบทเรียนและค้นหาวิธีใหม่ ๆ ในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนเข้าใจแนวคิดหลักของบทเรียน

(8) ครูที่ดีทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานอย่างต่อเนื่อง แทนที่จะคิดว่าตัวเองอ่อนแอ เพราะขอคำแนะนำหรือความช่วยเหลือครูคนนี้มองว่าการทำงานร่วมกันเป็นวิธีการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมวิชาชีพ ครูที่ดีใช้คำวิจารณ์และคำแนะนำที่สร้างสรรค์เป็นโอกาสในการเติบโตในฐานะนักการศึกษา

(9) ครูที่รักษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพในทุก ๆ ด้านอย่างยอดเยี่ยมตั้งแต่รูปร่าง

หน้าตาไปจนถึงทักษะในการจัดการและการเตรียมพร้อมในแต่ละวัน ทักษะการสื่อสารของเธอเป็นแบบอย่างไม่ว่าเธอจะพูดกับผู้ดูแลระบบนักเรียนคนใดคนหนึ่งหรือเพื่อนร่วมงาน ความเคารพที่อาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่ได้รับเนื่องจากความเป็นมืออาชีพจะเห็นได้ชัดสำหรับคนรอบข้าง

งานวิจัยของมหาวิทยาลัย Arkansas State University ได้ระบุว่าคุณลักษณะและส่วนประกอบสำคัญของการก้าวไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพประกอบด้วยความสามารถในการปรับตัวสะท้อนถึงประสบการณ์ส่วนตัวและการปรับเปลี่ยนการสอนที่จำเป็นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ความพึงพอใจยินดีที่จะสื่อสารและเต็มใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน การดูแลเอาใจใส่เป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อความต้องการของแต่ละบุคคลและเข้าใจความแตกต่างของนักเรียนในรูปแบบการเรียนรู้รวมทั้งปัญหาภูมิหลังส่วนตัวอื่นๆ ความกระตือรือร้นแสดงความหลงใหลหรือความสนใจในการสอนและนักเรียน ความเป็นธรรมการรักษามาตรฐานที่สม่ำเสมอให้รางวัลหรือลงโทษนักเรียนตามกฎที่วางไว้หรือพฤติกรรม ความเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นๆ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ความซื่อสัตย์ในการบอกนักเรียนถึงความจริงเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของพวกเขาและสอนให้รู้จักยอมรับข้อผิดพลาดและแก้ไข ความมีอารมณ์ขันน่าสนใจตลกทำให้ชั้นเรียนสนุกสนาน, ความอดทนแสดงความอดทนต่อนักเรียนที่มีความเร็วในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันตอบสนองต่อคำถามของนักเรียนและการตอบสนองต่อคำขอของนักเรียน ความเคารพนับถือนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์และภูมิหลังที่แตกต่างกัน (Gao, 2020)

ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดา เป็นการปกครองแบบสหพันธรัฐประกอบไปด้วย 10 มณฑล และ 3 อาณาเขต โดยในแต่ละมณฑลมีการจัดการศึกษาของตนเอง ระบบการศึกษา ในแต่ละมณฑลจึงแตกต่างกัน แต่มาตรฐานโดยรวมจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ซึ่งได้รับการรับรองจากรัฐบาลกลางของแคนาดา สำหรับการผลิตและพัฒนาครูในประเทศแคนาดา พบว่า มาตรฐานวิชาชีพครูประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. พื้นฐานวิชาความรู้ทั่วไป 2. พื้นฐานวิชาชีพครู 3. ทักษะด้านภาษา อีกทั้งประเทศแคนาดาได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทขององค์การครูหรือสหภาพครู (Teacher Unions) ซึ่งนอกจากจะดูแลเกี่ยวกับ เงินเดือน ค่าชดเชยและสวัสดิการของครูแล้ว ยังมีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูเพื่อให้ ผู้ประกอบวิชาชีพครูมีบทบาทที่ตอบสนองกับนโยบายของรัฐได้

Masinda, Jacquet and Moore (2014) ได้กล่าวว่าการปฏิบัติตนให้มีความเป็นมืออาชีพของครูนั้น ล้วนมาจากข้อบ่งชี้ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้ 1. การเคารพศักดิ์และสิทธิ์ของเพื่อนร่วมวิชาชีพ 2. การมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ นักเรียนโดยไม่คาดหวังสิ่งใดตอบแทน 3. หน้าที่สำคัญที่สุด

ของครูคือการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 4.ครูต้องมีความยืดหยุ่นต่อบริบทในชั้นเรียน มีไหวพริบปรับเปลี่ยนได้ทันสถานการณ์และ 5.การมีพฤติกรรมที่ดี เป็นต้นแบบให้กับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยนักเรียนที่จะกลายเป็นพลเมืองของชาติในอนาคต

Linda Darling-Hammond (2021) ความก้าวหน้าในอาชีพของครูในรัฐออนแทรีโอั้น หลากหลายและไม่เป็นลำดับขั้นนัก ครูสามารถเติบโตในอาชีพได้ด้วยประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญเฉพาะหรือการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อสร้าง AOs ตลอดจนสามารถมุ่งสู่เส้นทางที่แตกต่างกันในระดับโรงเรียน ระดับคณะกรรมการการศึกษา และระดับรัฐ เช่น เป็นครูผู้ช่วยเพื่อช่วยเหลือว่าที่ครูในสถาบันผลิตครูหรือเป็นคณะกรรมการบริหารและผู้บริหารโรงเรียน โดยรัฐจะให้ค่าตอบแทนเพิ่มเติมแก่ภาระงานที่เพิ่มขึ้นในตำแหน่งต่างๆ ด้วย

จากที่กล่าวมาในช่วงต้นพบว่าจุดร่วมของความหมายคุณลักษณะของครูมืออาชีพของครูในทวีปอเมริกาเหนือ คือ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีความยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเคารพซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเน้นไปที่คุณลักษณะของครูทั้งในการแสดงออกต่อเพื่อนร่วมงานหรือนักเรียนและพฤติกรรมการแต่งกาย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคุณลักษณะที่สังเกตได้จากภายนอก

2.1.4 ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย

ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนียเป็นทวีปที่ประกอบด้วยจำนวนประเทศค่อนข้างน้อยและเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีประเทศเอกราช 14 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศขนาดใหญ่ 3 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และปาปัวนิวกินี กับดินแดนซึ่งเป็นหมู่เกาะขนาดเล็กจำนวน 11 ประเทศ และดินแดนเขตปกครองอีก 24 เขต ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส ดังนั้นระบบการศึกษาของทวีปนี้จึงมีความคล้ายคลึงกับทวีปยุโรป

เครือรัฐออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียมีระบบการศึกษาที่เน้นความสามารถและคุณสมบัติของครูให้มีความเป็นมืออาชีพเพื่อจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนในแต่ละระดับการศึกษาให้มีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ กล่าวคือ มีการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถสมรรถนะที่เหมาะสมกับงานที่จะปฏิบัติ พัฒนาครูให้เป็นครูคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนและเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของนักเรียนได้อย่างเท่าเทียม

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูในประเทศออสเตรเลียประกอบด้วยความรู้พื้นฐานของครู จริยธรรมและเจตคติต่อวิชาชีพ จิตใจที่ปฏิบัติงานเพื่อสังคมเป็นหลัก ความรู้สึกกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความมุ่งมั่นในเส้นทางอาชีพของตนและมีความโดดเด่นในการทำงาน (Leicht, 2001)

งานวิจัยที่จัดทำขึ้นในรัฐ New South Wales ผลการวิจัยพบว่าสิ่งที่สามารถระบุถึงคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูมีดังต่อไปนี้ ครูควรมุ่งมั่นในจริยธรรม จรรยาบรรณ, มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองสอน, มีบทบาทหน้าที่ในโรงเรียนที่ชัดเจน, มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งเกิดความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการปฏิบัติหน้าที่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน (Hughes, 2015)

ประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์ระบุว่าคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูที่ควรมีคือ ความเต็มใจในการปฏิบัติงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Mahendra, 2005) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Goulding, 2002) ที่กล่าวว่าครูมืออาชีพควรมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความเต็มใจ ความมีจริยธรรมต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและการงานและ Goulding ได้ระบุถึงรางวัลที่ครูได้รับว่าเป็นคุณลักษณะเพิ่มเติมที่แสดงถึงความเป็นมืออาชีพ ซึ่งยังสอดคล้องกับ (Gliessman, 1989) ที่ระบุว่าคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูที่ควรมีคือ จริยธรรม อุทิศตนส่วนบุคคล ความสนใจ เอาใจใส่ต่องาน การได้รับรางวัลหรือเกียรติยศที่แสดงถึงความโดดเด่น เช่น ความเป็นผู้นำ การจัดการเรียนการสอนที่โดดเด่น เป็นต้น

จากที่กล่าวมาในข้างต้นพบว่าจุดร่วมของความหมายคุณลักษณะของครูมืออาชีพของครูในทวีปออสเตรเลียและเอเชียเนียบคือเน้นไปที่จริยธรรมต่อตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ นักเรียนและสังคม รวมทั้งความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ความมุ่งมั่นต่อการทำงานและผลงานที่โดดเด่น

ตอนที่ 3 ครูประถมศึกษา

เมื่อพ้นจากวัยที่เด็กต้องอยู่กับครอบครัว ครูประถมศึกษาเป็นครูที่รับช่วงต่อจากพ่อแม่และครูปฐมวัย ครูประถมศึกษาจึงเปรียบเสมือนผู้นำแนวทาง สร้างความรู้ ปลุกฝังความดีงามให้กับนักเรียนเพื่อเตรียมตัวสำหรับการเจริญเติบโตในวันข้างหน้า หากครูประถมศึกษามีความเป็นมืออาชีพมากพอ นักเรียนย่อมเติบโตไปเป็นอนาคตของชาติ เป็นพลเมืองของโลกที่มีคุณภาพได้ด้วยการอบรมสั่งสอนละขัดเกลาทั้งความรู้ ความคิด และความประพฤติจากครูประถมศึกษา

3.1 ความหมายของครูประถมศึกษา

หากจะกล่าวตั้งแต่ความหมายของ “การประถมศึกษา” อาจกล่าวได้ว่าการประถมศึกษาตามหลักสากล หมายถึงระบบ การศึกษาระดับพื้นฐานหรือการศึกษาในระยะแรก ซึ่ง จัดขึ้นสำหรับประชากรในวัยเด็กตอนต้นต่อจากการ จัดการศึกษาระดับเด็กเล็กหรือเด็กปฐมวัย และเป็นการจัดการศึกษาก่อนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การประถมศึกษาในความหมายดั้งเดิม หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งให้เด็กวัยต้น ฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นคนที่สมบูรณ์ ไม่เพียงอบรมสั่งสอนความรู้เท่านั้น แต่ยังพัฒนาความเป็นมนุษย์ทั้งในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และสติปัญญา ครูประถมจะคอยสังเกตนักเรียนแต่ละคนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ อุปนิสัย พฤติกรรม ความถนัด เป็นต้น เพื่อให้คำแนะนำและพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสม ครูประถมต้องดูแลเด็กนักเรียนจำนวนมาก ซึ่งเด็กแต่ละคนก็มีบุคลิกที่ต่างกัน บางคนอาจจะซุกซน ชอบแกล้งเพื่อน หรือบางครั้งเด็กๆ อาจทะเลาะกัน ครูประถมต้องคอยแก้ไขสถานการณ์เหล่านี้ จึงอาจเกิดความเครียดได้ นอกจากนี้ยังต้องยืนสอนหน้าชั้นเรียนและพูดทั้งวัน จึงอาจเจ็บคอและเมื่อยลำได้ ผู้ที่จะเป็นครูประถมได้จึงต้องเป็นคนใจเย็นมีความอดทนและความเมตตา ซึ่งสอดคล้องกับ (Desai, 2001) ที่ได้กล่าวความหมายของครูประถมศึกษาว่าแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 หมายถึงระยะเวลาของการศึกษาในระบบ เริ่มสอนนักเรียนอายุ 5 ปีขึ้นไปและบางครั้งยังรวมถึงระดับปฐมวัยด้วยเช่นกันและสิ้นสุดที่ระดับ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ประการที่ 2 หมายถึงการจัดการโครงการการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาขั้นต้น กล่าวคือครูผู้จัดการศึกษาทั่วไป สอนทักษะ เนื้อหา เจตคติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้ง (Elder, 1950) ให้ความหมายครูประถมศึกษาไว้ว่า ครูประถมศึกษาคือครูที่สอนให้นักเรียนเกิด 3R's อันได้แก่ Reading อ่านออก, Writing เขียนได้ และ Arithmetic คิดเลขเป็นและรวมถึงครูผู้จัดประสบการณ์การสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในทุกๆ ด้านของผู้เรียน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ข้อมูลที่กล่าวมาในข้างต้นของต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับงานวิจัยในประเทศไทยที่กล่าวว่า ครูประถมศึกษาคือครูที่ให้การศึกษาเบื้องต้นหรือเบื้องต้นแก่เด็ก เช่น ให้อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นและขีดเส้นให้เด็กอายุ 7-12 ปีเกิดการพัฒนาให้ครบทุกด้าน (ดิน ปรชพฤทธ์, 2546) ทำนองเดียวกับความหมายของครูประถมศึกษาที่หมายถึงครูผู้ปฏิบัติการสอนระดับประถมศึกษาทั้ง 6 ชั้นปี ซึ่งชั้นประถมศึกษาเป็นระดับขั้นที่เชื่อมต่อมาจากชั้นปฐมวัย ซึ่งถือเป็นการศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะกำหนดอายุเข้าเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความพร้อมของเด็ก (วิณา ประชากุล, 2554)

ดังนั้นสามารถให้ความหมายของครูประถมศึกษาได้ว่า ครูผู้ทำการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ โดยการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านออก เขียน คิดเลขเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือการดำรงชีวิตในสังคม

3.2 ความสำคัญของครูประถมศึกษา

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและสำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นรัฐได้กำหนดไว้ว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับและเป็นภาระผูกพันของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้ประชากรในวัยเรียนได้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ การที่จะพัฒนาการศึกษาโดยส่วนรวมให้มีคุณภาพจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการศึกษาภาคบังคับให้มีประสิทธิภาพเป็นลำดับแรก อันจะส่งผลไปยังการศึกษาระดับอื่น ๆ หรือการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดิเรก พรสีมา, 2554)

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการศึกษาภาคบังคับที่มุ่งพัฒนาเพิ่มพูนให้เด็กมี ความรู้ ทักษะพื้นฐาน สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นและยังพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ สามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุข ครูประถมจะคอยสังเกตนักเรียนแต่ละคนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ อุปนิสัย พฤติกรรม หรือความถนัด จากที่กล่าวมาในข้างต้น ครูประถมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะต้องทำหน้าที่พัฒนาความรู้และพฤติกรรมของนักเรียน ช่วงอายุวัยประถมศึกษา ครูประถมศึกษามีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดรองจากพ่อแม่ ความสำคัญ ของครูประถมศึกษาไว้ว่าการประถมศึกษาเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนา ประเทศชาติ เพราะการศึกษาระดับนี้มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์นี้เองจะช่วยให้บุคคลกลายเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ หากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมี คุณภาพจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์คือการสร้างรากฐานที่สำคัญด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนใน วัยประถมศึกษา (ยศวีร์ สายฟ้า, 2565)

ความสำคัญของครูประถมศึกษาไม่ว่าจะยุคกี่สมัย ครูประถมศึกษาคือผู้สร้างรากฐานให้กับ ผู้เรียนทั้งในด้านสังคม ด้านอารมณ์และสติปัญญา ดังนั้นครูประถมศึกษาจึงมีส่วนสำคัญที่จะ ขับเคลื่อนตัวผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในทิศทางที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งศตวรรษที่ 21 เป็น ยุคแห่งเทคโนโลยี จึงทำให้วิธีเรียน วิธีสอน และสื่อการสอนเปลี่ยนแปลงไป ครูจะใช้ วิธีสอนแบบเดิม ที่มีครูเป็นบุคคลสำคัญ (Teacher-centered Approach) คือการถ่ายทอดความรู้ ความจำจาก ครู ไปสู่นักเรียน แบบที่เคยทำมาในอดีตไม่ได้ เพราะการเรียนของคนในปัจจุบันเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา และไร้ ขอบเขตจำกัด ดังนั้นครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง ให้สามารถสร้างหรือผลิตสื่อการสอนที่ใช้ วิทยาการสมัยใหม่และ สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้นานขึ้น เช่น สื่อผสม (Multimedia) เป็นต้น ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนมาเป็น “ผู้สนับสนุนหรือผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator) ให้

นักเรียนเกิด การเรียนรู้โดยนักเรียน มีบทบาทในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้นหรือที่เรียกว่า การสอนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ (Student-centered Approach) ครูที่ปรับเปลี่ยนความคิดและ วิธีการได้ดังกล่าวข้างต้น เชื่อแน่ว่านักเรียนจะมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนและครูก็จะได้ชื่อว่า “เป็นมืออาชีพ” อย่างไรก็ตาม การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้นก็ได้เป็นเป้าหมายหลักประการเดียวของการจัดการศึกษาของชาติ หากแต่ต้องมี “คุณลักษณะที่พึงประสงค์” หรือ “เป็นคนดี” อีกด้วย การปฏิบัติดังกล่าวเรียกได้ว่าการปฏิบัติด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นที่ทราบกันดีว่าการปฏิบัติหน้าที่ด้วยใจ ด้วยจิตและวิญญาณจะทำให้ เกิดความตระหนักและมุ่งมั่น พุ่มพู่ในการทำงาน พยายามรักษา เกียรติและศักดิ์ศรีแห่งตนและวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(วัลนิกา ฉลากบาง, 2565) ซึ่งกล่าวไว้ว่าสมรรถนะที่สำคัญของครูมืออาชีพคือความศรัทธาในวิชาชีพครู การมี ความสุขในการสอน การมุ่งมั่นพัฒนาตนเองและ การแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ ดังนั้นจิตวิญญาณความเป็นครู จึงเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ ครูประณมจึงต้องมีการพัฒนาตนเอง และครูจะประสบผลดีต้องเกิดจากการพัฒนานั้น คือ “ใจ” หรือ “จิตสำนึก” มีใจรักต่ออาชีพครู และใจต้องพร้อม ย่อมประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ครูที่ได้รับการพัฒนา จะมีมากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งก็ขึ้นกับต้นสังกัด จะให้โอกาสครูเหล่านี้ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองด้านการศึกษาหรือไม่ อย่างไร สังคมกำลังต้องการครูที่มีสำนึกในความเป็นครู เสียสละ อดทน อุทิศตนในการสอนหรือการบริหาร ก็นับว่าเป็น “ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู” (มยุรี ด้วงศรี, 2558)

ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานแก่ครูอาวุโสในโอกาสเข้ารับพระราชทานเข็มเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ซึ่งมีลักษณะของครูที่ดีตอนหนึ่งว่า “ครูที่แท้นั้น ต้องเป็นผู้กระทำแต่ความดี ต้องหมั่นขยันและอุตสาหะพากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และ เสียสละ ต้องหนักแน่น อดกลั้น และ อดทน ต้องสำรวมระวังความประพฤติของตนเอง ตนให้อยู่ในระเบียบแบบ แผนอันดีงาม ต้องปลื้มใจ ปลื้มใจออกจากความสบาย และความสนุกรื่นเริง ที่ไม่ควรแก่เกียรติภูมิ ต้องตั้งใจให้ มั่นคงและแน่วแน่ ต้องซื่อสัตย์รักษาความจริงใจ ต้องเมตตา หัวดี ต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจ อคติ ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้นทั้งในด้าน วิทยาการ และความรู้ในเหตุผล”

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยรายงานความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างแง่มุมของบุคลิกภาพของครูและการสนับสนุนทางอารมณ์และความถี่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูในการศึกษานี้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเย็นชาและมีข้อจำกัดน้อยกว่ามีแนวโน้มที่จะให้การสนับสนุนทาง

อารมณ์และการโต้ตอบบ่อย ๆ ในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม ภายในปี 1970 ความสนใจในเรื่องนี้ลดลง ส่วนใหญ่เกิดจากการค้นพบที่ไม่สอดคล้องกันเกิดจากความระส่ำระสายในวิธีการประเมิน ความไม่สอดคล้องกันในนิยามของครู ประสิทธิภาพและขาดเครื่องมือที่เชื่อถือได้ในการประเมินบุคลิกภาพของครูห้องเรียน (Bowers, 1962)

Doyle (1977) กล่าวถึงวิธีการให้ครูได้สนทนาซักถามกับครูมืออาชีพและบุคลากรอื่นในโรงเรียนในช่วงการเข้าโปรแกรมพัฒนาครูประจำการและการประชุมเชิงปฏิบัติการและให้ครูได้สัมภาษณ์นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาด้านการศึกษาในประเด็นจริยธรรมของครู ในลักษณะที่เป็นอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมใหม่มาเป็นแนวปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการเรียนรู้ของครูอย่างน้อยในด้านการวางแผนการสอน

Hall (1978) ด้านการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูไปสู่มืออาชีพ โดยใช้รูปแบบที่เรียกว่า Concerns-Based Adoption Model (CBAM) ที่เน้นให้ครูวินิจฉัยความรู้ ความเชื่อ และความสามารถของตนเองทั้งแบบกลุ่มวินิจฉัยและรายบุคคล ในขั้นตอนของการพัฒนา พบว่ารูปแบบพัฒนาครูแบบนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการเรียนรู้ของครู

Belsky (2002) ระบุว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ครูต้องสำรวจสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับหลากหลายอารมณ์ในทุกวัน การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครูต้องพึ่งพาความสามารถทางสังคมและอารมณ์ของครู รวมทั้งลักษณะส่วนบุคคล เช่น บุคลิกภาพในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยชี้นำพฤติกรรม เมื่อครูนำคุณลักษณะของบุคลิกภาพของตนเองมาใช้กับเด็กในห้องเรียน ตัวครูเองนั้นควรมีสภาพดี มีจิตใจแข็งแรง สามารถควบคุมอารมณ์ของตน รับฟังมุมมองของคนอื่นและไม่หุนหันพลันแล่นกับสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับศึกษาแนวทางการใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อยกระดับความเป็นมืออาชีพให้กับครูระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูที่ส่งโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนสนับสนุนวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้รับคัดเลือก 8 ทีมจาก ทั้งหมด 49 ทีม โดยใน 8 ทีมที่ได้รับการคัดเลือกนี้จะมีจำนวนครูทั้งสิ้น 32 คนจาก 4 โรงเรียน ในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาวิจัย ค้นหาผลกระทบของการเอื้ออำนวย ความสะดวกและการสนับสนุนกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในความเป็นมืออาชีพของครูผ่าน ระบบที่เลี้ยงซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยให้การช่วยเหลือและดูแลในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า การร่วมมือร่วมพลังที่จะยกระดับหรือพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพให้กับ ครูได้รับอิทธิพลจาก 3 องค์ประกอบ คือ เวลาที่ใช้ในกิจกรรมร่วมมือร่วมพลัง ภาระงานของครูและความเป็นพลวัตของ

กลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้และประสบการณ์ของครูสามารถเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กรเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาความเป็นมืออาชีพรวมถึงการให้แนวทางกับ นักวิจัยหรือครูรุ่นใหม่ที่จะวางแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไป (Jaipal, 2011)

งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความเป็นครูมืออาชีพของครูภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาโดยศึกษาการเรียนรู้ในการทำวิจัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่เคยได้รับการฝึกที่มหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยทำงาน (Western Michigan University) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ แบบการเขียนบันทึก สะท้อนความคิดต่อการประกอบวิชาชีพครู ผลการวิจัยทำให้เห็นว่าครูที่มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพจะมีการเรียนรู้ผ่านการทำวิจัยทุกภาคเรียน ทั้งวิจัยในชั้นเรียน ผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือวิจัยกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการสืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Chou, 2011)

4.2 งานวิจัยในประเทศ

ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการทำงานในโครงการครูแห่งชาติ โดยการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิต การปฏิบัติงานและผลงานในอดีตและในปัจจุบันของครูแห่งชาติ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพของโครงการครูแห่งชาติ โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพในลักษณะพหุกรณีศึกษา กรณีศึกษาเป็นครูแห่งชาติปี 2541 จำนวน 2 ท่าน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 6 เดือน โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์กับกรณีศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องและใช้การสนทนากลุ่มกับนักเรียนของครูแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า (มยุรี ดั่งศรี, 2558)

1. ลักษณะของครูแห่งชาติ ประกอบด้วย 11 ลักษณะ ได้แก่
  - (1) ครูแห่งชาติมีความรักและศรัทธาในการเป็นครู
  - (2) ครูแห่งชาติเป็นผู้มีความทุ่มเทและรับผิดชอบในการทำงาน
  - (3) ครูแห่งชาติมีการบริหารจัดการเวลาและการวางแผนการทำงานที่ดี
  - (4) ครูแห่งชาติมีบุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือ และน่าศรัทธา
  - (5) ครูแห่งชาติมีความคิดกว้างไกล และมีความคิดสร้างสรรค์
  - (6) ครูแห่งชาติมีการพัฒนาตนเองในการศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา
  - (7) ครูแห่งชาติมีความเข้าใจในพฤติกรรม ธรรมชาติ และความแตกต่างของนักเรียน
  - (8) ครูแห่งชาติมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน
  - (9) ครูแห่งชาติมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนครู
  - (10) ครูแห่งชาติสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

- (11) ครูแห่งชาติมีความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ปัจจัยที่ส่งเสริมการทำงานในโครงการครูแห่งชาติ ประกอบด้วย
- (1) ครูแห่งชาติได้รับการสนับสนุนในการทำงานในโครงการครูแห่งชาติจากเพื่อนครูในโรงเรียนและผู้อำนวยการ
  - (2) ครูแห่งชาติได้รับความร่วมมือในการทำงานจากครูเครือข่าย
  - (3) ครูแห่งชาติได้รับการสนับสนุนจาก สกศ.
  - (4) ครูแห่งชาติได้รับความร่วมมือในการทำงานจากครอบครัว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพของโครงการครูแห่งชาติที่เด่นชัดที่สุดคือควรให้มีการประสานงานกันระหว่าง สกศ. กับหน่วยงานที่ครูแห่งชาติสังกัด สมรรถนะที่สำคัญของครูมืออาชีพคือ ความศรัทธาในวิชาชีพครู การมีความสุขในการสอน การมุ่งมั่นพัฒนาตนเองและ การแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ ดังนั้นจิตวิญญาณความเป็นครูจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ อาชีพครูเป็นอาชีพที่ทำงานกับคนเพื่อพัฒนาหรือยกระดับศักยภาพและสภาพจิตของคนการสร้างคนดี คนที่มีลักษณะพึงประสงค์ จำเป็นต้องมีแบบอย่าง (Model) ที่ดีต้องใช้เวลาหล่อหลอม ปรับแต่งยาวนานต่อเนื่อง ด้วยจิตที่มุ่งมั่นอดทน ไม่ละทิ้งอุดมการณ์ หรือหน้าที่ในการพัฒนาศิษย์ ด้วยเหตุดังกล่าวครูมืออาชีพจึงต้องเป็นมืออาชีพทั้งด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณในอันที่จะพัฒนาศิษย์อย่างรอบด้าน เพื่อให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข การที่จะเป็นครูมืออาชีพนั้น ใจหรือจิตและวิญญาณจะต้องมาเป็นอันดับแรก เมื่อมีใจให้กับงานสอน งานพัฒนานักเรียนก็จะเกิดความรัก ความศรัทธาและการยึดมั่น ในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้และทักษะในการสอน ประพฤติ ตัวดี เป็นแบบอย่างที่ดี เอาใจใส่ดูแล และหวังดีต่อศิษย์ การปฏิบัติ พยายามรักษา เกียรติและศักดิ์ศรีแห่งตนและวิชาชีพ

ครูมืออาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิตครูพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีการจัดองค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพที่มีจำนวน แตกต่างกันไปและในปัจจุบันยังไม่มีการระบุที่แน่ชัดว่าสมรรถนะของนักศึกษาครูควรมีลักษณะหรือบทบาทใดที่ทำให้นักศึกษาเป็นครูที่มีคุณภาพและสถาบันผลิตครู สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูได้อย่างชัดเจน ได้ทำการศึกษามาตรฐานวิชาชีพครูของต่างประเทศแล้วนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานวิชาชีพครูไทย พบว่าวิชาชีพครูไทยมีการกำหนดเนื้อหากว้างเกินไป ถ้าหากต้องการครูที่มีคุณลักษณะเป็นครูรุ่นใหม่ที่สะท้อนบทบาทหน้าที่ครูให้เป็นเชิงรุก เป็นผู้นำและที่สำคัญครูควรมีบทบาทนำสังคม ถ้าหากมีการกำหนดกรอบสมรรถนะของบัณฑิตครูที่ชัดเจนก็จะได้ครูที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และตอบสนองต่อนโยบายของประเทศ (วณิช วรรณพฤษ, 2550)

ตอนที่ 5 การสังเคราะห์งานวิจัย

5.1 ความหมายและความเป็นมาของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์คือการนำส่วนย่อยมาประกอบกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น สามารถจำแนกได้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงบรรยาย กล่าวคือเป็นการอ่านรายงานการวิจัยแล้วนำมาสรุปเข้าด้วยกัน การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะก่อให้เกิดความหลากหลายของผลสังเคราะห์ และกลุ่มที่สองคือการสังเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขหรือค่าสถิติที่ปรากฏในงานวิจัยทั้งหลายมาคำนวณเพิ่มเติมทำให้ได้ข้อสรุปใหม่อันเป็นการวิเคราะห์ (Analysis of analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of research) ผลการสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงมีความสอดคล้องกันไม่ว่าจะมีผู้สังเคราะห์กี่คนก็ตาม (นภภรณ์ ชาญญา, 2564)

ความหมายการสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) หรือการบูรณาการงานวิจัย (research integration) ivaว่าการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะค้นหาความสอดคล้องและพิจารณาความเปลี่ยนแปลงหรือความแตกต่างของผลการศึกษาที่ศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยจุดประสงค์ของการสังเคราะห์การวิจัยคือพยายามที่จะบูรณาการงานวิจัยให้สามารถที่จะสรุปอ้างอิงได้ ดังนั้นการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำหน่วยต่าง ๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จาก งานวิจัยหลายๆ เรื่อง ที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันทั้งที่เป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องกันหรือ ขัดแย้งกันมาสังเคราะห์อย่างมีระบบและนำมาบรรยายสรุปรวมกันให้เป็นเรื่องเดียวกันจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้นอย่างชัดเจน (Cooper, 1998)

ความหมายivว่าการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้หรือตอบคำถามวิจัยด้วยระเบียบวิธีทาง วิทยาศาสตร์โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.และสรุปรวมสาระอย่างมีระบบเพื่อให้ได้คำตอบตาม ปัญหาวิจัยที่ต้องการ ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการศึกษางานวิจัยอย่างพินิจพิเคราะห์แล้วนำ ข้อสรุปจากงานวิจัยแต่ละเรื่องมาจัดหมวดหมู่ เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของงานวิจัย เพื่อหาข้อสรุป (บุญรอดรัมย์, 2021)

สรุปได้ว่าการสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา หลายเล่มมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์และนำเสนออย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ ซึ่งผู้วิจัยสามารถเขียนจับประเด็นโน้ตค้นต่างๆ และสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบของตารางความถี่ตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ

เล่มที่	ปี	ชื่อผู้วิจัย	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ											
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1928	Newmark (USA)	√		√	√	√		√	√	√		√	√
2	1981	Bayles (Australia)		√	√		√	√	√	√	√	√	√	√
3	2001	Leicht & Fennell (Australia)	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√
4	2002	Belsky & Barrends (USA)	√	√	√	√	√		√	√	√	√		√
5	2003	Teo & Ee (Singapore)	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√
6	2011	Chou (USA)		√		√	√		√	√	√	√	√	
7	2011	Thomason (USA)		√		√	√	√	√	√	√	√	√	
8	2011	เอกชัย กีสุขพันธ์ (Thailand)	√			√	√	√	√		√	√		√
9	2013	Gao (USA)			√	√	√		√	√	√	√	√	
10	2013	Orlando (USA)		√	√		√	√	√	√	√		√	√

ตาราง 2 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ (ต่อ)

เล่ม ที่	ปี	ชื่อผู้วิจัย	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ											
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
11	2014	Pye (UK)						✓	✓	✓	✓	✓		
12	2014	Lanoven (Finland)					✓		✓	✓	✓	✓		
13	2016	ธารินี โรจนนาวี (Thailand)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14	2016	McKnight & Bass (Japan)		✓				✓	✓	✓	✓	✓		✓
15	2018	Zuber (Austria)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16	2018	O'Reilly (Australia)	✓	✓				✓	✓	✓	✓			✓
17	2020	Metsapel (Finland)		✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
รวมความถี่ (ลักษณะที่ถูกกล่าวถึง เหมือนกัน)			8	12	9	10	16	15	17	16	16	14	11	12

***หมายเลขตัวบ่งชี้คุณลักษณะดูความหมายในตาราง 2.2

ตาราง 3 ความหมายของตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ

หมายเลข	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ
1	มีบุคลิกภาพดี การแต่งตัวดี น้ำเสียงไพเราะ
2	มีอารมณ์ขัน ไม่หงุดหงิดหรือแสดงออกถึงอารมณ์ที่ขุ่นมัว
3	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ
4	มีวินัยดี ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบในหน้าที่
5	มีความรัก ความพึงพอใจในการทำงานเป็นครู
6	มีความอดทน อดกลั้นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ท้าทาย
7	มีจิตสาธารณะ ทำงานบริการสังคมด้วยความเต็มใจ
8	พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้าอบรม หรือ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
9	รู้จักปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นบทบาทเรียนให้เหมาะกับบริบทห้องเรียน
10	มีกลยุทธ์พลิกแพลง รู้จักปรับให้เหมาะกับผู้เรียน
11	มีน้ำใจแบ่งปันข้อมูล ให้คำปรึกษาต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมวิชาชีพ
12	ชื่นชมและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

ตาราง 4 ประเด็นหลักและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพที่จะนำไปทำแบบสำรวจ

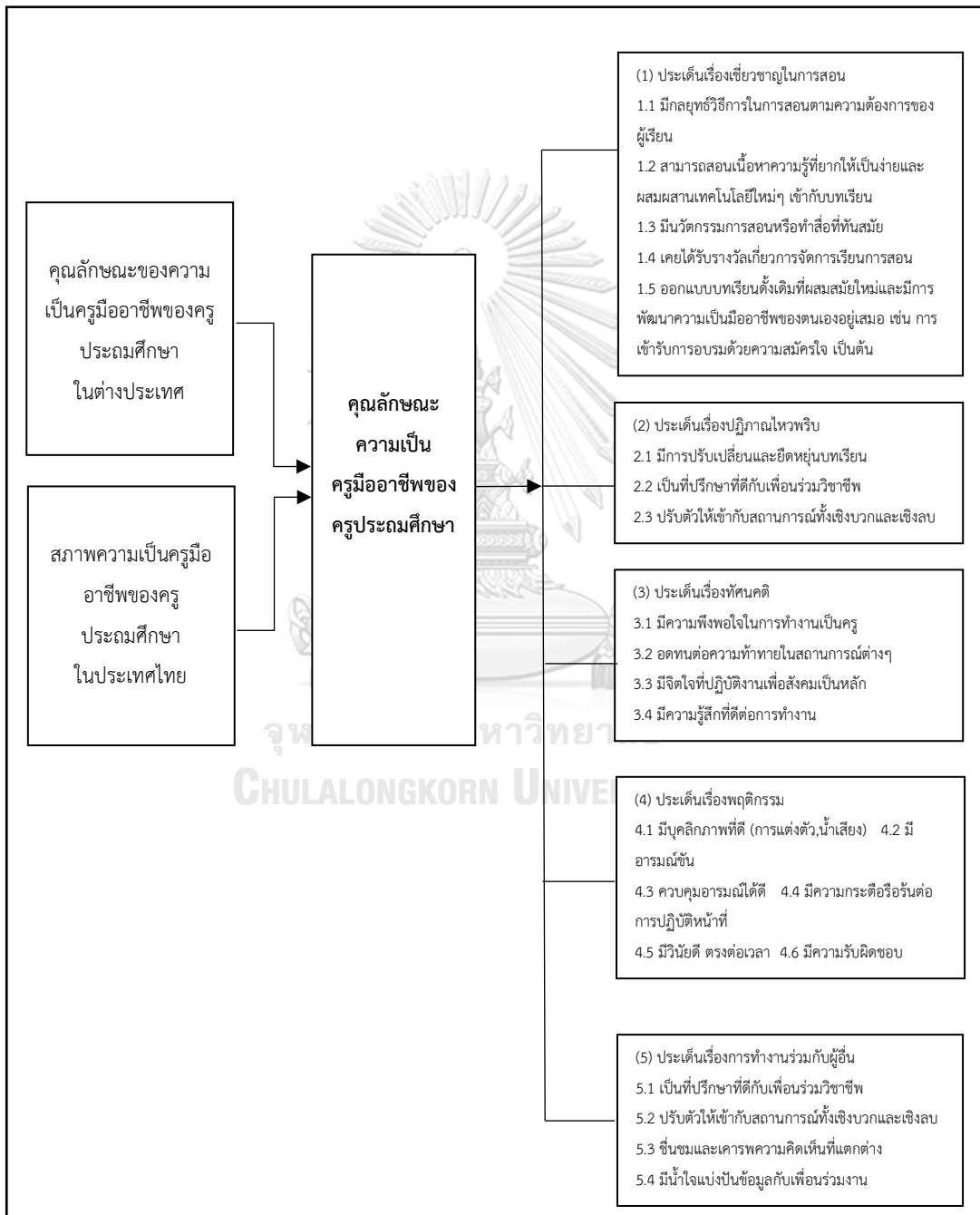
ลำดับที่	ประเด็นหลัก	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ
1	ความเชี่ยวชาญในการสอน	1.1 มีกลยุทธ์วิธีการในการสอนตามความต้องการของผู้เรียน 1.2 สามารถสอนเนื้อหาความรู้ที่ยากให้ป็นง่ายและผสมผสานเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ากับบทเรียน 1.3 มีนวัตกรรมการสอนหรือทำสื่อที่ทันสมัย 1.4 เคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 1.5 ออกแบบบทเรียนดั้งเดิมที่ผสมสมัยใหม่และมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้ารับการอบรมด้วยความสมัครใจ เป็นต้น
2	ปฏิภาณไหวพริบ	2.1 มีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นบทเรียน 2.2 เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ 2.3 ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

ตาราง 4 ประเด็นหลักและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพที่จะนำไปทำแบบสำรวจ (ต่อ)

ลำดับที่	ประเด็นหลัก	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ
3	ทัศนคติ	3.1 มีความพึงพอใจในการทำงานเป็นครู 3.2 อดทนต่อความท้าทายในสถานการณ์ต่างๆ 3.3 มีจิตใจที่ปฏิบัติงานเพื่อสังคมเป็นหลัก 3.4 มีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน
4	พฤติกรรม	4.1 มีบุคลิกภาพที่ดี (การแต่งตัว, น้ำเสียง) 4.2 มีอารมณ์ขัน 4.3 ควบคุมอารมณ์ได้ดี 4.4 มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ 4.5 มีวินัยดี ตรงต่อเวลา 4.6 มีความรับผิดชอบ
5	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	5.1 เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ 5.2 ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ 5.3 ซินชมและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง 5.4 มีน้ำใจแบ่งปันข้อมูลกับเพื่อนร่วมงาน

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิด

จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับโน้ตค้นคุณลักษณะทั้งภายนอกและภายในของครูมืออาชีพ ทำให้ได้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา ซึ่งในแต่ละคุณลักษณะมีตัวบ่งชี้ย่อย ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ 2.1 ด้านล่าง

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครู ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติ และ 2) เพื่อศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร

โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลและการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

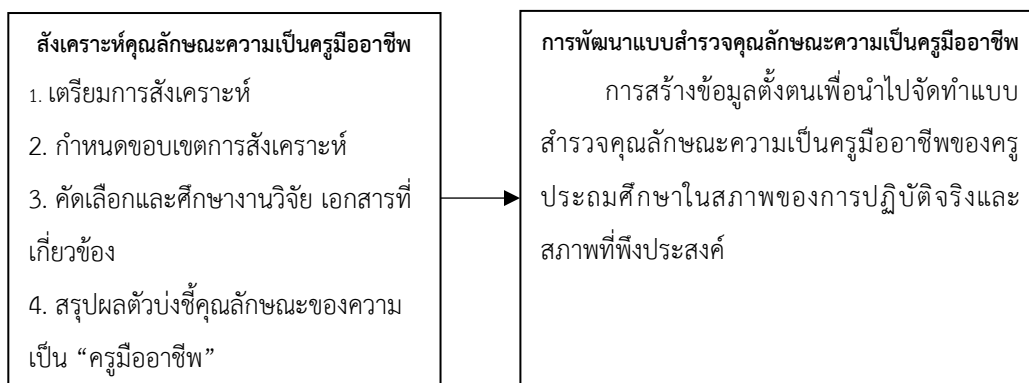
1. การศึกษาข้อมูลและการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ

1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมาย แนวความคิด ข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ เอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้ (1) คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาตามสภาพจริงของทั้งไทยและต่างประเทศ และ (2) คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ประเด็นข้อคำถามต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

1.2 การสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ

ผู้วิจัยได้วิจัยเอกสารเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักที่เป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างกรอบความคิดการวิจัยและการพัฒนาแบบสำรวจคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในสภาพที่พึงประสงค์ จากนั้นจึงนำมาพัฒนาแบบสำรวจคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพดังแผนภาพ 2

แผนภาพ 2 แนวทางการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพสู่การพัฒนาเป็นแบบสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

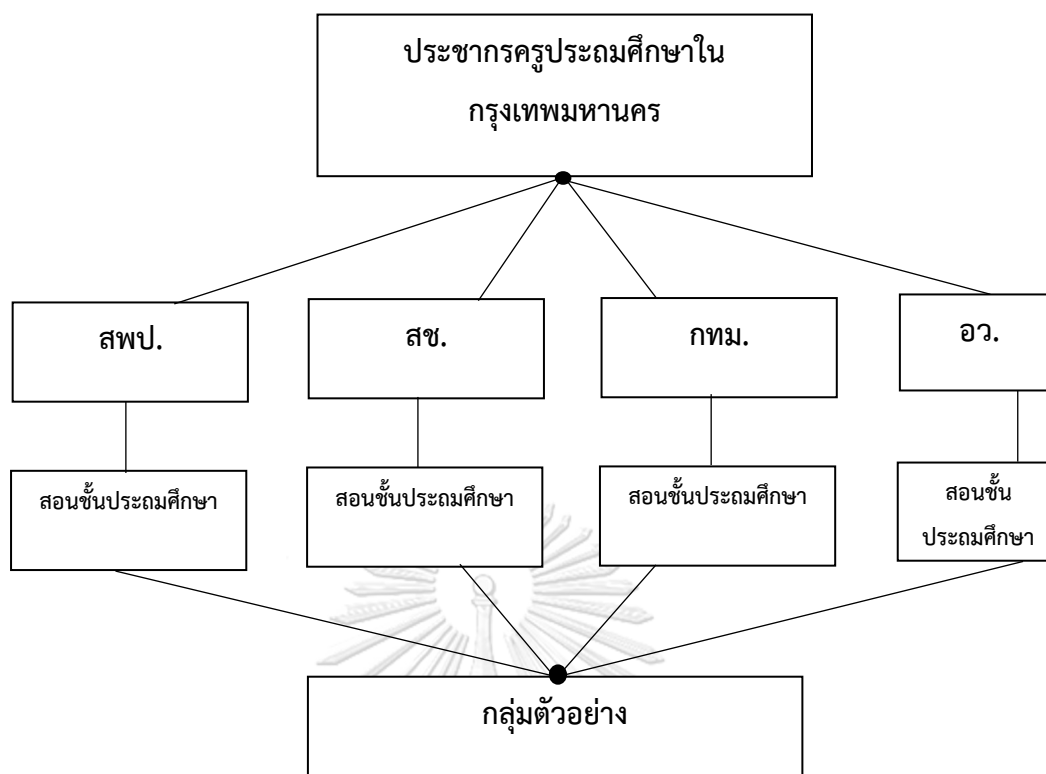
ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาที่สอนอยู่โรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 14,088 คนโดยคำนวณจากฐานข้อมูลจำนวนครูของกระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช 2563

ตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จากตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie & Morgan, 1970) ระบุว่าจำนวน 389 คน เป็นจำนวนที่เหมาะสมสำหรับการทำวิจัยเพื่อการตอบแบบสำรวจ

กลุ่มที่ 2 ครูที่เคยได้รับรางวัลจากมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 6 คน เพื่อการตอบแบบสัมภาษณ์

2.1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้วิธีดังนี้

แผนภาพ 3 การสุ่มแบบแบ่งชั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2.2 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 จำนวนระดับชั้นละ 2 คน ที่ตอบแบบสำรวจจำนวน 12 ท่าน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3 ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับครูในมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี เนื่องด้วยเหตุผลคือรางวัลครูในมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรีเป็นรางวัลระดับนานาชาติเพื่อเชิดชูเกียรติครูดีเด่นในอาเซียนและติมอร์เลสเต ซึ่งจะมีการคัดเลือกในทุก 2 ปีครั้ง โดยคุณสมบัติที่สำคัญของครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรีประเทศไทย คือ เป็นครูผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์ เพื่อให้ลูกศิษย์เจริญก้าวหน้าสู่ความสำเร็จในชีวิต จนมีลูกศิษย์ที่ประสบความสำเร็จในหลากหลายแวดวงอาชีพกล่าวยกย่องถึงคุณงามความดี และเป็นผู้มีคุณูปการต่อการศึกษา โดยเป็นแบบอย่างทั้งทางจริยธรรมและการทำงานที่ทุ่มเทกับการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ จนมีความแตกฉานทั้งในเนื้อหาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ในส่วนที่รับผิดชอบ โดยเป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษาและมี จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 2 ใน 3 ข้อต่อไปนี้

- 1) เคยได้รับรางวัลใดรางวัลหนึ่งในมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี
- 2) มีประสบการณ์สอนเกิน 15 ปีขึ้นไป
- 3) สอนอยู่ในระดับประถมศึกษาตามภูมิภาคต่าง ๆ ที่ไม่ใช่พื้นที่กรุงเทพมหานคร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เพื่อศึกษาสภาพความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1.แบบสำรวจ และ 2.แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ 1 แบบสำรวจ เป็นการสำรวจคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จาก 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีการสร้างและพัฒนาแบบสำรวจ ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสำรวจ

3.1.1 ผู้วิจัยศึกษาหนังสือ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ เพื่อกำหนดขอบเขตรายละเอียดของเนื้อหาและประเด็นสำคัญที่จะนำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.2 ผู้วิจัยสังเคราะห์เนื้อหาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ วิเคราะห์ความเหมือน ความคล้ายคลึงและความแตกต่างในระดับนานาชาติ เพื่อกำหนดขอบเขตรายละเอียดของเนื้อหาและประเด็นสำคัญที่จะนำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจโดย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสำรวจ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพจริง ปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครู โดยเป็นส่วนที่ถามเพื่อศึกษาสภาพจริง (สภาพที่ฉันทนเป็น) ของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยแบบสำรวจมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์มาก

3 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์น้อย

1 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

3.1.4 นำแบบข้อคำถามในแบบสำรวจสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ในระดับสูง (0.6 ขึ้นไป) ไปใช้ (กนิษฐ์ ศรีเคลือบ, 2561) ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน

3.1.5 นำแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านครุศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมิน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประถมศึกษาในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากนั้นตรวจสอบคุณภาพของแบบสำรวจโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกและนำข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง หรือ IOC ที่อยู่ในระดับสูง (0.6 ขึ้นไป) ไปใช้ (กนิษฐ์ ศรีเคลือบ, 2561) ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ปรากฏดังตาราง 5 ด้านล่าง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

- +1 คือ แน่ใจว่าเครื่องมือข้อนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุ
- 0 คือ ไม่แน่ใจว่าเครื่องมือข้อนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุ
- 1 คือ แน่ใจว่าเครื่องมือข้อนั้นไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุ

ตาราง 5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของแบบสำรวจ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

คุณลักษณะ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	ฉันทสอนโดยเน้นการถ่ายทอด	+1	+0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
	ความรู้ให้นักเรียนอย่างเต็ม						
	ความสามารถ						
2	ฉันให้ความสำคัญต่อการ	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
	ตอบสนองของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน						
3	ฉันสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
	ที่ดีต่อนักเรียนเสมอ						

ตาราง 5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของแบบสำรวจ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ต่อ)

คุณลักษณะ	ข้อความ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4	ฉันใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการ เรียน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
5	ฉันใส่ใจในการจัดห้องเรียน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
6	ฉันเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องของ นโยบายการศึกษา เข้าใจใน หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ สอน มีทักษะในการสอน วัด และประเมินผลผู้เรียนได้ ถูกต้อง	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
7	ฉันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับ นักเรียน	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
8	ฉันประเมินการสอนของ ตนเอง ทุกครั้งทั้งก่อนและ หลังบทเรียน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
9	ฉันได้รับการยกย่องหรือได้รับ รางวัลด้านการจัดการเรียน การสอนในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัดหรือประเทศ ฉันทำการวิจัยในห้องเรียนทุก	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
10	ภาคการเรียนเพื่อติดตาม ดูแล และแก้ไข	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
11	ฉันเตรียมความพร้อมก่อนการ เข้าสอนทุกครั้ง แม้ว่าจะเป็นการ สอนในบทเดิม เพียงแต่ เปลี่ยนห้อง	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ

ตาราง 5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของแบบสำรวจ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ต่อ)

คุณลักษณะ	ข้อความ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
12	ฉันมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การถ่ายทอดความรู้ หรือส่งเสริมการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
13	ฉันเฝ้หาความรู้รอบตัวอยู่เสมอทั้งจากการอ่านหนังสือ อินเทอร์เน็ตและการไปเยือนสถานที่จริง						สอดคล้องกับคุณลักษณะ
14	ฉันรู้วิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อมีเหตุการณ์เกินความคาดหมาย	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
15	ฉันรู้จักการแสดงความเห็นเชิงบวกก่อนที่จะให้ความเห็นเชิงลบ ไม่ว่าจะเป็เพื่อนร่วมงานหรือนักเรียน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
16	ฉันเรียนรู้จากการสังเกต ค่อย ๆ สังเกตและเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์มากกว่า	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
17	ฉันใส่ใจความรู้สึกที่แท้จริงของคนอื่น ขณะที่คนอื่นพูด ฉันสามารถตอบสนองต่อพวกเขาอย่างมีไหวพริบได้	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ

ตาราง 5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของแบบสำรวจ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ต่อ)

คุณลักษณะ	ข้อความ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
18	ฉันเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีต่อ สถานการณ์ที่แตกต่างกัน ออกไปของทั้งเพื่อนร่วมงาน และนักเรียน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
19	ฉันรักและศรัทธาในวิชาชีวเคมี	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
20	ฉันรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่มีผู้คน ชื่นชมยินดีและเห็นคุณค่าใน อาชีพของฉัน	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
21	ฉันเต็มใจและยินดีที่จะพัฒนา ตนเอง	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
22	ฉันมีความสุขทุกครั้งที่ได้สอน หนังสือไม่ว่าจะในเวลางาน หรือนอกเหนือเวลางาน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
23	ฉันรู้สึกเต็มใจที่จะให้ความ ช่วยเหลือ(มีเมตตา) ต่อ นักเรียนทั้งเรื่องการเรียนและ การใช้ชีวิต	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
24	ฉันรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ ที่ว่าเป็นครูต้องทำหน้าที่ อะไร	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ
25	ฉันมีความกระตือรือร้นใน ทุกๆ วันเมื่อต้องทำงาน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับ คุณลักษณะ

ตาราง 5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของแบบสำรวจ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ต่อ)

คุณลักษณะ	ข้อความ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
26	ฉันมีความอดทน อดกลั้นต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ไม่ดีตามมา	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
27	ฉันแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามจารีตประเพณี	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
28	ฉันใช้คำพูด กิริยา วาจาที่เหมาะสมทั้งกับนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
29	ฉันปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ทั้งนักเรียนทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
30	ฉันสอดแทรกการสอนเรื่องการทำความดีหรือคุณธรรมเสมอเมื่อถึงเวลาสอน แม้ว่าบทเรียนของฉันจะไม่ได้เกี่ยวข้อง	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
31	ฉันสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของเพื่อนร่วมวิชาชีพ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
32	ฉันช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเพื่อนร่วมวิชาชีพ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ

ตาราง 5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องของแบบสำรวจ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ต่อ)

คุณลักษณะ	ข้อความ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ/			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3			
33	ฉันรักษาบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นโดยจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบและการกระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ ความสมัครใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
34	ฉันมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แม้ว่าเพื่อนร่วมงานจะอายุน้อยกว่าหรือมากกว่า	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้องกับคุณลักษณะ
35	สร้างบรรยากาศที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานเสมอทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้องกับคุณลักษณะ

1.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสำรวจสภาพความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตามตัวอย่างในแผนภาพ 3.3

คุณลักษณะ	ข้อความ	ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย			ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะอื่นๆ
		สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)		
ด้านความเชี่ยวชาญใน	1. ฉันเสนอโดยเน้นการถ่ายทอดความรู้ให้กับเรียนอย่างเห็นความสามารถ เช่น เมื่อฉันสอนเรื่องการบวก ฉันมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วมอย่างน้อย 3 กิจกรรมต่อชั่วโมงการเรียนรู้		✓		หากระบุเป็น 'ออกนอกกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ' อาจชัดเจนขึ้น	ข้อเสนอแนะอื่นๆ - Items หรือองค์ประกอบของคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ควรมีสัดส่วนน้ำหนักของข้อความใกล้เคียงกัน จากเครื่องมือแบบสำรวจคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ด้านความเชี่ยวชาญในการสอนมีจำนวนองค์ประกอบย่อยข้อความ 13 ประเด็น ในขณะที่องค์ประกอบอื่นๆ มีเพียง 5 ประเด็น - ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ควรมีองค์ประกอบหลักๆ ได้แก่ การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการชั้นเรียน การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งพบว่า ในเครื่องมือยังไม่ปรากฏข้อความเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน - อาจลองพิจารณากำหนดองค์ประกอบย่อยๆ จากคุณลักษณะครูของ OECD ร่วมกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา
	2. ฉันไม่ให้ความสำคัญต่อการยอมรับของผู้เรียนและเห็นแตกต่างกัน	✓				

แผนภาพ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.1.7 นำแบบสำรวจสภาพความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อความ และนำมาปรับปรุงเพื่อให้ได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพจริง ปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครู โดยเป็นส่วนที่ถามเพื่อศึกษาสภาพจริง (สภาพที่ฉับเป็น) ของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดและครูที่ได้รับรางวัลเจ้าฟ้ามหาจักรี

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสำรวจ

3.2.1 นำแบบร่างข้อความในแบบสัมภาษณ์สภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ

3.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านครุศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมิน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประถมศึกษา ในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยการใช่วิธีการหาค่าความสอดคล้องของข้อความ (IOC) จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกและนำข้อความที่มีค่าความสอดคล้องหรือ IOC ที่อยู่ในระดับสูง (0.6 ขึ้นไป) ไปใช้ (กนิษฐ์ ศรีเคลือบ, 2561) ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน

3.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับแก้จนเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้ทดลองกับเพื่อนครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบเนื้อหาว่ามีความชัดเจนในการที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบได้ตรงประเด็นตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ จากนั้นนำไปใช้ทดลองเก็บข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะการศึกษานำร่องและระยะการเก็บข้อมูลจริง โดย

ระยะที่ 1 การศึกษานำร่อง

ระยะการศึกษานำร่อง (Pilot study) ผู้วิจัยศึกษานำร่องกับตัวอย่างครู 10 คน เพื่อหาข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาและนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในเครื่องมือการวิจัย

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลจริง แบ่งออกเป็น

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอเก็บข้อมูลร่วมกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการจัดส่งไปรษณีย์และเนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดโคโรนาไวรัส ผู้วิจัยจึงส่งแบบสำรวจผ่าน google form จำนวน 420 ชุด
3. ผู้วิจัยได้รับการตอบกลับของแบบสำรวจจากครูทั้ง 4 สังกัด จำนวน 389 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.62 นั้นหมายความว่าได้จำนวนที่เป็นตัวแทนของประชากรซึ่งผลสามารถนำมาใช้อ้างอิงไปยังประชากรได้
4. ผู้วิจัยคัดเลือกตัวอย่างในการสัมภาษณ์จากครูทั้ง 4 สังกัด โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากระดับชั้น วิชาที่ทำการสอนและจำนวนปีของประสบการณ์การสอนได้จำนวนทั้งสิ้น 12 คน
5. ผู้วิจัยติดต่อโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ โดยยื่นจดหมายขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และได้รับการตอบรับในการให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สังกัดละ 3 คน ได้แก่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำนวนครูดังกล่าวมีข้อมูลพื้นฐานดังที่ปรากฏ ในตาราง 3.4 ดังนี้

ตาราง 6 ข้อมูลของครูประถมศึกษาที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 12 คน

ครู	สังกัดโรงเรียน	อายุ	ระดับชั้นที่สอน
ครูสาธิต 1	สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม	33	ประถมศึกษาตอนต้น
ครูสาธิต 2	สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม	39	ประถมศึกษาตอนปลาย
ครูสาธิต 3	สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม	42	ประถมศึกษาตอนต้น

ตาราง 6 ข้อมูลของครูประถมศึกษาที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 12 คน (ต่อ)

ครู	สังกัดโรงเรียน	อายุ	ระดับชั้นที่สอน
ครู สพฐ.1	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร	28	ประถมศึกษาตอนปลาย
ครู สพฐ.2	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร	36	ประถมศึกษาตอนปลาย
ครู กทม.2	สังกัดกรุงเทพมหานคร	28	ประถมศึกษาตอนต้น
ครู กทม.3	สังกัดกรุงเทพมหานคร	45	ประถมศึกษาตอนต้น
ครูเอกชน 1	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	26	ประถมศึกษาตอนปลาย
ครูเอกชน 2	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	33	ประถมศึกษาตอนปลาย
ครูเอกชน 3	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	48	ประถมศึกษาตอนต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัยคือ

ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพและตัวบ่งชี้ในแต่ละคุณลักษณะจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบสำรวจที่ใช้ศึกษาสภาพความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครทั้ง 4 สังกัด ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสำรวจที่ได้รับทุกชุด โดยแยกแบบสำรวจที่ไม่สมบูรณ์ออก
- 2) ผู้วิจัยลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS เพื่อหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ
- 3) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูของทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ ครูประถมศึกษาจำนวน 12 ท่าน และครูเจ้าพนักงานจักรี จำนวน 6 ท่านมาถอดความจากนั้นทำการสังเคราะห์ความเหมือนและความต่าง ด้วยการใช้คำสำคัญภายใต้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ และจัดกลุ่มข้อความที่เหมือน

และต่าง เพื่อนำมาเขียนเรียบเรียงออกมาเป็นผลการวิจัย หรือที่เรียกว่า วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

5. การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลจากแบบสำรวจใช้การนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง ประกอบไปด้วยค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากนั้นนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการใช้การบรรยาย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติ
2. เพื่อศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร

1. ผลจากการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 เมื่อสังเคราะห์ความถี่ที่พบจากเอกสารและงานวิจัย ทั้งไทย และต่างประเทศสามารถนำเสนอผลเป็น 5 คุณลักษณะ 21 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะตามตาราง 7 ได้ดังนี้

ตาราง 7 ผลการสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความหมายของตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ

ลำดับที่	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะภายใน	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะภายนอก
ความเชี่ยวชาญในการสอน	- มีกลยุทธ์วิธีการในการสอนตามความต้องการของผู้เรียน	- สามารถสอนเนื้อหาความรู้ที่ยากให้เป็นง่ายและผสมผสานเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ากับบทเรียน - มีนวัตกรรมการสอนหรือทำสื่อที่ทันสมัย - เคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน - ออกแบบบทเรียนดั้งเดิมที่ผสมสมัยใหม่และมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้ารับการอบรมด้วยความสนใจ เป็นต้น

ตาราง 7 ผลการสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความหมายของตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ
(ต่อ)

ลำดับที่	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะภายใน	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะภายนอก
ปฏิภาณไหวพริบ	- ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ	- มีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่น บทเรียน - เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ - รู้จักสังเกตและแก้ปัญหาได้ทุกสถานการณ์ ซึ่งอาจจะ เป็นสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น
ทัศนคติ		- มีความพึงพอใจในการทำงานเป็นครู - อดทนต่อความท้าทายในสถานการณ์ต่างๆ - มีจิตใจที่ปฏิบัติงานเพื่อสังคมเป็นหลัก - มีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน
พฤติกรรม	- ควบคุมอารมณ์ได้ดี - มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่	- มีบุคลิกภาพที่ดี (การแต่งตัว, น้ำเสียง) - มีอารมณ์ขัน
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	- ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ	- ซินชมและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง - เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ - มีน้ำใจแบ่งปันข้อมูลกับเพื่อนร่วมงาน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 มีการนำเสนอผลดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ
2. ข้อมูลจากแบบสำรวจเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา
3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา
4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. หมายถึง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สังกัดสถานศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน และประสบการณ์การสอน โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) แสดงรายละเอียด ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

ที่	เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1	ชาย	198	50.90
2	หญิง	191	49.10
	รวม	389	100.00

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 และเพศหญิง 191 คน คิดเป็นร้อยละ 49.10 จะเห็นได้ว่าครูประถมศึกษาที่เป็นเพศชายมีการตอบแบบสำรวจมากกว่าเพศหญิง ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเรื่องการคัดเลือกคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูควรได้รับการพัฒนา แก้ไขหรือหาแนวทางที่ถูกต้องให้กับระบบการศึกษาของประเทศไทย

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดสถานศึกษา

ที่	สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
1	กรุงเทพมหานคร	185	47.60
2	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	121	31.00
3	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	36	9.30
4	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	47	12.10
	รวม	389	100.00

จากตาราง 9 พบว่า ครูผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มาจากสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60 รองลงมาคือ ครูประถมศึกษาจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และครูระดับประถมศึกษาจากสังกัดกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.10 และครูประถมศึกษาจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครจำนวนน้อยที่สุด 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ที่	ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
1	ปริญญาตรี	260	66.80
2	ปริญญาโท	81	20.80
3	ปริญญาเอก	48	12.40
	รวม	389	100.0

จากตาราง 10 พบว่า ครูประถมศึกษาที่ตอบแบบสำรวจจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด 260 คน คิดเป็นร้อยละ 66.80 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 และระดับปริญญาเอกที่มีจำนวนน้อยที่สุด 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน

ที่	ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1	ประถมศึกษาปีที่ 1	60	15.40
2	ประถมศึกษาปีที่ 2	41	10.50
3	ประถมศึกษาปีที่ 3	47	12.10
4	ประถมศึกษาปีที่ 4	48	12.30
5	ประถมศึกษาปีที่ 5	66	17.00
6	ประถมศึกษาปีที่ 6	127	32.70
	รวม	389	100.00

จากตาราง 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติการสอนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 3 และ ปีที่ 2 มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 48 47 และ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 12.10 และ 10.50 ตามลำดับ

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์สอน

ที่	ประสบการณ์สอน	จำนวน	ร้อยละ
1	0 - 5 ปี	170	43.70
2	6 - 10 ปี	173	44.40
3	10 - 15 ปี	45	11.60
4	มากกว่า 15 ปี	1	0.30
	รวม	389	100.00

จากตาราง 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 6 - 10 ปี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 ประสบการณ์สอน 0 - 5 ปี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 43.70 ประสบการณ์สอน 10 - 15 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 และประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี ซึ่งมีเพียงคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 0.30

2. ข้อมูลจากแบบสำรวจเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาจากสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ ด้านทัศนคติ ด้านพฤติกรรม และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีเกณฑ์ระดับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพตามสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยจะขอเสนอการอธิบายการแปรผลสภาพที่พึงประสงค์เท่านั้น เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้เป็นการเปรียบเทียบคุณลักษณะตามสภาพจริงและพึงประสงค์ จึงไม่ได้นำผลวิจัยมาเปรียบเทียบกันหากแต่เพื่อเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ให้ผู้สนใจนำไปต่อยอด ผลจากสภาพที่พึงประสงค์เป็นข้อมูลที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นแบบวัดหรือประเมินครูประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพตามสภาพครูประถมศึกษาที่สังคมมีความประสงค์ให้เกิดคุณลักษณะในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นจริง โดยจำแนกตามระดับคะแนนค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

ระดับที่	ช่วง	ความหมาย
1	1.00-1.49	น้อยที่สุด
2	1.50-2.49	น้อย
3	2.50-3.49	ปานกลาง
4	3.50-4.49	มาก
5	4.50-5.00	มากที่สุด

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

ที่	คุณลักษณะความเป็นครู	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	4.30	0.29	มาก
2	ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ	4.74	0.17	มากที่สุด
3	ด้านทัศนคติ	4.73	0.20	มากที่สุด
4	ด้านพฤติกรรม	4.84	0.12	มากที่สุด
5	ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.78	0.13	มากที่สุด
	รวม	4.68	0.10	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X}$ = 4.84, S.D. = 0.12) รองลงมา คือ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.15) ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.17) และด้านทัศนคติ ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.20) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับต่ำสุดคือ ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.29)

ตาราง 14 ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน

ที่	ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ฉันสอนโดยเน้นการถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ	4.70	0.46	มากที่สุด	3.86	0.32	มาก
2	ฉันให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน	4.47	0.63	มาก	3.81	0.29	มาก
3	ฉันสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีต่อนักเรียนเสมอ	4.52	0.72	มากที่สุด	3.55	0.28	มาก
4	ฉันใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน	4.11	0.66	มาก	3.26	0.25	ปานกลาง
5	ฉันใส่ใจในจัดห้องเรียนเพื่อทำการสอนให้เหมาะสมและทำให้นักเรียนเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม	4.06	0.69	มาก	3.40	0.27	ปานกลาง
6	ฉันเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องของนโยบายการศึกษา เข้าใจในหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่สอน มีทักษะในการสอน วัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง	3.69	0.49	มาก	3.16	0.21	ปานกลาง
7	ฉันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้นและแต่ละห้องเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนเข้าใจ	4.04	0.71	มาก	3.44	0.27	ปานกลาง
8	ฉันนั้น ฉันจึงไม่ยึดยึด และออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดธรรมชาติและบริบทของแต่ละห้องเรียนที่แตกต่างกัน	4.30	0.86	มาก	4.12	0.66	มาก
9	ฉันได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัดหรือระดับประเทศเพื่อเป็นเครื่องหมายความน่าเชื่อถือและเป็นการยืนยันว่าฉันมีความเชี่ยวชาญในการสอนอย่างแท้จริง	4.80	0.76	มากที่สุด	4.22	0.68	มาก
10	ฉันทำการวิจัยในห้องเรียนทุกภาคการเรียนเพื่อติดตาม ดูแล และแก้ไขข้อบกพร่องไม่ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในภาคเรียนถัด ๆ ไป	4.71	0.70	มากที่สุด	2.70	0.19	ปานกลาง
11	ฉันเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสอนทุกครั้ง แม้ว่าจะเป็นการสอนในบทเดิม เพียงแต่เปลี่ยนห้อง	4.19	0.65	มาก	3.89	0.28	มาก
12	ฉันมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การถ่ายทอดความรู้หรือส่งเสริมการแสวงหาความรู้ของนักเรียน โดยไม่ปิดป้อง ปิดบังหวังสิ่งตอบแทน ต่องานในหน้าที่การงาน	4.92	0.27	มากที่สุด	3.33	0.22	ปานกลาง

ตาราง 14 ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน (ต่อ)

ที่	ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
13	ฉันใฝ่หาความรู้รอบตัวอยู่เสมอทั้งจากการอ่านหนังสือ อินเทอร์เน็ตและการไปเยือนสถานที่จริงเพื่อให้มีประสบการณ์เพิ่มเติมมาใช้ในการสอน	4.40	0.76	มาก	4.21	0.68	มาก
	รวม	4.30	0.29	มาก	4.26	0.20	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาด้านความเชี่ยวชาญในการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.29) โดยข้อที่มีระดับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 12 ฉันมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การถ่ายทอดความรู้ หรือส่งเสริมการ แสวงหาความรู้ของนักเรียน โดยไม่ปิดเป็น ปิดบัง หวังสิ่งตอบแทน ต่องานในหน้าที่ การงาน ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.27) ข้อ 9 ฉันได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลด้านการจัดการเรียน การสอนใน ระดับโรงเรียน ระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ เพื่อเป็นเครื่องหมายความน่าเชื่อถือและ เป็นการ ยืนยันว่าฉันมีความเชี่ยวชาญในการสอนอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.76) และข้อ 10 ฉันทำการ วิจัยในห้องเรียนทุกภาคการเรียนเพื่อติดตาม ดูแลและแก้ไขข้อบกพร่องไม่ให้เกิดขึ้นกับ นักเรียนใน ภาคเรียนถัด ๆ ไป ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 6 ฉันเป็นผู้ รอบรู้ในเรื่องของนโยบายการศึกษา เข้าใจในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน มีทักษะ ในการสอน วัด และประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.49)

ตาราง 15 ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ

ที่	ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ฉันรู้วิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อมีเหตุการณ์เกิน ความ คาดหมาย ฉันจะเพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียน และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.64	0.48	มากที่สุด	3.56	0.38	มาก
2	ฉันรู้จักการแสดงความเห็นเชิงบวกก่อนที่จะให้ความเห็นเชิงลบ ไม่ว่าจะเพื่อนร่วมงานหรือนักเรียน ฉันจะหาทาง ตระล่อมให้คนๆ นั้นรับฟังฉันอย่างเปิดใจ	4.52	0.50	มากที่สุด	3.88	0.45	มาก

ตาราง 15 ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ (ต่อ)

ที่	ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3	ฉันเรียนรู้จากการสังเกต ค่อย ๆ สังเกตและเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์มากกว่า ว่าเรามีปฏิกิริยาตอบสนองหรือมีวิธีแก้ปัญหากับการจัดการในชั้นเรียนอย่างไร เพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบุคลิกและความสามารถของตนเอง	4.84	0.37	มากที่สุด	3.29	0.20	ปานกลาง
4	ฉันใส่ใจความรู้สึกที่แท้จริงของคนอื่น ขณะที่คนอื่นพูด ฉันสามารถตอบสนองต่อพวกเขาอย่างมีไหวพริบได้	4.99	0.11	มากที่สุด	4.06	0.32	มาก
5	ฉันเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีต่อสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปของทั้งเพื่อนร่วมงานและนักเรียน	4.72	0.45	มากที่สุด	4.56	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.74	0.17	มากที่สุด	4.38	0.42	มาก

จากตาราง 15 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.17) โดยข้อ ที่มีระดับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 4 ฉันใส่ใจความรู้สึกที่แท้จริงของคนอื่น ขณะที่คนอื่นพูด ฉันสามารถตอบสนองต่อพวกเขาอย่างมีไหวพริบได้ ($\bar{X} = 4.99$, S.D. = 0.11) ข้อ 2 ฉันเรียนรู้จากการสังเกต ค่อย ๆ สังเกตและเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์มากกว่า ว่าเรามีปฏิกิริยาตอบสนองหรือมีวิธีแก้ปัญหากับการจัดการในชั้นเรียนอย่างไร เพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบุคลิกและความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50) และข้อ 5 ฉันเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีต่อ สถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปของทั้งเพื่อนร่วมงานและนักเรียน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 2 ฉันรู้จักการแสดงความคิดเห็นเชิงบวกก่อนที่จะให้ความเห็นเชิงลบ ไม่ว่าจะเพื่อนร่วมงานหรือนักเรียน ฉันจะหาทางตะล่อมให้คนรับฟังฉันอย่างเปิดใจ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50)

ตาราง 16 ด้านทัศนคติ

ที่	ด้านทัศนคติ	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ฉันรักและศรัทธาในวิชาชีพครูมาตั้งแต่สมัยเรียนหรือเริ่มทำงาน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.68	มากที่สุด
2	ฉันรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่มีผู้คนชื่นชมยินดีและเห็นคุณค่าในอาชีพของฉัน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.58	0.56	มากที่สุด
3	ฉันเต็มใจและยินดีที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	4.81	0.40	มากที่สุด	3.23	0.15	ปานกลาง
4	ฉันมีความสุขทุกครั้งที่ได้สอนหนังสือไม่ว่าจะในเวลางานหรือนอกเหนือเวลางาน	4.52	0.50	มากที่สุด	3.28	0.19	ปานกลาง
5	ฉันรู้สึกเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ (มีเมตตา) ต่อนักเรียน ทั้งเรื่องการเรียนรู้และการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม	4.31	0.77	มากที่สุด	4.28	0.31	มากที่สุด
	รวม	4.73	0.20	มากที่สุด	3.81	0.26	มากที่สุด

จากตาราง 16 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านทัศนคติ โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.20) โดยข้อที่มีระดับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 1 ฉันรักและศรัทธาในวิชาชีพครูมาตั้งแต่สมัยเรียนหรือเริ่มทำงาน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ข้อ 2 ฉันรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่มีผู้คนชื่นชมยินดีและเห็นคุณค่าในอาชีพของฉัน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และข้อ 3 ฉันเต็มใจและยินดีที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 5 ฉันรู้สึกเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ มีเมตตาต่อนักเรียนทั้งเรื่องการเรียนรู้และการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.77)

ตาราง 17 ด้านพฤติกรรม

ที่	ด้านพฤติกรรม	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ฉันรู้และเข้าบทบาทหน้าที่ว่าคนเป็นครูต้องทำหน้าที่อะไร	4.87	0.34	มากที่สุด	3.87	0.18	มากที่สุด
2	ฉันมีความกระตือรือร้นในทุก ๆ วันเมื่อต้องทำงาน	4.51	0.50	มากที่สุด	2.55	0.15	ปานกลาง
3	ฉันมีความอดทน ออกันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานเพื่อไม่ให้เหตุการณ์นี้ติดตามมา	4.52	0.50	มากที่สุด	4.61	0.28	มากที่สุด
4	ฉันแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามจารีตประเพณี	4.99	0.11	มากที่สุด	3.89	0.19	มากที่สุด

ตาราง 17 ด้านพฤติกรรม (ต่อ)

ที่	ด้านพฤติกรรม	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5	ฉันใช้คำพูด กิริยา วาจาที่เหมาะสมทั้งกับนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.58	0.38	มากที่สุด
6	ฉันปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.23	0.22	มาก
7	ฉันสอดแทรกการสอนเรื่องการทำความคิดหรือคุณธรรมเสมอเมื่อถึงเวลาสอน แม้ว่าบทเรียนของฉันจะไม่ได้เกี่ยวข้อง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.15	0.11	มาก
	รวม	4.84	0.12	มากที่สุด	3.99	0.28	มาก

จากตาราง 17 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านพฤติกรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.12) โดยข้อที่มีระดับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 5 ฉันใช้คำพูด กิริยา วาจาที่เหมาะสมทั้งกับนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ข้อ 6 ฉันปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และข้อ 7 ฉันสอดแทรกการสอนเรื่องการทำความคิดหรือคุณธรรมเสมอเมื่อ ถึงเวลาสอน แม้ว่าบทเรียนของฉันจะไม่ได้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 2 ฉันมีความกระตือรือร้นในทุก ๆ วันเมื่อต้องทำงาน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.50)

ตาราง 18 ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ที่	ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น	สภาพที่พึงประสงค์			สภาพจริง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ฉันสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของเพื่อนร่วมวิชาชีพ	4.27	0.47	มากที่สุด	3.56	0.17	มาก
2	ฉันช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเพื่อนร่วมวิชาชีพ	4.89	0.32	มากที่สุด	3.32	0.09	ปานกลาง
3	ฉันรักษาทบหาหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นโดยจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบและการกระจายงานกันตามความรู้ความสามารถ ความสนใจของเพื่อนร่วมงานในหมวด	4.50	0.50	มากที่สุด	3.88	0.14	มาก
4	ฉันมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แม้ว่าเพื่อนร่วมงานจะอายุน้อยกว่าหรือมากกว่าฉันก็ตาม	5.00	0.00	มากที่สุด	3.74	0.11	มาก
5	ฉันแสดงออกซึ่งการยอมรับและการให้เกียรติกัน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.15	0.15	มาก
6	ฉันสร้างบรรยากาศที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานเสมอทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน	4.99	0.10	มากที่สุด	4.23	0.41	มาก
	รวม	4.78	0.13	มากที่สุด	4.25	0.42	มาก

จากตาราง 18 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.13) โดยข้อที่มี ระดับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 4 ฉันมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แม้ว่าเพื่อนร่วมงานจะอายุน้อยกว่าหรือ มากกว่าฉันก็ตาม ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ข้อ 5 ฉันแสดงออกซึ่งการยอมรับและการให้เกียรติกัน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และข้อ 6 ฉันสร้างบรรยากาศที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานเสมอทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน ($\bar{X} = 4.99$, S.D. = 0.10) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 1 ฉันสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของเพื่อนร่วมวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.47)

3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพในส่วนนี้เป็นการสรุปจากการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาและร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้ ทั้งหมดมาวิเคราะห์เป็นผลการวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียน
ประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของครูชั้นประถมศึกษาที่ให้สัมภาษณ์จำนวน 12 คน โดยสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 6 คน และสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน ดังตาราง 19

ตาราง 19 ข้อมูลทั่วไปของครูชั้นประถมศึกษาที่ให้สัมภาษณ์

ครู	สังกัดโรงเรียน	อายุ	ระดับชั้นที่สอน	วิชาที่สอน
ครูสาธิต 1	สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	33	ประถมศึกษาตอนต้น	คณิตศาสตร์
ครูสาธิต 2	สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	39	ประถมศึกษาตอนปลาย	ภาษาไทย
ครูสาธิต 3	สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	42	ประถมศึกษาตอนต้น	วิทยาศาสตร์
ครู สพฐ.1	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	28	ประถมศึกษาตอนปลาย	คณิตศาสตร์
ครู สพฐ.2	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	36	ประถมศึกษาตอนปลาย	คณิตศาสตร์
ครู สพฐ.3	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	52	ประถมศึกษาตอนต้น	ภาษาไทย
ครู กทม.1	สังกัดกรุงเทพมหานคร	27	ประถมศึกษาตอนปลาย	ภาษาอังกฤษ
ครู กทม.2	สังกัดกรุงเทพมหานคร	28	ประถมศึกษาตอนต้น	วิทยาศาสตร์

ตาราง 19 ข้อมูลทั่วไปของครูชั้นประถมศึกษาที่ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ครู	สังกัดโรงเรียน	อายุ	ระดับชั้นที่สอน	วิชาที่สอน
ครู กทม.3	สังกัดกรุงเทพมหานคร	45	ประถมศึกษาตอนต้น	สังคมศึกษา
ครูเอกชน 1	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	26	ประถมศึกษาตอนปลาย	ภาษาไทย
ครูเอกชน 2	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	33	ประถมศึกษาตอนปลาย	วิทยาศาสตร์
ครูเอกชน 3	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	48	ประถมศึกษาตอนต้น	ภาษาอังกฤษ

2. ข้อมูลทั่วไปของครูที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา จำนวน 6 คน ดังนี้

ครู A จากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ปีพุทธศักราช 2558 ประสบการณ์การสอน 15 ปี

ครู B จากจังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ-เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ปีพุทธศักราช 2560 ประสบการณ์การสอน 18 ปี

ครู C จากจังหวัดยะลา ปัจจุบันสอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ปีพุทธศักราช 2560 ประสบการณ์การสอน 20 ปี

ครู D จากจังหวัดพังงา ปัจจุบันสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ปีพุทธศักราช 2561 ประสบการณ์การสอน 21 ปี

ครู E จากจังหวัดลำปาง ปัจจุบันสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา (ครูยิ่งคุณ) ปีพุทธศักราช 2562 ประสบการณ์การสอน 22 ปี

ครู F จากจังหวัดกระบี่ ปัจจุบันสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา (ครูขวัญศิษย์) ปีพุทธศักราช 2562 ประสบการณ์การสอน 22 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

1) ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูด้านความเชี่ยวชาญ ในการสอนอย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็น ดังนี้

1.1) ท่านคิดว่าจำเป็นหรือไม่ที่ครูประถมศึกษาควรจบการศึกษาระดับปริญญาโท ครูผู้ให้สัมภาษณ์ที่แสดงความคิดเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องจบการศึกษาปริญญาโท ดังนี้ มีความเห็น ดังนี้

“โดยส่วนตัวนะ ผม ผมคิดว่าครูเนี่ยต้องมีความเชี่ยวชาญระดับนึงนะ ไม่ว่าจะด้วยประสบการณ์หรือที่เรียนมา เพราะว่า ครูต้องไปสอนคน ปั่นคน จะมาให้ใครก็ได้มาเป็นครู ช่วงแรก ๆ คงง่าย แต่ต่อไปก็ยากนะตามความคิดผม ผมมองว่าจำเป็นนะ จำเป็น แต่ควรต้องเป็นสาขาที่ชอบจริงๆ หรือส่งผลดีต่อตนเอง และนักเรียน ไม่ใช่ว่าอยากเรียนอะไรก็เรียนหรือเรียนตามกระแสให้ได้ใบปริญญาโทมา” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

“ครูคิดว่าเรื่องนี้คือแล้วแต่คนเลย สมัยก่อนอาจจะไม่จำเป็น ครูโบราณเน้นประสบการณ์ แต่ครูสมัยนี้มีที่ให้เรียนเพิ่มเติม เพิ่มความรู้กันเยอะขึ้น ไปเรียนเพิ่มก็ดินะน้องได้ประโยชน์ทั้งกับเด็กและตัวครูเอง ครูก็เอาไปทำผลงานได้” (ครู ง สังกัด เอกชน, 16 ธันวาคม 2564)

“ผมว่าจำเป็นนะ แต่ก็เข้าใจว่าประสบการณ์หรืออายุงานก็สำคัญ ที่ผมบอกว่าจำเป็น เพราะว่ายิ่งครูเรียนเพิ่ม ความรู้ครูยิ่งเพิ่มขึ้น ทำวิทยฐานะได้ แน่นในเนื้อหาและประสบการณ์มากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เนี่ย ส่งผลดีกับนักเรียนทั้งนั้น” (ครู จ สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“พี่ว่าจำเป็นนะ ครูยิ่งรู้เยอะก็เอามาสอนต่อยอดได้เยอะ ครูรู้แค่ป.ตรี ความรู้ก็จะวนอยู่ใน ป.ตรี ครูจะเรียนไปถึง ป.เอกก็ได้ แต่อย่างว่าอะนะ เมืองไทย พอจบ ป.เอกก็ไปเป็นอาจารย์กันหมด” (ครู ญ สังกัด สพฐ., 16 ธันวาคม 2564)

และมีครูผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนหนึ่ง แสดงความคิดเห็นว่าไม่จำเป็นต้องศึกษาต่อระดับปริญญาโท

ดังนี้

“ส่วนตัวที่คิดว่าแล้วแต่คนเลยนะ ถ้าแบบสะดวกเรียน มีเวลาเรียนก็เรียนไปเถอะ เพราะว่าจริงๆ แล้วคนที่ได้ประโยชน์คือตัวนักเรียน ครูมีความรู้มาก ส่งต่อไปให้นักเรียนได้มาก แต่ตัว อะไรหลาย ๆ อย่าง แต่ละคนก็จะสะดวกเรียนไม่เหมือนกัน” (ครู ช สังกัด สพฐ., 14 ธันวาคม 2564)

“ผมว่านะ...ไม่จำเป็นนะ ประสบการณ์จำเป็นมากกว่า ครูประถมจำเป็นต้องสั่งสมประสบการณ์ในการสอนเด็กมากกว่าใบปริญญาเนาะ ประสบการณ์ยิ่งสูงยิ่งมีประโยชน์กับเด็ก แต่ก็ต้องถ่ายทอดดีด้วยนะ” (ครู A ครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี, 14 ธันวาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ในข้างต้น ผู้วิจัยพบว่ามิใช่ให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันจำนวนมากโดยมีความคิดเห็นที่เหมือนกันดังนี้

- ควรจบปริญญาโท เพราะ แสดงถึงความเชี่ยวชาญในการสอน
- ควรจบปริญญาโท เพราะ นักเรียนจะได้รับผลประโยชน์จากตัวครู
- ควรจบปริญญาโท เพราะ สามารถนำไปต่อยอดงานของตนเองได้ เช่น ทำผลงาน ทำวิทยฐานะแต่ในทางกลับกันมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 4 มีความเห็นต่างออกไป ดังนี้ ถ้าไม่สะดวกเรียน เช่น เรื่องระยะเวลา เรื่องทางการเงิน เป้าหมายชีวิตแต่ละคนไม่เหมือนกัน และความสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ตนเองได้ดีอยู่แล้ว

1.2) ท่านคิดว่าจำเป็นหรือไม่ที่ครูประถมศึกษาต้องมีใบประกอบวิชาชีพเท่านั้น จึงจะสามารถประกอบอาชีพครูได้ ครูผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ ดังนี้

“จำเป็นนะจำเป็น คนจะเป็นครูต้องมีใจรักก่อน ถ้าเรียนจนจบ 4 ปี 5 ปีได้ ผมว่าก็รักที่ จะเป็นครูพอสมควรนะ ไม่งั้นไม่อดทนเรียนมาได้ ใบประกอบยังจำเป็นอยู่” (ครู น สังกัด สพฐ. , 20 ธันวาคม 2564)

“จำเป็นครับ เพราะ ใบประกอบวิชาชีพก็จะการันตีได้ในระดับหนึ่งว่าเรามีความรู้ ความสามารถหรือสมควรแก่การประกอบวิชาชีพครู ผมว่าดีนะ คัดกรองคนในระดับหนึ่ง แล้วก็จะได้มี มาตรฐานเหมือนหมอ พยาบาล วิศวกร อะไรอย่างนี้” (ครู ก สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“อืม เอ่อ อันนี้พินิจว่าควรจะต้องมี เพราะ ครูเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ การที่มีใบประกอบนับว่าเป็นเรื่องที่ดี อาชีพครูมีคนมานับหน้าถือตาเยอะแยะ อยากให้คนยกย่อง ก็ต้องเรียนหรือสอบใบประกอบให้ผ่านก่อน จะได้มีศักดิ์ศรีในตนเอง” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

“คิดว่าจำเป็นนะ ในหน้าข่าวหน้าหนังสือพิมพ์มีมากมายเลยที่แบบมาเป็นครู ไม่มีใบ ประกอบ แล้วส่งผลตามมามากมาย ดังนั้นผมมองว่าใบประกอบยังจำเป็น หมอ พยาบาล หรือวิชาชีพ ต่าง ๆ เขามี ครูก็ควรมีเช่นกัน” (ครู ข สังกัด เอกชน, 14 ธันวาคม 2564)

“ครูมองว่า เอ่อ จำเป็นนะเพราะครูถ้าอยากได้รับการยกย่องแบบ แบบ หมอ สถาปนิก วิศวกรอะไรอย่างนี้ก็ควรมีใบมายืนยันคุณภาพของตนเองนะ อย่า

“ให้ใครมาว่าวิชาชีพเราได้” (ครู B ครูที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามาหาจักรี, 18 ธันวาคม 2564)

สรุปได้ว่าการมีใบประกอบวิชาชีพยังคงจำเป็นต้องมีอยู่ เพราะ เป็นข้อมูลรับรองได้ว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า ต้องอาศัยทั้งศาสตร์ความรู้และศิลปะการถ่ายทอด รวมทั้งเป็นสิ่งยืนยันว่าบุคคลเหล่านี้เหมาะสมและได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพครู

1.3) ท่านคิดว่านอกเหนือจากรางวัลต่างๆ เพื่อยืนยันความเชี่ยวชาญในการสอนของครู สิ่งใดที่สามารถยืนยันความเชี่ยวชาญในการสอนของครูได้อีก (เช่น อายุประสบการณ์ คำบอกเล่า จากเพื่อนครู นักเรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ) ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นว่าประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสามารถยืนยันความเชี่ยวชาญได้มากกว่ารางวัลต่างๆ มีความเห็นดังนี้

“ผมว่าถ้าสำรวจจริงๆ มาถามที่ตัวเด็กเลยดีกว่า แบบสุ่มถามไปเลย ไม่ต้องมาทำเอกสารอะไรให้วุ่นวายเปลืองงบประมาณ มาสุ่มถามเด็กๆ ว่าครูคนนั้นคนนี้เป็นยังไง ผมว่าเด็กจะนะ ชื่อๆ ตอบตรง ๆ” (ครู ช ลังกัด กทม., 16 ธันวาคม 2564)

“ผมว่า เด็ก เพราะเด็กจะเป็นคนที่ชี้วัดครูได้เลยว่าครูสอนดีหรือไม่ดี ผลงานเด็กบางที นะ ก็ ก็สามารถสะท้อนอะไร ๆ ได้หลาย ๆ อย่างจากตัวครู” (ครู ญ ลังกัด เอกชน ประเภทนานาชาติ, 17 ธันวาคม 2564)

“ส่วนตัวที่มองเรื่องอายุนะ ไม่ใช่อายุของครูนะ อายุของการทำงาน บางทีการบ่มเพาะตัว ครูเนี่ย มันเกิดจากการทำงาน ยิ่งทำมายาวนาน ความเชี่ยวชาญย่อมเกิดขึ้น กับอีกเรื่องคือการสอบ เรียนต่อของเด็ก ถ้าเด็กไปสู่วิทยาลัยมัธยมหรือ ที่เรียนใหม่ ๆ ที่เหมาะกับเขาได้ แสดงว่าครูประถม ที่บ่มเพาะมา มีความเชี่ยวชาญสูง” (ครู พ ลังกัด สพฐ., 12 ธันวาคม 2564)

“ประสบการณ์ อายุการทำงานเนี่ยแหละที่ผมว่าสามารถการันตีได้ว่าครูคนนั้นมีความ เชี่ยวชาญประมาณไหน ครูก็เหมือนเด็ก บ่มเพาะมา ก ๆ ความเชี่ยวชาญก็เพิ่มขึ้น” (ครู น ลังกัด สวธ., 20 ธันวาคม 2564)

“ครูคิดว่าน่าจะจากรับประสบการณ์ของตัวครูคนนั้น จากคำบอกเล่าของเพื่อนร่วมงาน หรือจริง ๆ กรรมการก็ต้องบุกไปดูเลย เบบบ เรื่องงานเอกสารไป แล้วดูการปฏิบัติที่แท้จริง นอกเหนือจากรางวัลที่ได้รับ จะได้เห็นวิธีการสอน การ

จัดการเรียนรู้ การจัดการห้องเรียนของครูคน นั้นไปเลยคะ” (ครู C ครูที่ได้รับรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี., 15 ธันวาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่เคยได้รับรางวัลครูสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญในการสอน เน้นความสำคัญไปทึ่งองค์ความรู้ที่ครูประถมศึกษาต้องแม่นยำ ในวิชาที่สอนหรือแม้กระทั่งในรายวิชาพื้นฐาน คือ คณิตศาสตร์และภาษาไทย เพราะเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้นสมควรที่จะต้องอ่านออกคิดเลขเป็น โดยครูทั้ง 6 ท่านกล่าวว่า

- ครู A “ครูเนี่ยต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอยู่แล้ว ต้องรู้แน่นๆ เวลาเด็กถามจะได้ตอบได้ ต่อยอดให้เด็กได้ เพราะสำหรับเด็กแล้วอะนะ ครูเหมือนคนคนเดียวที่ให้คำตอบได้ในเรื่องที่เขาถามพอถามแม่ไม่ได้”
- ครู B “พี่ว่าครูต้องแม่นยำในเรื่องที่จะสอน สมมติเป็นครูประจำชั้นไทยกับเลขก็ต้องแน่น เป็นครูพละ เรื่องออกกำลังกาย เรื่องบริหารร่างกายก็ต้องรู้”
- ครู C “ครูประถมศึกษา ความรู้พื้นฐานเนี่ยสำคัญเลยนะ ถ้าครูไม่รู้ เด็กก็จะไม่แม่นยำพอเด็กไม่แม่นยำไปขั้นโตขึ้นก็จะลำบาก อย่างอ่านออกเขียนได้เนี่ย เด็กควรได้นะ”
- ครู D “ถ้าถามเรื่องความเชี่ยวชาญ ครูประถมเนี่ย อาจจะไม่ได้เชี่ยวชาญในความรู้อะไรสักอย่าง แต่ความรู้พื้นฐานครูต้องแน่นนะ ต้องแบบ...ยังไงดี...แบบเด็กถามแล้วครูต้องมีคำตอบให้”
- ครู E “ครูประถมต้องรู้เรื่องที่จะสอน เช่นร สอนคณิตก็ต้องชำนาญตัวเลขอะ สอนไทย หลัก ๆ ก็ต้องแม่น หรือสอนอะไรก็ตามก็ต้องแม่นนะ”
- ครู F “ความเชี่ยวชาญในการสอนเนี่ยสำคัญนะ อย่าไปคิดว่าเอาใครก็ได้มาสอนเด็กประถม คนสอนอะต้องแน่นและแม่นยำความรู้เนะ เหมือนตอกเสาเข็มอะ ตอกผิดเสาก็เอน ใส่ความรู้ผิด ๆ ชีวิตเด็กก็จะล่อแล่เอา”

สรุปได้ว่าสิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันความสามารถของครูคือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ประสบการณ์การสอนและความเชี่ยวชาญในวิชาความรู้ของตน รางวัลไม่ใช่สิ่งที่สามารถยืนยันความสามารถของครูได้อย่างแท้จริง และครูผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกควรคัดเลือกจากสภาพจริง ไม่ใช่คัดเลือกจากรางวัล

2.1 ไหวพริบปฏิภาณในการสอนที่ครูควรมีต่อนักเรียน คืออะไร (เช่น การพูดเพื่อให้ นักเรียนแก้ไข ปรับปรุงตัวโดยไม่ใช้การลงโทษ) ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นว่าความมีไหวพริบปฏิภาณที่ครูควรมีต่อนักเรียนคือการรู้จักพูดและการสังเกต มีความเห็น ดังนี้

“ก็เป็นของที่ครูต้องมี ครูเนี่ยต้องหุไวตาไว รู้จักแก้ปัญหา เพราะวันๆนี่ ต้องดูแลเด็ก เป็นลืบ เป็นร้อย ไหวพริบครูจะต้องมีอยู่แล้ว” (ครู จ สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“พูดนะ ผมว่าเรื่องพูด เพราะ ความฝังใจในตัวเด็กมีเยอะ ครูควรพูดอะไร ที่สร้างแบบสร้างแรงบันดาลใจกับเด็กอะครับ แบบสมมติเขาทำผิด ครูก็ควรมี ไหวพริบ ตักเตือนแต่พอดี ไม่ใช่ ชำเติม” (ครู ช สังกัด สพฐ., 14 ธันวาคม 2564)

“คำพูดนะแหละสำคัญ ครูต้องรู้จักพูดเพื่อให้ไปติดต่อ แบบเวลานักเรียนทำผิดคือครูต้อง มีไหวพริบนะ ไม่ใช่ไปว่าชำ ชำเติม อย่างงั้นเด็กไม่ฟังหรอก จะโกรธและต่อต้านอีก” (ครู ง สังกัด เอกชน., 16 ธันวาคม 2564)

“การสังเกต การรู้เท่าทันเด็ก การพูดเพื่อกระตุ้นความสนใจ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ครูมีไหวพริบรู้จักใช้คำพูด นักเรียนก็มีแรงบันดาลใจ เต็มใจไปได้ดีนะผมว่า” (ครู ซ สังกัด สาธิต., 16 ธันวาคม 2564)

“ครูมองว่าเป็นเรื่องของการสังเกตนะ เช่น ครูที่มีความเป็นมืออาชีพก็ควรจะต้อง รู้จัก สังเกตอารมณ์ของนักเรียน ความรู้สึกของนักเรียน เขาพร้อมที่จะเรียนรู้ไหมหรือมีปัญหาอะไรในใจ ครูต้องรับสังเกตและแก้ไขให้ทันสถานการณ์” (ครู D ครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี, 16 ธันวาคม 2564)

สรุปได้ว่าไหวพริบปฏิภาณที่ครูมืออาชีพควรมีหรือควรปฏิบัติต่อนักเรียน ได้แก่ ไหวพริบการสังเกตสถานการณ์ บริบทของผู้เรียน ไหวพริบในการพูด พูดอย่างไรให้เหมาะสมและเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้ฟังและไหวพริบในการฟัง ครูต้องรู้จักและเลือกที่จะรับฟังนักเรียนเพื่อใช้ประกอบเหตุผลในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ

2.2 ไหวพริบปฏิภาณในการทำงานที่ครูควรมีต่อเพื่อนร่วมงาน คืออะไร (เช่น การเป็นผู้ฟังที่ดี การแสดงความเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ฯลฯ) ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นว่าปฏิภาณไหวพริบในการทำงานคือครูควรมีการพูดและการฟังที่ดี มีความเห็น ดังนี้

“การพูดจากับเพื่อนร่วมงานก็สำคัญ ผมว่าเราต้องรู้ว่าอะไรควรพูดไม่ควรพูด ต้องฟังพาวาคัยกัน” (ครู น สังกัด สพฐ. , 20 ธันวาคม 2564)

“อืม ถ้าเป็นผม ผมว่าเรื่องการแสดงความเห็นสำคัญ คนอยู่รวมกันเยอะ ๆ ก็ต้องเปิดใจ เป็นคนพูดที่สร้างสรรค์และเป็นคนรับฟังกันนะผมว่า” (ครู ก สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“แสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม คือยังไงดีละ คนเป็นครูอะ มีหลากหลายอายุรวมกัน คนนั้นชอบแบบนี้ คนนี้ชอบแบบนี้ เวลาจะพูดจะจาอะไรก็ดูตามความเหมาะสม ไม่ใช่อยากจะพูด อยากจะแสดงความเห็นแต่เป็นเรื่องที่ทำให้คนอื่นเสียหาย” (ครู ข สังกัด สลาจิต, 14 ธันวาคม 2564)

“การเป็นผู้ฟังที่ดีแหละ ถ้าครูต่างคนต่างจะพูดแต่เรื่องตัวเอง แล้วใครจะฟัง เราอยู่รวมกันก็เหมือนนักเรียน ต่างบ้านต่างเมืองมาอยู่รวมกัน ครูมีทักษะการพูดเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แต่ก็ต้องมีไหวพริบในการฟัง รู้จักรับฟังด้วย” (ครู ข สังกัด เอกชน, 14 ธันวาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่เคยได้รับรางวัลครูสมเด็จเจ้าฟ้าฯมหากัฏฐิ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความมีไหวพริบปฏิภาณ เน้นความสำคัญไปที่การสังเกตสิ่งรอบข้าง การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและไหวพริบในการตอบคำถามของผู้เรียนทุกรูปแบบ โดยครูทั้ง 6 ท่านกล่าวว่า

- ครู A “ไหวพริบที่ครูต้องมีนะคือการสังเกต การสังเกตเนี่ยยังครูสังเกตได้ไว ครูก็จะแก้ปัญหาได้ทัน”
- ครู B “ครูประมณเเนี่ยต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม แก้สถานการณ์ และมีความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นเนี่ยนะไม่ใช่เฉพาะกับเด็กแต่กับผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงานก็มีมาเรื่อย ๆ”
- ครู C “คือครูนะ ต้องเจอเหตุการณ์ที่ไม่ทันตั้งตัวในแต่ละวัน ครูเลยจะต้องแก้ปัญหาให้ได้นะ ต้องมีไหวพริบ ต้องทัน โดยเฉพาะปัญหาเฉพาะหน้า บางทีเด็กเล็ดอะน่องถามอะไรซี้ๆ ตรงๆ คนเป็นครูก็ต้องหาทางตอบคำตอบให้ได้ ไม่งั้นเด็กก็อาจจะไม่เชื่อถือว่า เออ ครูเก่งจริงหรือเปล่า”

- ครู D “ครูประถม ถ้ามีความเป็นมืออาชีพจริงนะ ต้องรู้จักสังเกต แก้ปัญหาได้ ปัญหาจะเล็กจะใหญ่ครูต้องหาทางประนีประนอมแก้ไขไป ต้องมีไหวพริบรู้เท่าทัน ตอบคำถามเด็กได้หรือหาวิธีการได้มาซึ่งคำตอบนั้นๆได้”
- ครู E “ปฏิภาณไหวพริบ จริง ๆ ไม่ใช่แค่อาชีพครูนะ ทุก ๆ อาชีพก็ต้องมี แต่ครูเนี่ย ต้องมีเป็นพิเศษ ต้องรู้จักสังเกตและคาดคะเนได้ว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไร ถ้าเด็กเป็นแบบนี้หรือถามคำถามแบบนี้ จากนั้นนะครูก็ต้องแก้ปัญหาหรือชี้แนะให้เด็กไป แก้ปัญหาให้ถูกจุด”
- ครู F “ครูต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ เช่น เรื่องที่เกิดขึ้นกับเด็กประถมเป็นประจำ เด็กทะเลาะกัน ครูต้องมีไหวพริบในการถามการตอบเพื่อให้รู้อะนะว่าใครเป็นคนเริ่ม และจะจบปัญหานี้ได้อย่างไร ต้องรายงานผู้ปกครองมัย”

สรุปได้ว่าไหวพริบปฏิภาณที่ครูมืออาชีพควรมีหรือควรปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ การพูดซึ่งไหวพริบในการพูดกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ คือ ระมัดระวังเรื่องการใช้คำพูด การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล่าวคือ การทำงานร่วมกันย่อมมีความรู้สึกนึกคิดที่หลากหลาย ดังนั้นไหวพริบที่ควรปฏิบัติคือรู้จักรับฟัง ไตร่ตรองทุกครั้งไม่ว่าตัวเราจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม

3) ด้านทัศนคติ ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูด้านทัศนคติความรู้สึกนึกคิดของครูอย่างไร โปรดอธิบาย

3.1 ทัศนคติใดบ้างที่ครูประถมศึกษาควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องการวางตัว ความตั้งใจและความรักในการสอน มีความเห็น ดังนี้

“มองเด็กเป็นจุดสำคัญ เป็นแกนสำคัญหลักนะ เพราะ ถ้าทัศนคติครูไปวางอยู่ที่อื่นจะพากันพังทั้งระบบ” “รักการสอน มุ่งมั่นหาความรู้เพิ่มเติมเสมอ” (ครู น ลังกัด สพฐ., 20 ธันวาคม 2564)

“พี่มองว่าการวางตัวนะ วางตัวยังไงให้นักเรียนเชื่อถือทำตาม เพราะนักเรียนอะนะนอกจากมีต้นแบบจากที่บ้านแล้ว คนต่อมาก็ครูเนี่ยแหละกับอีกเรื่องคือ “ใจกว้าง” คือเด็กเนี่ย ร้อยพ่อพันแม่ ครูจะมาเลือกที่รักมักที่ชังไม่ได้ ต้องใจกว้างและมองว่าทุกคนคือมนุษย์เหมือนกัน” (ครู ก ลังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“ครูต้องมีใจรักการสอน รักที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กนะผมว่าอีกอย่างควรมีความโอปอ้อมอารีให้กับทั้งเด็ก และเพื่อนร่วมงาน” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

“ตั้งใจสอน เอาใจใส่นักเรียน รับผิดชอบต่อหน้าที่ และก็ตรงต่อเวลา การสอนเด็กเนี่ยมี ทั้งศาสตร์และศิลป์ ครูที่สอนชั้นประถมอย่างพี่เนี่ย ต้องเอาใจไปใส่ไว้ที่ นักเรียน เพราะนักเรียนเด็ก เกินที่จะตัดสินใจ แถมพ้อออกจากบ้าน ที่พึ่งเดียวของเขาคือครูอีก ครูต้องทั้ง อบรมทั้งเอาใจใส่ ทัศนคติที่ดีจะทำให้เราทำงานอย่างมีความสุข” (ครู ข สังกัด เอกชน, 14 ธันวาคม 2564)

“ใจเลยน้อง ใจอย่างเดียวเลย ครูอะนะต้องมีใจรักเป็นที่หนึ่ง ถ้าใจมันปฏิเสธแล้ว งานก็ไม่สามารถเดินหน้าได้ ครูอะนะถ้ามาเป็นเพราะอยากได้เงิน อยากกู้เงิน ใจมันไม่รัก ใน การสอน เด็กก็รู้สึกได้ว่าครูไม่ดี” (ครู F, ครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี, 21 ธันวาคม 2564)

สรุปได้ว่าทัศนคติที่ครูประถมศึกษาควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติคือ ความโอปอ้อมอารี การตรงต่อเวลา การให้ความสำคัญมุ่งไปที่ผู้เรียน มีใจรักในการสอน ตั้งใจไม่ย่อท้อในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจ บทเรียน และรักในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียน

3.2 ทัศนคติใดบ้างที่ครูประถมศึกษาควรหลีกเลี่ยง ไม่ให้เกิดขึ้นในจิตใจหรือคิดได้ในใจ แต่ไม่ควรนำมาปฏิบัติ เพราะเหตุใด (เช่น ความอิจฉาริษยา ความไม่พอใจส่วนบุคคลหรือจากเรื่อง นอกโรงเรียน) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเห็น ดังนี้

“การพูดจาใส่ร้ายหรือแบ่งพรรคแบ่งพวกนี้แหละตัวดี ที่ครูประถมควรเลิก หลีกเลี่ยงไป มันไม่มีประโยชน์อะไรเลย” (ครู น สังกัด สพฐ., 20 ธันวาคม 2564)

“ความเล่นพรรคเล่นพวก หรือความอิจฉากัน แข่งขันกันโดยที่หวังผลประโยชน์ กับตัวเอง ตรงนี้แหละผมว่าไม่ค่อยดีนะ” (ครู ก สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“ความอิจฉาละแ่นอนเลยน้อง ถ้าครูมัวแต่มาชิงดีชิงเด่นกันแล้วใครจะ ดูแลนักเรียน มัวแต่มานั่งทำผลงานกัน ใครจะดูแลนักเรียน ครูเนี่ยต้องยอมรับว่า ดูแลเด็กเยอะมาก ทำผลงานก็ เยอะมาก ครูเป็นมนุษย์คนนึง มีรัก โลก โกรธ หลง แต่สิ่งที่ควรขจัดออกไปจากใจเลยนะ คือความ อิจฉาเนี่ยแหละ” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

“ความไม่พอใจกันเอง ความไม่พอใจเพื่อนร่วมงาน คืองานทุกอย่างมีทั้งถูกใจ ไม่ถูกใจเรา บางอย่างมองข้ามได้ก็ควรปล่อยผ่าน ไม่ใช่ลุ่มความไม่พอใจ แล้วนำอารมณ์ที่ไม่ดีมาลงที่นักเรียน” (ครู ค สังกัด เอกชน., 15 ธันวาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่เคยได้รับรางวัลครูสมเด็จเจ้าฟ้าฯ มหาจักรีเกี่ยวกับทัศนคติครูผู้ให้สัมภาษณ์เน้นความสำคัญไปที่ครูควรมีใจรักในการทำงานสอน รักเด็ก รวมทั้งความอดทนรับมือกับนักเรียนประถมศึกษา โดยครูทั้ง 6 ท่านกล่าวว่า

- ครู A “ใจต้องรักที่จะสอนคืออย่างแรกเลย เดียวนี้เราได้ครูมาหลายคน ไม่ได้รักที่จะสอน มาทำอาชีพครูเพราะไม่รู้จะไปทำอะไร ทำให้สังคมมองอาชีพครูเริ่มเปลี่ยนไปนะ”
- ครู B “ครูว่าทัศนคติสำคัญของครูประถมศึกษานะ คือ รักเด็กกับรักที่จะสอน ครูเนี่ยต้องรักแบบเอาใจใส่เด็กก่อน เด็กประถมไม่ได้จัดการตัวเองได้แบบเด็กโต ครูประถมจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ รักที่จะสอนคือต้องมีใจรักอะ ถ้าใจไม่รักก็จะหมดอาลัยตายอยากไปวันๆ”
- ครู C “เรื่องทัศนคตินี้พูดยากเหมือนกันนะ ต่างคนต่างความคิด แต่ที่คิดว่าถ้าคิดจะทำงานสายการสอนก็ต้องเริ่มจากใจที่รักก่อน คนไม่รักงานสอนเนี่ยจะทำงานสายครูลำบากนะ เพราะ เด็กประถมเนี่ยวันๆ หนึ่งถามแล้วถามอีก ครูต้องอดทนที่จะพูดซ้ำๆ เหมือนวนเทปทั้งวัน”
- ครู D “สิ่งสำคัญเลยนะคือความคิดที่จะตั้งใจสอน ชอบในการถ่ายทอด รักที่จะสอน ไม่เป็นครูที่หวังวิชา แล้วก็คงเป็นคอยดูแลเด็ก เพราะ เด็กคือเด็ก บางอย่างเขาก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไรไม่ควรทำ ครูที่ดีต้องกล้าที่จะหาวิธีบอกสอน ให้ได้”
- ครู E “ครูประถมความอดทนต้องสูง สูงแบบสูงมาก เพราะเด็กจะถามทั้งวัน ถามไม่หยุด ครูต้องตอบคำถามเดิมบางวันซ้ำๆ กันหลายรอบ กับอีกอย่างนะต้องรักเด็ก มีใจที่จะทุ่มเทเอาใจใส่แทนพ่อแม่ในบางเรื่อง เพราะเด็กอยู่กับพ่อแม่ก็จริงแต่ครึ่งวันของเขายู่กับครู ครูจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเขา”

- ครู F “ความคิด หรือทัศนคติของครูที่แบบยังงั้นนะ...แบบที่ดูโปร ดูมืออาชีพไข่ม้อย เอ่อ...ก็ต้องรักการสอนแหละอย่างแรกเลย ถ้าทำอะไรด้วยใจรักยังไงก็ไปได้ดีใน วิชาชีพ”

สรุปได้ว่าทัศนคติที่ครูประถมศึกษาควรหลีกเลี่ยง ได้แก่ ทัศนคติที่นำมาซึ่งความขัดแย้ง เช่น การแบ่งกลุ่มไม่ทำงานร่วมกัน ไม่แยกเรื่องส่วนตัวกับเรื่องงาน ทัศนคติการเลือกปฏิบัติต่อเพื่อนร่วม วิชาชีพและนักเรียน และอย่างสุดท้ายคือทัศนคติความอิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน เพราะสิ่งเหล่านี้จะ นำมาซึ่งปัญหาในการทำงานหรือทำงานกับเพื่อนร่วมวิชาชีพด้วยความลำบากทั้งทางกายและทางใจ

4) ด้านพฤติกรรม ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูด้านพฤติกรรมอย่างไร โปรดอธิบาย

4.1 พฤติกรรมใดบ้างที่ครูประถมศึกษาควรปฏิบัติ และแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด ผู้ให้ สัมภาษณ์จำนวน 12 คน แสดงความคิดเห็นว่าพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติคือการเป็นแบบอย่างที่ดี การแต่ง กายและคำพูด มีความเห็น ดังนี้

“เป็นตัวอย่างที่ดีกับเด็ก แต่งตัวให้เรียบร้อย คำพูดคำจาต้องระมัดระวัง เพราะเด็กจดจำได้ง่าย” (ครู ญ สังกัด เอกชน, 17 ธันวาคม 2564)

“การแต่งตัว, คำพูดคำจา, มารยาท, ความแม่นยำของเนื้อหา ประมาณนี้แหละ พี่ว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมของครู” (ครู น สังกัด สพฐ., 20 ธันวาคม 2564)

“คำพูดคำจา การแต่งตัว การวางตัวต่อหน้าเด็ก ผมว่าเด็กซึมซับพฤติกรรม จากครูไปเยอะ นอกจากพ่อแม่ ปู่ย่าตายายแล้วก็ครูนี่แหละที่ควรทำดีให้เด็กดู” (ครู ก สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“การเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน เช่น แบบพวกคำพูด พุดจาสุภาพ เด็กก็จะจดจำเราได้ ในภาพของความสุภาพและจำไปปฏิบัติตาม” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

“การแต่งกาย การพูดจา ความสุภาพ พี่ว่าสิ่งเหล่านี้สังเกตได้จากภายนอก ถ้าเราทำ ดี นักเรียนก็ลอกแบบทำตามเราได้” (ครู A ครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี., 15 ธันวาคม 2564)

สรุปได้ว่าพฤติกรรมที่ครูประถมศึกษาควรปฏิบัติ และแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด ประกอบด้วย การพูดจาไพเราะ มารยาทการวางตัวต่อหน้าผู้เรียน การแสดงออกในเชิงบวก การเอาใจใส่ ความ

รูปภาพที่สังเกตเห็นได้ เช่น ลักษณะท่าทาง การวางตัว การเดิน การแสดงออกถึงความใจใส่ รวมทั้งการแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ครูประถมศึกษาที่มีความเป็นมืออาชีพ

4.2 พฤติกรรมใดบ้างที่ครูประถมศึกษาไม่ควรปฏิบัติ และไม่ควรแสดงออก เพราะอาจจะเป็นต้นแบบความที่ไม่ดีสู่นักเรียน/เพื่อนร่วมงาน ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นว่าพฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่ควรปฏิบัติคือการแต่งกาย การพูดจา การไม่ตรงต่อเวลารวมทั้งการใช้อารมณ์ส่วนตัว มีความเห็น ดังนี้

“เกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนตัว ผมว่าเก๋ยาก เพียงแค่ระมัดระวัง อยู่ในโรงเรียนก็มีบทบาทเป็นครูกันไปให้เหมาะสม” (ครู ก สังกัด สพฐ., 14 ธันวาคม 2564)

“การพูดการจา ผมว่าสำคัญนะ ความรู้สึกคนจากการฟังสิ่งที่เราพูดอะ มันยาวนาน เช่น เรารู้ว่าเด็กแรง ๆ แทนที่เขาจะตั้งใจเรียน ปรับปรุงตัว จะกลายเป็นต่อต้านแทน” (ครู ง สังกัด เอกชน., 16 ธันวาคม 2564)

“ก็แน่นอนเลยไม่ควรใช้คำพูดที่ไม่สุภาพกับทั้งนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน และก็การแต่งตัว มันเป็นเรื่องที่มองเห็นได้ชัดเจนอะน้อง พี่เลยมองว่าถ้าทำไม่ดีจะกลายเป็นภาพจำสำหรับเด็กและเพื่อนร่วมงาน” (ครู ข สังกัด กทม., 16 ธันวาคม 2564)

“เหมือนเดิมนะ คำพูด พูดไม่ดี นักเรียนกลัว ไม่อยากมาเรียน เพื่อนร่วมงานก็ไม่อยาก คบหาสมาคมการไม่รับฟังความเห็นคนอื่น หรือแบบว่า...ยังงี้ดิอะน้อง หรือการใช้คำพูดอารมณ์ ที่รุนแรงต่อหน้าคนอื่น ๆ เด็ก ๆ อาจจะจดจำและลอกเลียนแบบเราไปในทางที่ไม่ดี” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่เคยได้รับรางวัลครูสมเด็จเจ้าฟ้าฯมหากัฏฐิ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม เน้นความสำคัญไปที่บุคลิกภาพภายนอก คือ การแต่งกายที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ความตรงต่อเวลาและความรับผิดชอบ โดยครูทั้ง 6 ท่านกล่าวว่า

- ครู A “คือเรื่องพฤติกรรม มองได้หลายแบบ ถ้ามองจากภายนอกนะ ครูประถมหรือครูทุกคนควรจะต้องแต่งกายที่เหมาะสม รักษาภิรียมารยาท เพราะ เด็กจะมองเราตลอด เราหันซ้ายเด็กซ้าย เราหันขวาเด็กขวา ก็คือยังงี้อะ คือ ครูก็ต้องแต่งตัวดี มารยาทดีแล้วเด็กจะทำตามเองถ้าเขาเห็นว่าดี”
- ครู B “ครูต้องคอยมองว่าตัวเรานั้นนะมีรูปร่างหน้าตา กิริยาอาการ ลักษณะท่าทางที่ส่งางามแล้วหรือยัง คือ ครูไม่ได้หมายความว่าคนไม่สวยไม่หล่อมาเป็นครูไม่ได้นะ แต่คือบุคลิกภาพนอก พฤติกรรมที่มองเห็นคือต้องดีใจ เราต้องดูสะอาด เด็กเห็นแล้ว

สบายตา ส่วนพวกเรื่องพฤติกรรมภายในนั้นก็คงแบบพวกเรื่องเข้าสอนให้ตรงต่อเวลา รับผิดชอบหน้าที่ ชั่วโมงสอนของตนเองอะนะ”

- ครู C “ครูประถม โดยเฉพาะชั้นเด็กเล็กต้องหมั่นทำร่างกายให้สะอาด ผิวพรรณสดใส ใบหน้าแจ่มใส แต่งตัวสวยหล่อนะ เพราะเด็กจะเลียนแบบครู รักครู กอดครู เหมือนเป็นพ่อเป็นแม่อีกคนเลย แต่จริงๆ พฤติกรรมที่อยู่ภายใน ที่แบบสังเกตไม่ได้ ต้องอาศัยเวลาในการศึกษานะ คือ พวกความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อะไรยังงี้ ไม่ใช่พอถึงคาบสอนแล้ว ปวดหัว ปวดขา ลาดลอด”
- ครู D “ครูที่มีความเป็นมืออาชีพนะ จะต้องแบบพูดด้วยน้ำเสียงที่แผ่ด้านเมตตา ประรณาดิ นุ่มนวล การพูดด้วยลีลาที่เหมาะสมด้านการวางตัว ควรมีพฤติกรรมให้เหมาะสมกับฐานะ ตำแหน่งหน้าที่ แต่งตัวดี ดูภูมิฐาน ”
- ครู E “อย่างแรกเลยนะ เด็กประถมชอบครูสดใส แบบแต่งตัวสดใส เด็กก็จะสดชื่น กับพวกอิริยาบถ ควรมีอิริยาบถในขณะสอน ขณะทำงานให้ดูสง่า ไม่ใช่ นั่ง ยืนแบบไม่เหมาะสม เพราะเด็กจะมองและเข้าใจว่าครูทำได้ เขาก็ทำได้”
- ครู F “แต่งตัวดีมีชัยไปกว่าครึ่งแล้วนะ คือไม่ต้องแต่งแพง แต่ให้ดูสุภาพ รีดเสื้อผ้า ครูต้องไม่ดูมอมแมม เด็กถึงจะเชื่อถือ แต่นอกจากนั้นนะก็เป็นพวกเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เข้าสอนมัย หรือขาดบ่อย สิ่งเหล่านี้จะเป็นภาพจำของเด็กไปเลยอะนะ”

สรุปได้ว่าพฤติกรรมที่ครูประถมศึกษาไม่ควรปฏิบัติ ไม่ควรแสดงออกเพราะอาจจะเป็นต้นแบบความที่ไม่ดีสู่นักเรียน/เพื่อนร่วมงาน ได้แก่ ความไม่วินัย ความไม่ตรงต่อเวลา เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้กลายเป็นภาพจำของพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อผู้พบเห็นไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือผู้เรียน รวมทั้งการแสดงออกที่ไม่มีเหตุผลหรือที่เกิดจากเกิดจากอารมณ์ส่วนตัว พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้ครูประถมศึกษาควรหลีกเลี่ยง เนื่องจากวัยประถมศึกษาของผู้เรียนเป็นวัยที่กำลังจดจำ หากครูแสดงพฤติกรรมเหล่านี้บ่อยครั้ง ความเสียหายที่เกิดขึ้น นอกจากจะเกิดความรู้สึกไม่ดีขึ้นกับกับเพื่อนร่วมงานแล้ว ยังเป็นความรู้สึกที่ไม่ดีกับผู้เรียนอีกด้วย

5) **ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น** ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างไร โปรดอธิบาย

5.1 ถ้าครูคนหนึ่งในโรงเรียนของท่านไม่ค่อยชอบสูงส่งกับเพื่อนร่วมงาน แต่เป็นคนที่ตั้งใจ ทำการสอน รับผิดชอบไม่ขาดตกบกพร่อง ท่านคิดว่าเขา/เธอยังยังสามารถเป็น ครูที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 12 คน แสดงความเห็นว่าคุณที่มีพฤติกรรมตามข้อคำถามสามารถเป็นครูที่ดีได้ มีความเห็น ดังนี้

“ผมว่าเขายังเป็นครูที่ดีได้นะ เขาอาจจะแค่ไม่ชอบยุ่ง ชอบคุยกับคนอื่นก็ได้ ไม่ชอบพูด ไม่ได้แปลว่าไม่ชอบทำงานนะผมว่า” (ครู ข สังกัด สพฐ., 14 ธันวาคม 2564)

“เป็นได้สิ แต่ก็ว่าเขาอาจจะทำงานกับคนอื่นลำบาก เช่น เรื่องการเข้าสังคมไร้นะ แต่ถามว่าเป็นครูที่ดีไหม ผมว่าเขาอาจจะเป็นครูที่ดี สอนดี นักเรียนรักก็ได้นะ” (ครู ค สังกัด เอกชน., 15 ธันวาคม 2564)

“เป็นได้สิ เป็นครูที่ดีได้แน่นอน เพราะนิสัยส่วนตัวเขาอาจจะไม่ชอบสูงส่งกับคนอื่นเท่านั้นเอง แต่รับผิดชอบ สอนเรียนอะไร ถ้าไม่ขาดตกบกพร่อง พี่ก็ว่าเขาเป็นครูที่ดีคนหนึ่งเลยนะ” (ครู ง สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“เป็นได้นะครับผมว่า คนไม่ชอบสูงส่งกับคนอื่น เพราะ เขาชอบทำงานคนเดียวก็ได้อ้อ ถ้าเขาทำให้เด็กเรียนได้ความรู้และสิ่งที่เขาทำก็ไม่ได้ทำร้ายใคร เขาก็ยังเป็นครูที่ดีแน่นอน” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

“เป็นได้สิ เขาอาจจะชอบทำงานคนเดียว ทำอะไรคนเดียวแต่ไม่ได้ทำร้ายใคร อาจจะลำบากหน่อยตอนงานตามหมวด ถ้าไม่คุยกับใครเลย นั่งเงียบก็อาจจะทำให้ผู้ร่วมงานงงหรือเข้าใจว่า เราเป็นคนอะไรก็ได้” (ครู E ครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี, 16 ธันวาคม 2564)

สรุปได้ว่าถ้าครูคนหนึ่งในโรงเรียนของท่านไม่ค่อยชอบสูงส่งกับเพื่อนร่วมงาน แต่เป็นคนที่ตั้งใจ ทำการสอน รับผิดชอบไม่ขาดตกบกพร่อง หากไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น เขาหรือเธอย่อมสามารถเป็นครูที่ดีได้ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมส่วนตัว บางคนอาจจะไม่ชอบคุย เป็นคนเงียบ จะพูดคุยหรือสนทนาเฉพาะเรื่องงานก็อาจเป็นได้ เพราะปัจจัยสำคัญคือความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หากครูคนนี้มี ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ย่อมสามารถเป็นครูที่ดีได้เช่นเดียวกันกับครูคนอื่น

5.2 ครูควรมีการทำงานลักษณะใดเมื่อต้องปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้อื่น (เช่น ไตร่ตรอง ก่อนลงมือทำงานเพื่อส่วนรวม มีน้ำใจไมตรีต่อคนอื่น ฯลฯ) ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 12 คน แสดงความคิดเห็นว่าคุณลักษณะเรื่องความมีน้ำใจ ความเสียสละ ความรับผิดชอบและความมีวินัยคือสิ่งที่ครูควรมีเมื่อต้องปฏิบัติงานร่วมกัน มีความเห็น ดังนี้

“คิดก่อนพูด และก็พูดแล้วทำ น้ำใจต้องมี ให้อภัยต้องมี” (ครู พ สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“น้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันผมว่าเป็นสิ่งที่ควรมินะ เพราะครูทำงานแบบเกื้อกูลกัน ดังนั้นถ้าเรื่องน้ำใจไม่มีเนี่ยผมว่าทำงานยาก อยู่ได้แหละแต่อาจจะยาก” (ครู น สังกัด สพฐ., 20 ธันวาคม 2564)

“มีน้ำใจ ใจกว้าง ไม่ยุ่งเรื่องคนอื่นถ้าไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน เป็นเพื่อนที่ดีให้เพื่อนร่วมงาน และที่ว่านะครูเนี่ยต้องแยกแยะเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัวให้ได้แล้ว ชีวิตจะโฟกัสกับนักเรียนได้มากขึ้น” (ครู ก สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“เสียสละบ้างในบางครั้ง และก็มีวินัยในตนเอง เพราะถ้าเราไม่มีวินัย เช่น เรื่องเวลา มา ทำงานหรือเวลาเข้าสอน ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อครูคนอื่นที่เขาต้องมาแทนเรา” (ครู ข สังกัด สาธิต, 14 ธันวาคม 2564)

“มีน้ำใจ หัดรับฟังความเห็นและเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง และทำงานในส่วนของตัวเองให้ดี เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทำงานคนอื่น” (ครู ค สังกัด เอกชน., 15 ธันวาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่เคยได้รับรางวัลครูสมเด็จเจ้าฟ้าฯ มหาจักรี ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น เน้นความสำคัญไปที่เรื่องความมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมวิชาชีพด้วยกัน โดยครูทั้ง 6 ท่านกล่าวว่า

- ครู A “เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญเหมือนกันนะ สังคมโรงเรียนเป็นสังคมที่ไม่ใหญ่ไม่เล็ก แต่หลากหลาย ดังนั้นการรับฟังเพื่อนร่วมงาน เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และก็การมีน้ำใจเป็นเรื่องที่สำคัญเลยสำหรับการทำงานเป็นครู ใครมีหรือแยกแยะเรื่องงานเรื่องส่วนตัวได้นั้นะ อืม แทบจะเป็นคนที่มีความเป็นมืออาชีพพอสมควรเลยแหละ”

- ครู B “การทำงานร่วมกันของครูส่วนใหญ่ก็คงหนีไม่พ้นความจริงใจต่อกัน ให้การสนับสนุนกัน หรือรับฟังความเห็นกัน เพราะ สุตท้ายแล้วคนที่ได้รับประโยชน์คือนักเรียน เวลาประชุมก็เถียงก็แย้งกันได้ด้วยเหตุผลแหละ แต่ออกจากห้องประชุมอย่าเอาความชุ่นเคืองระหว่างกันมาใส่นักเรียน การทำงานต้องมีการกระทบกระทั่งกันบ้างก็เป็นเรื่องธรรมดาของทุกอาชีพไม่ใช่เฉพาะครู”
- ครู C “ในโรงเรียนก็จะมีทั้งครู ผอ. รองผอ. ไข่ม้อย ฉะนั้นต้องมีคนที่ผู้นำที่ดี รู้จักพูดรู้จักฟัง และเป็นผู้ตามที่มีวินัย การทำงานร่วมกันเนี่ย วินัยเป็นเรื่องสำคัญ ต้องไม่ไปทำตัวเป็นภาระให้ครูคนอื่น”
- ครู D “เข้าใจการทำงานของตนเอง และคนอื่น รับฟังเพื่อนร่วมงานเวลาเขาระบายทุกข์ แล้วก็ทำงานด้วยความสุข อย่าเอาความทุกข์ไปถ่มๆใส่กัน และก็มีน้ำใจ ไม่หวงงาน อะไรแบ่งปันกันได้ก็ควรแบ่งปันกันกับเพื่อนครู”
- ครู E “แน่นอนอยู่แล้วคือเรื่องน้ำใจ ครูเนี่ยไม่จำเป็นต้องหวงความคิดกันเลย สมมติเธอสอนเลข ชั้นสอนอังกฤษ อาจจะหาเวลารวมกันให้เด็กเรียนเลขเป็นภาษาอังกฤษในบางบท ก็บูรณาการกันไป อย่าไปหวง”
- ครู F “ส่วนตัวมองว่าทำงานร่วมกันก็ต้องมีวินัย ไม่เบียดเบียนเพื่อนร่วมวิชาชีพ มีน้ำใจ เช่น เมื่อเพื่อนครูป่วย ถ้าไม่เห็นือบ่ากว่าแรงก็ช่วยๆไปดูแลนักเรียนแทนหน่อยประมาณนี้ เพราะ การทำงานร่วมกัน ความเป็นมืออาชีพต้องแสดงออกมา ไม่ใช่คิดถึงแต่ตนเอง”

สรุปได้ว่าลักษณะการทำงานที่ครูประถมศึกษาควรมีเมื่อต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วย ความมีวินัยเป็นหลัก เพราะความมีวินัยนี้รวมไปถึงเรื่องความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความเสียสละ การรู้จักคิดก่อนพูด การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะการทำงานของครูเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน หากไม่มีน้ำใจ ไม่มีความเสียสละแล้วนั้นการทำงานอาจจะเป็นไปได้ด้วยความอึดอัดและไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นลักษณะเหล่านี้เป็นปัจจัยบ่งบอกถึงความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาเช่นกัน

ประเด็นด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น เมื่อสัมภาษณ์ครูที่เคยได้รับรางวัลมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้ามาจักรี พบว่าสิ่งที่แสดงออกถึงคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพในการทำงานร่วมกัน คือ การมีน้ำใจ การรับฟังเพื่อนร่วมงาน การมีวินัยและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สรุปผลจากการสัมภาษณ์สภาพความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานครเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าครูประถมศึกษามองว่าการแสดงออกภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการแต่งกายเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ รวมทั้งเหตุผลอื่นๆ ครูที่ให้สัมภาษณ์ตอบไปในทิศทางเดียวกัน คือ การรู้จักรับฟังความเห็น การเตรียมการสอน การมีใจรักที่จะสอน ความมีวินัย ตรงต่อเวลาสิ่งเหล่านี้เป็นสภาพที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นมากกว่า การนำรางวัลมาเป็นเครื่องมือคัดเลือกความเป็นมืออาชีพของครู

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางเกี่ยวกับแบบวัดคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่ อย่างไร โปรดอธิบาย ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นว่าการวัดคุณลักษณะความเป็นครูโดยที่กรรมการลงพื้นที่จริง ให้เห็นการทำงานจริงของครูตามสภาพจริง ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้ประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ครูควรได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ ทำการสอน ทำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องทำงานที่นอกเหนือจากการสอน เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานพัสดุ งานต้อนรับ เป็นต้น ยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ดังนี้

“อยากให้เมืองไทยให้ครูทำงานสักที ได้ใช้ความรู้ความสามารถ ไม่ต้องทำงานเอกสาร ให้เยอะเยอะ ส่วนในแบบวัด อยากให้เน้นพวก ประสบการณ์หรือการฝึกอบรมของครูเป็นหลัก เพราะ ครูต้องพัฒนาตัวเองตลอด จะมาช้ากว่าเด็กไม่ได้ ตรงนี้ผมก็อยากจะฝากไว้ ประโยชน์ที่สำคัญ แต่คนเป็น ประสบการณ์สำคัญสุดและคนดูก็ควรไปดูให้เห็นกับตา ไม่ใช่ให้ครูทำเอกสารส่ง”
(ครู ก สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“คืนครูสู่ห้องเรียนก่อนเลย ฮ่า ๆ จริง ๆ ประเมินได้เลยนะ จะวิธีไหนก็ตาม แต่พี่คิดว่า แบบสุ่มมาเลย ไม่ต้องตั้งตัว อาจจะได้ กรรมการที่มาวัดได้เลยทั้งหน้างานและการปฏิบัติ การเตรียมตัว ของครูคนนั้น ๆ” (ครู ข สังกัด สพฐ., 14 ธันวาคม 2564)

2. คณะกรรมการหรือผู้คัดเลือกครูที่มีความเป็นมืออาชีพควรลงมาพินิจพิจารณาผ่านสภาพความเป็นจริงมากกว่าผ่านตัวอักษร เล่มรายงาน รางวัลต่างๆ ยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ดังนี้

“แบบวัดที่ชอบแบบวัดตัวเองได้ และก็ให้คนอื่นมาวัดเราได้ด้วยผลจะได้ ออกมาเป็นกลาง ส่วนเนื้อหาที่อยากให้วัดก็จะเป็นพวกความแม่นยำความรู้ครู ภาษาอังกฤษ รวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ค่ะที่พี่มองว่าการจะค้นหาครูมืออาชีพต้อง มองให้รอบ ๆ ด้าน” (ครู ค สังกัด เอกชน., 15 ธันวาคม 2564)

“ผมอยากเสนอให้กรรมการ หรือ คนที่ไปวัดครูคนนั้น ไปให้ตัวเองเห็นกับตา เพราะ ถ้าดูเฉพาะเอกสารก็ไม่มีผลอะไร ครูต้องมานั่งทำเอกสารให้ตรวจกันอีก และควรจะวัดทั้งด้านพฤติกรรม กับความรู้ของครู” (ครู ง สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“ควรวัดตามสภาพจริง เห็นสภาพที่แท้จริงในตอนที่วัดและประเมินผล กรรมการควร ประเมินตามสภาพจริง ลงพื้นที่ดูทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังของครู คนนั้นจริง ๆ วัดทั้งกายภาพ และ คุณภาพ ครูที่ดีต้องพร้อมทุกสถานการณ์นะพี่ว่า อารมณ์แบบสุ่มตรวจไม่บอกวันเวลา จะได้ไม่ ต้องตื่นเต้นหรือเตรียมตัวอะไรที่ดูไม่ธรรมชาติอะค่ะ” (ครู จ สังกัด กทม., 12 ธันวาคม 2564)

“เวลากรรมการไปวัด ประเมินเพื่อค้นหาความเป็นมืออาชีพ ก็ควรไปให้ตัวเองเห็นกับตา เพราะ จะได้ประจักษ์ได้เลยว่าครูคนนั้นๆ สามารถรับรางวัลได้ ใหม่หรือเหมาะสมหรือไม่ตามสภาพจริง” (ครู ง สังกัด เอกชนประเภทนานาชาติ., 16 ธันวาคม 2564)

“ควรวัดทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกอาจจะดูพวกการแต่งกาย วิธีการสอน ดูในสิ่งที่สังเกตได้ ไม่ควรดูแต่เอกสาร” (ครู ช สังกัด กทม., 16 ธันวาคม 2564)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติและ 2) เพื่อศึกษาสภาพความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร โดยมีการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีการสรุปผล ดังนี้

1) สรุปผลการวิจัยจากแบบสำรวจ (เชิงปริมาณ)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสำรวจ สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ได้แก่ เพศ สังกัด สถานศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน และประสบการณ์การสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.90 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.10 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดสถานศึกษา ส่วนใหญ่สังกัด กรุงเทพมหานคร คิดเป็น ร้อยละ 47.60 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน คิดเป็น ร้อยละ 31.00 สังกัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คิดเป็นร้อยละ 47.60 และสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 9.30 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับ การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.80 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 20.80 และ ระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 12.40 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ปฏิบัติการ สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 32.70 ประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 17.00 ประถมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 15.40 ประถมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 12.10 ประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 12.30 และประถมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 10.50 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์สอน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 6 - 10 ปี คิดเป็น ร้อยละ 44.40 ประสบการณ์สอน 0 ถึง 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.70 ประสบการณ์สอน 10 ถึง 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.60 และประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.30 สรุปได้ว่า สรุปผลการวิจัยเชิง ปริมาณของข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศ

ชาย จำแนกตามสังกัดสถานศึกษา ส่วนใหญ่สังกัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา สูงสุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี จำแนกตามระดับชั้นที่ ปฏิบัติการสอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติการสอน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และจำแนกตาม ประสบการณ์สอน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 6 - 10 ปี

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณของคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.68, S.D. = 0.10$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.84, S.D. = 0.12$) รองลงมาคือ ด้านการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.15$) ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ ($\bar{X} = 4.74, S.D. = 0.17$) และ ด้านทัศนคติ ($\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.20$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับต่ำสุด คือ ด้านความเชี่ยวชาญ ในการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.29$) ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาตามตัวแปรของเพศ สังกัดสถานศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน และประสบการณ์การสอน พบว่า ความแปรปรวนของคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาตามตัวแปร เพศ ภาพรวมและรายด้าน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีคุณลักษณะความเป็นครูโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของครู ควรวัดจากผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นกับตัว นักเรียน ไม่ใช่การสร้างผลงาน ควรจัดให้มีการประเมินคุณภาพนักเรียนร่วมกันระหว่างครูและ ผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชามีการประเมินผลการปฏิบัติงานและบันทึกผลการประเมินไว้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับความเป็นจริง รัฐควรจัดวางโครงการและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวมคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมากอย่างยิ่ง โดยมีระดับสูงสุดคือด้าน พฤติกรรม ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ ด้านทัศนคติและด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ตามลำดับ โดยการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา ครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มี ระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีลักษณะความเป็นครูด้านอื่น ๆ และโดยภาพรวมแตกต่างกัน และครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน

ต่างกัน มีลักษณะความเป็นครู ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านทัศนคติ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นแตกต่างกัน

2) สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 12 คน ตำแหน่ง ครู โดยสอนในระดับ ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน และสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

2.1) ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน จำเป็นต้องมีความสนใจใฝ่รู้ สัมผัส ความรู้ ความสามารถของตนในการปฏิบัติราชการด้วยการศึกษา ค้นคว้าและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติราชการให้เกิดผล สัมฤทธิ์การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และแม้แต่สมรรถนะศิลปะการสื่อสารจูงใจเอง ก็อาจมีการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ถ้าเป็นกรณีของการนำความเชี่ยวชาญในงานอาชีพไปใช้ในการจูงใจคน

2.2) ด้านความมีไหวพริบปฏิภาณ ด้านความมีไหวพริบปฏิภาณ จำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่ง ที่คาดไม่ถึง ตามทันโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว สามารถหาทางออกให้กับปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อนอย่างชาญฉลาด โดยเริ่มตั้งต้นว่า จะรับมือกับวิกฤติอย่างไรในสถานการณ์กะทันหัน เพราะต้องรับมือ จัดการ คิด ตัดสินใจ และดำเนินการอย่างรวดเร็ว

2.3) ด้านทัศนคติ ด้านทัศนคติ จำเป็นต้องเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน เป็นผู้รอบรู้ มีทักษะ ในการถ่ายทอด และต้องดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน ด้วยนิสัยดี อารมณ์ ยิ้มแย้ม พุดจาไพเราะ เป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้เรียน มีการสอนดีและสอนสนุก การถ่ายทอดความรู้และการรับ ฟัง เน้นครูที่ดีมีคุณธรรม สอนเก่ง มีความรู้มีทักษะ เอาใจใส่เข้าใจรับฟัง มีความรู้ มีทักษะ สามารถ ถ่ายทอดความรู้ ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนได้อย่างดี เข้าใจง่าย และสนุกสนาน

2.4) ด้านพฤติกรรม ด้านพฤติกรรม จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านวิชาการ และความเข้าใจใน ตัวของลูกศิษย์ที่กำลังทำการสอน เพื่อปรับวิธีการเรียนการสอนให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน และใน ห้องเรียนนั้น ๆ และครูต้องสามารถให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่เด็กนักเรียนได้ ทั้งเรื่องการเรียนและ เรื่องอื่น ๆ มีความเป็นธรรมต่อนักเรียน และรู้จักที่จะเอาใจใส่ต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่าง เสมอภาคและไม่ลำเอียงตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม มีความเป็นกลาง ยินดีช่วยเหลือ ผู้เรียน ผู้ร่วมงานและผู้บริหาร โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เข้าร่วม

กิจกรรมทางวิชาชีพครู สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพ ร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูและมีวินัยในตนเอง ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีวิธีการทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่นักเรียนและบุคคลอื่นได้

2.5) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น จำเป็นต้องการประสานงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จะต้องเริ่มจากการสร้างสัมพันธ์ที่ดี ต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มีการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ร่วมงาน มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น รับผิดชอบงานของตนเองได้เป็นอย่างดี พร้อมกันนั้นยังมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนครูในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สมานสามัคคี ด้วยการ ประนีประนอม การสื่อสารออกไปนั้นก็ต้องเป็นข้อมูลที่ไม่สร้างความขัดแย้ง หรือความเดือดร้อนให้แก่ ผู้อื่น หรือหน่วยงานอื่น และต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง สื่อสารด้วยความชัดเจน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะหรือแนวทางเกี่ยวกับแบบวัดคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียน ประถมศึกษา จะต้องมีการวัดคุณลักษณะความเป็นครูในสภาพจริง โดยต้องมีการวัดที่รอบด้านทั้งด้านวิชาการ ด้านความประพฤติ จุดเน้นสำคัญต้องคืนครูสู่ห้องเรียน ให้ได้เป็นอันดับแรก โดยครูต้อง ได้ทำหน้าที่สอนอย่างเต็มที่ รวมถึงต้องช่วยลดภาระนอกเหนือจากการสอนในห้องเรียน เช่น งาน ชุกรการ เพื่อให้ครูได้มีเวลาจดจ่อกับการสอนและการดูแลเด็ก ๆ ในห้องเรียนมากขึ้น

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจโดยได้ทำการแบ่งออกตามคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2 ประเด็นดังนี้

1) จุดเด่นจากการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติ

เมื่อผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา พบว่า ในระดับนานาชาติคุณลักษณะครูมืออาชีพที่สำคัญส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่ด้านพฤติกรรม วิธีการสอนที่ครูใช้กับผู้เรียน รวมทั้งพฤติกรรมที่ครูแสดงออกต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน และเน้นไปที่การลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบสถานการณ์จริง ข้อบ่งชี้หรือตัวชี้วัดคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษานานาชาติ พบว่า ส่วนมากเน้นไปที่พฤติกรรมของครู เช่น มีวินัย มีความกระตือรือร้น มีความตรงต่อเวลา มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงานและผู้เรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของนานาชาติไม่ได้เน้นไปที่ “องค์ความรู้”

นั้นอาจเป็นเพราะในระดับนานาชาติหรือนานาชาติ มีระบบการคัดเลือก การสอบเข้าของครู ประถมศึกษา การบ่มเพาะ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ชัดเจนอยู่แล้ว ดังนั้น ประเทศเหล่านี้จึงมั่นใจในศักยภาพของความรู้ของครูประถมศึกษาเป็นทุนเดิมอยู่แล้วว่ามีคุณภาพ ดังนั้นข้อบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูจึงพุ่งเป้าไปที่ “พฤติกรรม” เป็นสำคัญที่จะเป็นที่ยืนยันว่าครูประถมศึกษาคนไหนที่จะมีความเป็นมืออาชีพที่แท้จริง ส่วนการวิจัยในครั้งนี้ ผู้อภิปรายได้นำข้อบ่งชี้หรือตัวชี้วัดคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษานานาชาติมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สามารถแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน จากความถี่ที่พบในงานวิจัย มีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ ครูประถมศึกษาต้องมีกลยุทธ์วิธีการในการสอนตามความต้องการของผู้เรียน สามารถสอนเนื้อหาความรู้ที่ยากให้เป็นง่ายและผสมผสานเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ากับบทเรียน มีนวัตกรรมการสอนหรือทำสื่อที่ทันสมัย เคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและออกแบบบทเรียนดั้งเดิมที่ผสมสมัยใหม่และมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้ารับการอบรมด้วยความสมัครใจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของ (Trowbridge, 1932) ที่กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยมีหลักการพื้นฐาน คือ ครูต้องมีการส่งเสริม กระตุ้นเนื้อหาการเรียนรู้จากยากเป็นง่าย สอนให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่า สามารถตอบสนองเนื้อหา ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก หากครูมีความเชี่ยวชาญในการสอนเป็นคุณลักษณะสำคัญก็จะสามารถนำพานักเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี แต่เหตุผลที่ด้านความเชี่ยวชาญในการสอนมีคะแนนเฉลี่ยออกมาเป็นอันดับสุดท้ายเนื่องมาจากความคาดหวังของสังคมไทย กล่าวคือ สังคมมองว่าการสอบบรรจุเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ครูทุกคนที่เข้าสอบและผ่านด่านข้อสอบมาได้แล้วนั้นล้วนเป็นผู้ที่มีความสามารถและแม่นยำในเนื้อหาวิชาการพอสมควรอยู่แล้ว ดังนั้นการให้ค่าของสังคมไทยเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพจึงอยู่ที่ตัวบ่งชี้คุณลักษณะด้านอื่น ๆ มากกว่า

ประเด็นที่ 2 ด้านความมีไหวพริบปฏิภาณ จากความถี่ที่ปรากฏในงานวิจัย มีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ ครูประถมศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ มีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นบทเรียนและเป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีสถานการณ์ (Situational theory) ของ Blanchard (2001) ที่กล่าวว่าปฏิภาณไหวพริบหรือ ไหวพริบปฏิภาณ แล้วแต่จะใช้เพราะปฏิภาณจะเกิดขึ้นได้กับบุคคลแต่ละคนด้วยการสังเกตและเรียนรู้เป็นส่วนเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการฝึกฝนตนเองโดยกระบวนการคิด พิจารณาว่าควรทำ

หรือไม่ควรทำนี้ และยังสัมพันธ์กับ Thomson (2011) ที่กล่าวว่าจุดเริ่มต้นของปฏิภาณคือ กระบวนการคิดแก้ปัญหาที่สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อหาข้อเท็จจริง จึงถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความรู้ ที่มาจากความสงสัย ที่ผู้คิดมองหา จุดร่วมหลาย ๆ มุม เพื่อให้เกิดเป็นความรู้รอบด้าน เข้าใจ เข้าถึง จนเกิดเป็นความรู้เท่าทัน คือ ไหวพริบปฏิภาณ เห็นได้ว่าด้านปฏิภาณไหวพริบมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา เนื่องจากวัยเด็กประถมไม่เหมือน วัยมัธยม วัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่สามารถรักษาอาการ ควบคุมอารมณ์ได้เท่ากับช่วงวัยมัธยม ครูประถมศึกษาจึงควรใช้ไหวพริบในการสังเกต รับฟังและ แก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที เช่น เด็กชายเอเกิดอาการเศร้า ทั้ง ๆ ที่ปกติเป็นคนร่าเริงแจ่มใจ ลักษณะ แบบนี้ที่ปรากฏครูประถมสามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอก และสามารถช่วยเหลือเด็กชายเอได้ทัน เพราะ ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจจะมาจากสภาพครอบครัวหรือสภาพจิตใจ ยิ่งครูมีไหวพริบปฏิภาณมาก เท่าไหร่ เหตุการณ์ต่าง ๆ ย่อมถูกแก้ไขได้มากเท่านั้น ในทางกลับกันหากเกิดกับคนที่อยู่ในวัยอื่น ๆ มี ช้อนอารมณ์ข้างใน แต่ยิ้มแย้มแจ่มใสบนหน้า ทั้งที่ภายในใจอาจจะมีความทุกข์ ความเศร้า ผู้คนรอบ ข้างไม่สามารถช่วยเหลือได้ทัน จากจุดดังกล่าว สะท้อนถึงสภาพที่พึงประสงค์ของสังคมไทยคือ ต้องการให้ครูประถมศึกษามีคุณลักษณะด้านไหวพริบปฏิภาณเป็นหนึ่งในข้อบ่งชี้ที่ต้องการมากที่สุด

ประเด็นที่ 3 ด้านทัศนคติ จากความถี่ที่พบในงานวิจัย มีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ ครูประถมศึกษาต้องมีความพึงพอใจในการทำงานเป็นครู อดทนต่อความท้าทายใน สถานการณ์ต่าง ๆ มีจิตใจที่ปฏิบัติงานเพื่อสังคมเป็นหลักและมีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานซึ่ง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Allport (1967) ที่ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่าเป็นสภาวะทางความ พร้อมของจิต ซึ่งเกิดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์และสภาวะความพร้อมจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของ ปฏิกริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคลวัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยหากมนุษย์มีความพึงพอใจ กับบางอย่างก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อการกระทำนั้น ๆ และงานวิจัยของ Good (1979) ที่ได้ให้ ความหมายของทัศนคติว่าหมายถึงความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งอาจเป็นการ ยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ต่อสถานการณ์บางอย่างต่อบุคคลสิ่งของ เช่น ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ความอดทน อดกลั้นต่อสถานการณ์บางอย่างที่ต้องประสบพบเจอ ดังนั้นตัวบ่งชี้คุณลักษณะด้าน ทัศนคติจึงประกอบด้วยการมีใจรักที่จะปฏิบัติหน้าที่ครู รักในวิชาชีพ รักในการทำงานและเสียสละ เพื่อนักเรียน ความอดทนต่อความท้าทายในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งการมีจิตสาธารณะหรือ จิตอาสาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อนครู นักเรียนโดยไม่มีข้อจำกัดเพราะเป็นการทำเพื่อสังคมเป็นหลัก

สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นคุณลักษณะของครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาต้องการหรือพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

ประเด็นที่ 4 ด้านพฤติกรรม ตามความถี่ที่พบในงานวิจัย มีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ ครูประถมศึกษาต้องควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งตัวน้ำเสียงและมีอารมณ์ขัน ดังที่ Kowalczyk-Waledziak (2020) กล่าวว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาจากรัฐชิคาโก โดยงานวิจัยได้จำแนกคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นผู้มีวินัยดี ตรงต่อเวลา อารมณ์ขัน บุคลิกภาพเรียบร้อย ใช้น้ำเสียงที่แสดงถึงการเห็นด้วยหรือน้ำเสียงเป็นไปในเชิงบวกเสมอ สนใจผู้เรียน สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รวมทั้งมีความจริงใจทั้งกับตัวผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Thomson (2011) ที่ได้ได้การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพกับครูปฐมวัยและประถมศึกษาโดยระบุว่าได้ทำการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพโดยแบ่งช่วงระดับ 1-5 น้อยสุดไปยังมากที่สุด แบ่งออกเป็น 7 บุคลิกภาพ ได้แก่ เสถียรภาพทางอารมณ์ การคิดเห็นเชิงบวกหรือลบ การเปิดกว้างทางความคิด ความคิดเห็นเชิงบวกต่อเพื่อนร่วมงาน ความยุติธรรม ความเป็นธรรมในการทำงาน ความรู้สึกต่อการทำงาน ดังนั้นปัจจัยที่จะช่วยบ่งชี้ด้านพฤติกรรมจึงประกอบไปด้วย การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกในทางบวก เช่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส กระตือรือร้น เป็นต้น การแสดงออกถึงความจริงใจ และการแต่งกาย ต้องแต่งกายที่เป็นลักษณะบ่งบอกถึงความสุภาพ เรียบร้อยและถูกต้องตามกาลเทศะ เพราะคุณลักษณะเหล่านี้สามารถมองเห็นได้จากภายนอกและบางครั้งมนุษย์จะตัดสินใจความเป็นมืออาชีพจากลักษณะภายนอกที่พบเห็น

ประเด็นที่ 5 ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตามความถี่ที่พบในงานวิจัย มีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ ครูประถมศึกษาต้องซึ่งสอดคล้องกับปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ชื่นชมและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ รวมทั้งมีน้ำใจแบ่งปันข้อมูลกับเพื่อนร่วมงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Brill (2007) ที่ได้ให้ความหมายของการทำงานร่วมกับผู้อื่นว่าหมายถึงการรวมกลุ่มทำงานซึ่งมีความชำนาญเฉพาะแต่ละบุคคล โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารมีความร่วมมือตัดสินใจร่วมกัน เคารพความคิดเห็น รับฟังซึ่งกันและกันและใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ร่วมกันวางแผนงานให้สำเร็จ ดังนั้นปัจจัยที่จะช่วยบ่งชี้ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงประกอบด้วย การเป็นที่ปรึกษาที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน การเคารพและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน การตัดสินใจ การวางแผนร่วมกันในการทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสถานที่ เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคุณลักษณะ

ความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาที่ครูส่วนใหญ่ต้องการ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอาจมีเรื่องขัดแย้งหรือความคิดเห็นไม่ตรงกันบ้าง หากแต่ครูที่มีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพสามารถปรับตัวได้ ก้าวข้ามผ่านอุปสรรคเหล่านี้ได้ ครูประถมศึกษาก็สามารถมีความเป็นมืออาชีพอยู่ในตัวได้เช่นกัน

ดังนั้นการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในระดับนานาชาติจึงได้คุณลักษณะที่ตรงกันทั้ง 5 ประการที่กล่าวมาในข้างต้น และคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพเหล่านี้แสดงถึงข้อบ่งชี้ถึงคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

2) จุดเด่นของการศึกษาสภาพจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยพบว่าครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการประเมินผลหรือคัดเลือกครูมืออาชีพผ่านการประเมินสถานการณ์จริง ไม่ใช่การคัดเลือกผ่านรางวัลหรือการประกวดต่างๆ อันเนื่องมาจากครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการที่ครูประถมศึกษาจะต้องนำรางวัลมาเป็นเครื่องมือยืนยันความสำเร็จนั้นไม่เหมาะสม สิ่งนี้เป็นการผลักดันให้ครูทิ้งห้องเรียนเพื่อไปทำผลงาน สร้างรางวัลการประกวด ซึ่งนอกจากจะไม่เป็นผลดีต่อตนเองแล้วนั้น เรื่องนี้ยังกระทบเพื่อนร่วมงานและผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการที่ครูละเลยการปฏิบัติหน้าที่ก็คือ “นักเรียน” กล่าวคือครูประถมศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกเบื่อหน่ายกับภารกิจการล่ารางวัล เพราะ ครูประถมศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและยังต้องการนำความรู้มาพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่ แนวโน้มความน่าจะเป็นความเป็นครูมืออาชีพของ “ครูประถมศึกษา” จึงเป็นไปได้ในทิศทางที่ดี ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปฏิรูประบบการวัดประเมินคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อคำถาม ข้อบ่งชี้คุณลักษณะไปใช้ในองค์กร เพื่อเสาะแสวงหาครูที่มีหัวใจของความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง

ส่วนการวิจัยในครั้งนี้ ผู้อภิปรายได้ศึกษาสภาพความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลลัพธ์ของแบบสำรวจเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ในภาพรวมทุกข้อมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายคุณลักษณะพบว่าคุณลักษณะที่มีระดับมากที่สุดมีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้และระดับมากมีจำนวน 1 ตัวบ่งชี้ที่ครูประถมพึงประสงค์จะเกิดขึ้นหากนำข้อมูลไปพัฒนาเป็นชุดแบบวัดตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ดังนี้

คุณลักษณะด้านความเชี่ยวชาญในการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.29) ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ให้ระดับคะแนนด้านความเชี่ยวชาญในการสอน การถ่ายทอดความรู้หรือส่งเสริมการแสวงหาความรู้ของนักเรียน โดยไม่บิดเบือน ปิดบังหรือหวังสิ่งตอบแทน เพราะว่าการจะเป็นครูมืออาชีพ คนในสังคมคาดหวังไว้ว่าต้องถ่ายทอดเนื้อหาได้แม่นยำ มีความรู้ในศาสตร์วิชาที่ตัวเองสอนอย่างแม่นยำ เมื่อนักเรียนถาม ตัวครูเองต้องสามารถตอบคำถามหรือหาคำตอบมาให้นักเรียนได้ เพราะในทุกวันนี้ประเทศไทยใช้งานครูผิดประเภท กล่าวคือ ครูเอกคณิตศาสตร์ สอบบรรจุเข้ามาสอนโรงเรียนประถมศึกษาแต่กลับต้องสอนวิชาการงานอาชีพ สอนวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาที่ตนไม่ถนัด จึงทำให้เมื่อนักเรียนเกิดข้อคำถาม ตัวครูเองไม่สามารถตอบได้ เพราะไม่ได้แม่นยำหรือเชี่ยวชาญในศาสตร์อื่น ผลกระทบที่เกิดขึ้นในสังคมคือนักเรียนไม่ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ดังนั้นความเชี่ยวชาญในการสอนจึงเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่ระบุได้ว่าครูประถมศึกษาคนนี้มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพหรือไม่อย่างไร ผู้วิจัยค้นพบแนวโน้มเพิ่มเติมว่าสาเหตุที่ “ด้านความเชี่ยวชาญ” ถูกเลือกน้อยที่สุดในการสอนนั้น เหตุเกิดจากครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่บ่งบอกความเป็นมืออาชีพได้น้อยที่สุด เพราะ ครูประถมศึกษาทุกคนที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในปัจจุบันต้องผ่านแบบทดสอบ (การสอบบรรจุ) มาแล้วทุกคน ซึ่งแบบทดสอบก็เป็นเครื่องมือยืนยันแล้วว่าครูประถมศึกษาที่ผ่านด้านนี้มาได้มีความเชี่ยวชาญแล้ว ดังนั้นการเพิกเฉยที่มีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพจึงควรไปมุ่งเน้นที่ด้านอื่นมากกว่า และมีแนวโน้มในการเลือกผู้ที่มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพจากพฤติกรรมมากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสอนทักษะของ Fisher (2008) ที่กล่าวว่า ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู ต้องมั่นใจแล้วว่าตนเองมีความแม่นยำในเนื้อหาเรื่องที่เป็นเอกวิชาของตน หากนำครูไปสอนวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สิ่งที่ตนได้รับปริญญาบัตรมาแล้วนั้น ย่อมสร้างความเสียหายในภาพรวมของระบบการศึกษา ครูต้องสามารถตอบคำถามหรือชี้แนะแนวคำตอบเมื่อนักเรียนเกิดข้อสงสัยได้

คุณลักษณะด้านความมีไหวพริบปฏิภาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.17) ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มการให้คะแนนไปที่การสังเกตและความใส่ใจความรู้สึกที่แท้จริงของคนอื่น ขณะที่คนอื่นพูด ตนเองสามารถตอบสนองต่อพวกเขาอย่างมีไหวพริบได้ ซึ่งสามารถดูได้จากการปฏิบัติตนของครูเมื่อพบเจอสถานการณ์ที่ไม่ปกติ หรือ สถานการณ์ที่ผิดปกติ สังเกตได้ว่าครูประถมศึกษาจะแก้ปัญหาอย่างไร ให้เกิดความสมานฉันท์มากที่สุด ไม่ให้เกิดการทะเลาะกันเพิ่มและจบสถานการณ์ที่ไม่ดีได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งครูประถมศึกษาที่มีปฏิภาณไหวพริบ ย่อมรู้จักสังเกตสิ่งรอบตัวได้อย่างทั่ว

ทัน สังเกตอารมณ์นักเรียนหรือบุคคลรอบข้างได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสถานการณ์ (Situational theory) ของ Blanchard (2001) ที่กล่าวว่าปฏิภาณไหวพริบ หรือ ไหวพริบ ปฏิภาณแล้วแต่จะใช้เพราะปฏิภาณจะเกิดขึ้นได้กับบุคคลแต่ละคนด้วยการสังเกตและเรียนรู้ เป็นส่วนเฉพาะของแต่ละบุคคล เมื่อบุคคลรับรู้แล้วก็จะเข้าใจและหาหนทางแก้ไขกับ สถานการณ์ตรงหน้าได้ดี

คุณลักษณะด้านทัศนคติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.20) ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มการให้คะแนนสภาพที่พึงประสงค์ไปที่ความรักในการสอนและศรัทธาในวิชาชีพครูมาตั้งแต่สมัยเรียนหรือเริ่มทำงาน ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจ ความรู้สึกเอ็นดู รักเด็กและรักในการสอนมาตั้งแต่แรกเริ่มจึงสนใจและสมัครเข้ามาเรียนครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ฉะนั้นตัวบ่งชี้คุณลักษณะในข้อนี้เป็นสิ่งที่สังคมพึงประสงค์ เพราะ หากคนเป็นครูเริ่มต้นการทำงานด้วยความรัก งานย่อมราบรื่นและมีความสุข ทุกครั้งเมื่อได้ก้าวเข้ามาในโรงเรียนหรือห้องทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ (Allport, 1967) ที่ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า สภาวะทางความพร้อมของจิต ซึ่งเกิดขึ้น โดยอาศัย ประสบการณ์และสภาวะความพร้อมจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อ บุคคลวัตถุ สิ่งของหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และยังสัมพันธ์กับงานวิจัยของจิรนนท์ นุ่นชูคัน (2559) ที่กล่าวว่าครูที่ดีคือครูที่มีคุณลักษณะศรัทธาในวิชาชีพของตนเองมาตั้งแต่เริ่มทำงาน หรือถูกปลูกฝังให้ศรัทธาและรักในวิชาชีพของตนเองมาตั้งแต่ครั้งยังเยาว์ เมื่อประกอบอาชีพครูด้วยความรักแล้วนั้นย่อมส่งผลถึงทัศนคติในการมองโลกในแง่บวกกับปัญหาหรือสิ่งที่พบเจอในแต่ละวันได้ดี

คุณลักษณะด้านพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.12) ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มการให้คะแนนไปที่ใช้คำพูด กิริยา วาจาที่เหมาะสมทั้งกับนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากเมื่อก้าวเข้าไปในห้องเรียน ภาพลักษณ์ เป็นสิ่งที่นักเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญเป็นอย่างแรก เด็กประถมจะชื่นชอบและนำสิ่งที่เห็นจากครูมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการเดิน การเข้ามาในห้องเรียนตรงเวลา การมีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งตัวที่สวยหล่อดูดี มีความภูมิใจ การใช้คำพูด พูดเพราะเหมือนครูหรือการดำเนินชีวิตในแต่ละวันจะเป็นไปตามชีวิตของครูที่ตนเองชื่นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กประถมศึกษามักจะมีภาพจำของครูประถมอยู่เสมอ ไม่

ว่าจะเป็นคุณครูประจำชั้นหรือครูในวิชาที่ตนปลาบปล้ำ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมที่เด็กประถมสามารถจดจำได้ตั้งแต่เด็กจนโตและเป็นสภาพที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Butsch, 1931) ที่กล่าวไว้ว่าคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาจากรัฐชิคาโกในแง่จำแนกพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นผู้มีวินัยดี ตรงต่อเวลา อารมณ์ขัน บุคลิกภาพเรียบร้อย ใช้น้ำเสียงที่แสดงถึงการเห็นด้วยหรือน้ำเสียงเป็นไปในเชิงบวกเสมอ สนใจผู้เรียน สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รวมทั้งมีความจริงใจทั้งกับตัวผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน

คุณลักษณะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.15) ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มการให้คะแนนไปที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสถานศึกษาถือเป็นองค์กรหนึ่งที่เราต้องทำงานร่วมกับคนหลากหลาย ตั้งแต่ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวด ครูด้วยกัน ผู้ปกครองและนักเรียน ฉะนั้นการทำงานยังรวมถึงการสื่อสารกับคนในชุมชนเพื่อให้ตัวครูนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การเยี่ยมบ้าน การขอความร่วมมือจากชุมชนรอบรั้วโรงเรียน เป็นต้น เพราะต่อให้เราสอนดีแต่เราไม่สามารถใช้ชีวิตคนเดียวในองค์กรได้ แม้ว่าเพื่อนร่วมงานจะอายุน้อยกว่าหรือมากกว่าก็ตามและแสดงออกซึ่งการยอมรับและการให้เกียรติกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Rushton (2007) ซึ่งอธิบายความหมายของการทำงานร่วมกับผู้อื่นว่าคือการมีจุดหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การร่วมมือกัน ความเท่าเทียมกันของสมาชิกที่แต่ละคนมีทักษะความสามารถในการทำงานที่เติมเต็มซึ่งกันและกัน ทุกคนต่างก็ยึดมั่นในเป้าหมายเดียวกัน มีการยอมรับและการให้เกียรติกัน ทั้งนี้ยังสัมพันธ์กับแนวคิดของ Brill (2007) ที่ได้ให้ความหมายของการทำงานร่วมกับผู้อื่นว่าหมายถึงการรวมกลุ่มทำงานซึ่งมีความชำนาญเฉพาะแต่ละบุคคล โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารมีความร่วมมือตัดสินใจร่วมกัน เคารพความคิดเห็น รับฟังซึ่งกันและกันและใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ร่วมกันวางแผนงานให้สำเร็จ ส่วนคะแนนคุณลักษณะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีค่าเฉลี่ยออกมาน้อยมากจากสภาพจริงของโรงเรียนประถมศึกษา คือ การช่วยเหลือและการให้คำปรึกษาต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ เกิดจากสภาพการทำงานของระบบงานโรงเรียนที่ค่อนข้างชิงดีชิงเด่น หรือมีความอิจฉา ริษยาในตัวบุคคล รวมทั้งการทำงานแบบแบ่งพรรคแบ่งพวกจนไม่เกิดความเคารพ ไม่มีน้ำใจ แก่งแย่งให้ได้มาซึ่งรางวัล ในการปรึกษาแต่ละครั้งต้องมีสิ่งของหรือสินน้ำใจในการ

แลกเปลี่ยน ไม่ได้ช่วยกันจากใจจริง ไม่รับฟังข้อคิดเห็นของกันและกัน จนกระทั่งในที่สุดต่างฝ่ายต่างแยกกันทำงาน สิ่งทีกล่าวมาในช่วงต้นล้วนเป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนประถมศึกษา

จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมจุดสำคัญที่พบจากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลครูสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี ทำให้พบว่าครูประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลมาแล้วนั้นมีมุมมองในการวัดประเมินความเป็นครูมืออาชีพไปในทิศทางเดียวกัน **คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพที่ไม่สามารถสังเกตได้จากภายนอก** คือ ครูมืออาชีพต้องมีความแม่นยำในเนื้อหา มีความเชี่ยวชาญในองค์ความรู้ของตนเองอย่างชัดเจน มีทัศนคติในการทำงานที่ดี มีใจรักในการสอน พร้อมทั้งจะทุ่มเทเวลาในการสอน ปัจจัยต่างๆเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในตัวครู เพราะครูคือผู้ถ่ายทอดวิชา หากวิชาในตัวครูไม่แม่นยำหรือเชี่ยวชาญมากพอ องค์ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับอาจจะคลาดเคลื่อนหรือผิดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไปด้วย อีกทั้งใจรักที่จะเป็นครูก็เป็นปัจจัยสำคัญ หากไม่รักในงานแล้วก็ยากที่จะทำให้ออกมาได้ดีมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อัครเดช นีละโยธิน (2559) ที่กล่าวว่าความสำเร็จของนักเรียนบางครั้งก็มาจากสิ่งที่มองไม่เห็น ซึ่งนั่นคือความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ดีของครู ครูไม่สามารถประกาศความสามารถของตนเองได้ แต่คุณลักษณะของครูที่เก่งมากในด้านวิชาการและไม่หวงวิชาความรู้ แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่จะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เปรียบเสมือนว่าครูเป็นเรือจ้างพานักเรียนมาสู่ฝั่งฝันได้อย่างปลอดภัย ส่วน**คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพที่สังเกตได้จากภายนอก** คือ การแต่งตัว มารยาท การวางตัว และการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมวิชาชีพ โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมเป็นหลัก เพราะเป็นสิ่งที่คนภายนอกมองเห็นเป็นสิ่งแรก ความประทับใจแรกมาจากการมองเห็น ครูประถมศึกษาที่มีความเป็นมืออาชีพย่อมระมัดระวัง พิถีพิถันในเรื่องเครื่องแต่งกายและมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นหลัก การสัมภาษณ์ครูที่ได้รับรางวัลจากมูลนิธิครูสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นแล้วว่าคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของครูประถมศึกษาล้วนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากกว่าการพิสูจน์ทราบความเป็นมืออาชีพผ่านทางรางวัล รางวัลจึงไม่สามารถเป็นเครื่องยืนยันความสามารถ ความเป็นมืออาชีพของครูได้จริงเสียทีเดียว และครูประถมศึกษาส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่าการคัดเลือกหรือการวัดประเมินว่า “ครูประถมศึกษา” มีความเป็นมืออาชีพหรือไม่นั้น ควรมองจากสภาพ

ความเป็นจริง ตามสถานการณ์จริงที่ครูปฏิบัติในแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกับ Beach (1987) ที่กล่าวว่าการแต่งตัวของครูประถมศึกษา บุคลิกภาพภายนอกของครูประถมศึกษาเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความมหัศจรรย์ในให้กับผู้พบเห็นได้ ยิ่งครูประถมศึกษาแต่งตัวดีมากเท่าไร ความน่าเชื่อถือก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เพราะเหล่าผู้ปกครองชอบสังเกตอากัปกิริยาที่พบเห็นเป็นครั้งแรก (First impression)

ข้อค้นพบใหม่จากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพบว่าสภาพพึงประสงค์ของคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ “ด้านพฤติกรรม” ถูกเลือกมากที่สุด เพราะ ปัจจุบันนี้ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การวัดประเมินและให้คุณค่าครูผ่าน “รางวัล” ทำให้ครูต้องแบ่งเวลาที่ควรจะเตรียมการสอน สร้างสรรค์บทเรียนไปกับการเตรียมแฟ้มประเมิน การบังคับให้นักเรียนทำผลงานเพื่อที่ตัวครูเองจะได้นำไปใส่แฟ้ม ถ่ายภาพเพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการประเมิน ให้ได้มาซึ่งรางวัลที่บ่งชี้ถึงการเป็นครูที่เก่งและดี ซึ่งในทางกลับกันเมื่อครูประถมศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกเบื่อหน่ายกับปัจจัยการล่ารางวัลต่าง ๆ เหล่านี้ ครูจึงลงความเห็นในแบบสำรวจและสัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่าอยากให้การประเมินที่จะมาประเมิน มาดูสภาพจริง สภาพที่ครูต้องพบเจอในแต่ละวัน การแก้ปัญหาของครูแต่ละคน หรือแม้กระทั่งอยากจะทำมาดู การจัดการเรียนการสอนว่าครูมีความเชี่ยวชาญ ชำนาญหรือไม่อย่างไร และไม่ควรวัดประเมินคุณค่าของครูผ่านตัวหนังสือในแฟ้มเพียงเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Cronbach (1990) ที่กล่าวว่าครูที่ได้รับรางวัลมากมาย ไม่ได้หมายถึงเรื่องชีวิตความสำเร็จของตัวเองหรือตัวนักเรียน รางวัลเป็นเพียงแค่กำลังใจ หรือหลักฐานในการทำงานหรือทำวิจัยบางอย่าง ฉะนั้นสังคมไม่ควรวัดคุณค่าหรือลดทอนคุณค่าของครูด้วยการประเมินรางวัลเพียงอย่างเดียว

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่เป็นผู้นำทางการศึกษา ไม่มีกิจกรรมการมอบรางวัลใดใดทั้งสิ้น แต่ประเทศเหล่านั้นก็สามารถผลิตครูที่ดี มีความเป็นมืออาชีพมาได้อย่างยาวนาน เหตุผลเนื่องมาจากเขาได้เริ่มต้นการสร้างความเป็นมืออาชีพให้กับวิชาชีพครูตั้งแต่ระบบการรับสมัครเข้ามาเรียนครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เรียกได้ว่าเขาเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำจนกระทั่งถึงปลายน้ำ ดังนั้น ประเทศเหล่านี้จึงมั่นใจในตัวครู โดยที่คนเป็นครูไม่ต้องแข่งขันกันเพื่อนำรางวัลมาเป็นเครื่องยืนยันความสามารถ ความเป็นมืออาชีพของตนหรือความเชี่ยวชาญของตน เพราะ ครูทุกคนถูกฝึกให้เชี่ยวชาญก่อนออกมาปฏิบัติการสอนอยู่แล้วนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพของครูประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของครู ควรวัดจากผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นกับนักเรียนไม่ใช่การสร้างผลงาน การจัดวางแฟ้มสะสมผลงาน หรือและการได้รับรางวัลต่าง ๆ โดยครูที่จะมีการประเมินผลงานจากสถานการณ์จริงภายในห้องเรียน วัดที่ผลการเรียนของนักเรียนโดยภาพรวมซึ่งจะสามารถสะท้อนความเป็นครูมืออาชีพได้อย่างชัดเจน

2. ควรจัดให้มีการประเมินคุณภาพนักเรียนร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยยึดความเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนและชุมชน

3. นำข้อบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพจากงานวิจัยฉบับนี้ไปพัฒนาหรือใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกครูประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพตามสภาพที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในบริบทสังคมไทย

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาควรจัดวางโครงสร้างตั้งแต่การผลิตครูประถมศึกษาจากระบบมหาวิทยาลัยและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอและนำสิ่งที่ได้รับการพัฒนาเหล่านั้นมาใช้กับบริบทโรงเรียนประถมศึกษาจนสามารถพัฒนาสู่การเป็นครูมืออาชีพได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในครั้งถัดไป

1. ผู้วิจัยสนใจทำงานวิจัยในลักษณะนี้กับบริบทสังคมที่มีความหลากหลาย เช่น ตามจังหวัดตามภูมิภาคเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นกับแหล่งข้อมูลอื่นว่าปัจจัยค่านิยมตามแต่ละภูมิภาค มีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไรในการคาดหวังความเป็นมืออาชีพของครู

2. ศึกษากับประชากรในกลุ่มอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับครู เช่น นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาสาขาครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นต่างๆ ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นต่างๆ เพื่อนำไปสู่การค้นพบความคาดหวังความเป็นมืออาชีพของครูในรูปแบบใด

3. ทำการเก็บข้อมูลจากหลายกลุ่มบุคคลในบริบทสถานศึกษา เช่น ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะครู หรือเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการช่วยเหลือดูแลครู

แบบสำรวจคุณลักษณะความเป็นครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงใน และเติมข้อความในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง
2. สังกัดสถานศึกษา

☐ 1) สังกัดกรุงเทพมหานคร
☐ 2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
☐ 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
☐ 4) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก
4. ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน

☐ 1) ประถมศึกษาปีที่ 1	☐ 2) ประถมศึกษาปีที่ 2
☐ 3) ประถมศึกษาปีที่ 3	☐ 4) ประถมศึกษาปีที่ 4
☐ 5) ประถมศึกษาปีที่ 5	☐ 6) ประถมศึกษาปีที่ 6
5. ประสบการณ์การสอน

☐ 1) 0 – 5 ปี	☐ 2) 6 – 10 ปี
☐ 3) 10 – 15 ปี	☐ 4) มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✕

ให้ตรงระดับสภาพของการปฏิบัติจริงและระดับสภาพที่พึงประสงค์ โดยตัวเลข 1 – 5 มีความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ระดับสภาพของการปฏิบัติจริงและระดับสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับสภาพของการปฏิบัติจริงและระดับสภาพที่พึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง ระดับสภาพของการปฏิบัติจริงและระดับสภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับสภาพของการปฏิบัติจริงและระดับสภาพที่พึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง ระดับสภาพของการปฏิบัติจริงและระดับสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความ	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5						
					ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน					
					1.ฉันสอนโดยเน้นการถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ เช่น เมื่อฉันสอนเรื่องการบวก ฉันมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วมอย่างน้อย 3 กิจกรรมต่อหัวข้อการเรียนรู้					
					2.ฉันให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน เช่น ฉันเตรียมชุดการเรียนรู้พื้นฐานให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือและชุดการเรียนรู้ (สื่อแห้ง) เพื่อให้นักเรียนทุกคนนำกลับไปเรียนรู้ที่บ้านด้วยตนเองได้					
					3.ฉันสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีต่อนักเรียนเสมอ เช่น สร้างบรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) โดยฉันกระตุ้นและให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน เพื่อที่นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความ	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
					ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน					
					4.ฉันใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน เช่น วิธีการสอนแบบทดลอง แบบแสดงบทบาทสมมติ แบบสืบสวน สอบสวน ตลอดจนใช้นวัตกรรม การสอนที่น่าสนใจให้เหมาะสมกับบทเรียน เวลา สติปัญญา ช่วงวัย					
					5.ฉันใส่ใจในจัดห้องเรียนเพื่อทำการสอนให้เหมาะสมและทำให้นักเรียนเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม เช่น จัดโต๊ะ เก้าอี้ไม่คับแคบ จนเกินไป หามุมที่ทำให้แสงสว่างเข้าถึงนักเรียน จัดมุมอ่านหนังสือ					
					6.ฉันเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องของนโยบายการศึกษา เข้าใจในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน มีทักษะในการสอน วัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง เช่น ฉันศึกษากฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความถาม	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5						
					ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน					
					7.ฉันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้นและแต่ละห้อง เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนเข้าใจ ฉะนั้น ฉันจึงไม่ยึดยึดและออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดธรรมชาติและบริบทของแต่ละห้องเรียนที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนป.4/1 ชอบเล่นและพูดคุยเสียงดัง จึงออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจถึงบทบาทตัวละครและแก่นสำคัญของเนื้อเรื่อง					
					8.ฉันประเมินการสอนของตนเอง ทุกครั้งทั้งก่อนและหลังบทเรียน จากนั้นค้นหาวิธีในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนเข้าใจแนวคิดหลัก เช่น เมื่อนักเรียนเริ่มแสดงอาการไม่เข้าใจ ไม่สนใจบทเรียน ฉันก็จะพยายามหาวิธีการนำเสนอแบบใหม่ที่ทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจแนวคิดจากการสอนของฉั					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความถาม	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5						
					ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน					
					9.ฉันได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ เพื่อเป็นเครื่องหมายความน่าเชื่อถือและเป็นการยืนยันว่าฉันมีความเชี่ยวชาญในการสอนอย่างแท้จริง เช่น รางวัลครูผู้สอนดีเด่น รางวัลครูสุตติ รางวัลครูสุสภา					
					10. ฉันทำการวิจัยในห้องเรียนทุกภาคการเรียนเพื่อติดตาม ดูแลและแก้ไขข้อบกพร่องไม่ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในภาคเรียนถัดๆไป เช่น ในเทอมนี้นักเรียนร้อยละ 70 มักจะทำแบบฝึกเรื่องการบวกจำนวนระคนผิดพลาดบ่อยครั้ง ฉันจึงทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อหาวิธีแก้ไขและพัฒนาผู้เรียน					
					11. ฉันเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสอนทุกครั้ง แม้ว่าจะเป็นการสอนในบทเดิม เพียงแต่เปลี่ยนห้อง เช่น ฉันเตรียมสื่อการสอนก่อนการเข้าสอนจริง โดยเตรียมการก่อนประมาณ 3-7 วัน					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ จริง					ข้อความ	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
					ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน					
					12. ฉันมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การถ่ายทอดความรู้หรือส่งเสริมการแสวงหาความรู้ของนักเรียน โดยไม่ปิดป้อง ปิดบังหวังสิ่งตอบแทน ต่องานในหน้าที่การงาน เช่น เมื่อเด็กไม่เข้าใจ ฉันมั่นใจและเต็มใจในการสอนเพิ่มเติมให้จนกว่าเด็กเขาจะเข้าใจ โดยไม่หวังผลสินจ้างรางวัลใดใดเป็นพิเศษ หรือ เมื่อเด็กเรียนเพิ่มเติมจากเนื้อหาปัจจุบัน ฉันก็จะนำความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญที่ฉันมี สอนให้เด็กเขาเข้าใจถึงแกนหลักของเนื้อหาตามต้องการ					
					13. ฉันเฝ้าหาความรู้รอบตัวอยู่เสมอทั้งจากการอ่านหนังสือ อินเทอร์เน็ตและการไปเยือนสถานที่จริงเพื่อให้มีประสบการณ์เพิ่มเติมมาใช้ใน การสอน เช่น เมื่อมีเวลาพักจากช่วงปิดเทอมหรือเสาร์อาทิตย์ ฉันจะเดินออกไปยังพิพิธภัณฑ์ต่างๆ เพื่อรวบรวมความรู้ไว้สอนนักเรียน					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความถาม	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ					
					1.ฉันรู้วิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อมีเหตุการณ์เกินความ คาดหมาย ฉันจะเพิ่มความยืดหยุ่น ของโครงสร้างเวลาเรียนและความ หลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ให้เหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมการ เรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น ช่วงโรคระบาด ฉันจะคำนึงถึง พัฒนาการ หากจำนวนชั่วโมงเรียน ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ผ่านจอ					
					2. ฉันรู้จักการแสดงความเห็นเชิง บวกก่อนที่จะให้ความเห็นเชิงลบ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือ นักเรียน ฉันจะหาทางตะล่อมให้ คนๆ นั้นรับฟังฉันอย่างเปิดใจ เช่น ถ้าต้องแสดงความเห็นเชิงลบ ฉันอาจพูดอะไรประมาณว่า “ครู คิดว่าชิ้นงานนี้จะยิ่งดีกว่าเดิมหาก คุณให้เพื่อนช่วยคุณซักนิด”					
					3.ฉันเรียนรู้จากการสังเกต ค่อย ๆ สังเกตและเรียนรู้จากเพื่อนร่วม งานที่มีประสบการณ์มากกว่า ว่า เขามีวิธีแก้ปัญหากับการจัดการใน ชั้นเรียนอย่างไร เพื่อนำมาใช้ ให้เข้ากับบุคลิกและความสามารถ ของตนเอง					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อคำถาม	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
					ด้านความมีปฏิภาณไหวพริบ					
					4.ฉันใส่ใจความรู้สึกที่แท้จริงของคนอื่น ขณะที่คนอื่นพูด ฉันสามารถตอบสนองต่อพวกเขาอย่างมีไหวพริบได้ เช่น ถ้านักเรียนไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้แต่ไม่กล้าขอความช่วยเหลือจากใคร ฉันจะสังเกตอาการ ได้แก่ นักเรียนมีท่าทีเครียด พูดตะกุกตะกัก หรือพูดอะไรเข้าไปซ้ำมาหรือเปล่า ถ้าใช่ นักเรียนอาจจะแสดงว่านักเรียนพยายามขอความช่วยเหลือจากฉัน					
					5.ฉันเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีต่อสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปของทั้งเพื่อนร่วมงานและนักเรียน เช่น ถ้าฉันกำลังแสดงความเห็นต่อเพื่อนร่วมงานหรือนักเรียนในขณะที่พวกเขากำลังหงุดหงิด ฉันจะสามารถสังเกตได้จากการฟังคำพูดของพวกเขาว่าอาจไม่พร้อมรับฟังความเห็นเพิ่มเติมในตอนนี้อย่างไร ถ้าเป็นเช่นนั้น ฉันจะหยุดพูดแล้วเก็บไว้พูดโอกาสหน้า					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อคำถาม	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	ด้านทัศนคติ					
					1.ฉันรักและศรัทธาในวิชาชีพรูมาตั้งแต่สมัยเรียนหรือเริ่มทำงาน					
					2.ฉันรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่มีผู้คนชื่นชมยินดีและเห็นคุณค่าในอาชีพของฉัน เช่น มีคนกล่าวชื่นชมทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
					3.ฉันเต็มใจและยินดีที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น ฉันสมัครเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ตามความสนใจโดยไม่ต้องมีใครบังคับหรือสมัครตามคนอื่น					
					4.ฉันมีความสุขทุกครั้งที่ได้สอนหนังสือไม่ว่าจะในเวลาทำงานหรือนอกเหนือเวลาทำงาน เช่น ฉันเต็มใจที่จะอธิบายให้นักเรียนที่ไม่เข้าใจบทเรียนฟังอีก					
					5.ฉันรู้สึกเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ(มีเมตตา) ต่อนักเรียนทั้งเรื่องการเรียนและการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม เช่น เมื่อฉันรู้ว่านักเรียนขาดแคลนทุนทรัพย์ ฉันก็จะพยายามช่วย					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความ	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	ด้านพฤติกรรม					
					1.ฉันรู้และเข้าบทบาทหน้าที่ว่าคนเป็นครูต้องทำหน้าที่อะไร เช่น การเตรียมการสอนก่อนการทำการสอน การประเมินตนเอง และนักเรียนหลังการสอน ฉันมีวินัยในการปฏิบัติหน้าที่มาโรงเรียนให้ตรงเวลา เข้าสอนให้ตรงเวลา เป็นต้น					
					2.ฉันมีความกระตือรือร้นในทุกๆวันเมื่อต้องทำงาน เช่น ฉันเตรียมเอกสารประกอบการสอนก่อนวันสอนจริงเสมอ ฉันไปถึงห้องเรียนก่อนเวลาเสมอ เป็นต้น					
					3.ฉันมีความอดทน อดกลั้นต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ไม่ดีตามมา เช่น ฉันอดทนต่อการรอคอยนักเรียน ฉันอดกลั้นต่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียนหรือผู้ปกครองที่มีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ หรือ ต่อว่าครูแม้ว่าเขาเหล่านั้นจะไม่ทราบเรื่องราวที่แท้จริง เป็นต้น					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความ	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	ด้านพฤติกรรม					
					4.ฉันแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามจารีตประเพณี เช่น ใส่เสื้อแขนยาวคอปก เนกไท ใส่กระโปรงคลุมเข่า ใส่กางเกงขา ยาว สวมรองเท้าหุ้มส้น เป็นต้น					
					5.ฉันใช้คำพูด กิริยา วาจาที่ เหมาะสมทั้งกับนักเรียนและเพื่อน ร่วมงาน เช่น ฉันไม่พูดจาด้วยน้ำเสียง กระซอกโฮกฮาก ฉันพูดจามีหาง เสียงไม่ว่าจะพูดกับคนที่อายุ มากกว่าหรือน้อยกว่าก็ตาม					
					6.ฉันปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ให้แก่แก่นักเรียนทั้งในเวลางานและ นอกเวลางาน เช่น ฉันพูดจาด้วย คำสุภาพ มีกิริยานอบน้อม และ ทักทายนักเรียนด้วยไมตรีจิตทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน					
					7.ฉันสอดแทรกการสอนเรื่องการ ทำความดีหรือคุณธรรมเสมอเมื่อ ถึงเวลาสอน แม้ว่าบทเรียนของฉัน จะไม่ได้เกี่ยวข้อง					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความ	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
					1.ฉันสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของเพื่อนร่วมวิชาชีพ เช่น เมื่อเขาหรือเธอเข้าร่วมการแข่งขันใดใด ทั้งด้านวิชาการและด้านอื่นๆตามความถนัด ฉันก็จะร่วมสนับสนุน ส่งกำลังใจและอุปกรณ์เท่าที่ฉันพอจะมีกำลังช่วยเหลือได้					
					2.ฉันช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเพื่อนร่วมวิชาชีพ เช่น เมื่อเพื่อนขอคำปรึกษาเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ฉันก็จะแนะนำและช่วยเหลืออย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทนใดใด					
					3.ฉันรักษาทบตาหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นโดยจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและการกระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ ความสมัครใจของเพื่อนร่วมงานในหมวด เช่น เพื่อนร่วมงานคนนี้พูดเก่งและสมัครใจที่จะเป็นพิธีกร ฉันก็จะนำเสนอให้เขา/เธอเป็นพิธีกรโรงเรียน					

ระดับสภาพของการปฏิบัติ					ข้อความ	ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
จริง						1	2	3	4	5
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
					ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
					4.ฉันมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แม้ว่าเพื่อนร่วมงานจะอายุน้อยกว่าหรือมากกว่าฉันก็ตาม เช่น เมื่อครูไม่สบาย และไม่มีใครไปเยี่ยมเพราะเพิ่งมาทำงานใหม่ ฉันก็จะไปเยี่ยมและเชิญชวนครูคนอื่นๆ หรือรวมกลุ่มกันไปเยี่ยม					
					5.ฉันแสดงออกซึ่งการยอมรับและการให้เกียรติกัน เช่น เมื่อเพื่อนร่วมงานกำลังอธิบายแบ่งปันเทคนิคการสอน ฉันจะไม่แทรกแซงการทำงาน ฉันจะไม่ตำหนิติเตียนการทำงานของเพื่อนร่วมงาน หรือ ฉันให้เกียรติในการนำเสนอของเพื่อนด้วยความสุภาพ					
					6.ฉันสร้างบรรยากาศที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานเสมอทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน เช่น ฉันทักทายทุกคนในห้องพักครู ฉันชื่นชมของฝากเล็กๆน้อยๆ ฝากเพื่อนร่วมงานเสมอ ฉันชมเชยและให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น					

แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียน

ประถมศึกษา

1.ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็น

ครูด้านความเชี่ยวชาญในการสอนอย่างไร โปรดอธิบาย

- 1.1 ท่านคิดว่าจำเป็นหรือไม่ที่ครูประถมศึกษาควรจบการศึกษาระดับปริญญาโท
- 1.2 ท่านคิดว่าจำเป็นหรือไม่ที่ครูประถมศึกษาต้องมีใบประกอบวิชาชีพเท่านั้นจึงจะสามารถประกอบอาชีพครูได้
- 1.3 ท่านคิดว่ นอกเหนือจากรางวัลต่างๆ เพื่อยืนยันความเชี่ยวชาญในการสอนของครู สิ่งใดที่สามารถยืนยันความเชี่ยวชาญในการสอนของครูได้อีก (เช่น อายุประสบการณ์ คำบอกเล่าจากเพื่อนครู นักเรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ)

2.ด้านความมีไหวพริบปฏิภาณ ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครู

ด้านความมีไหวพริบปฏิภาณอย่างไร โปรดอธิบาย

- 2.1 ไหวพริบปฏิภาณในการสอนที่ครูควรมีต่อนักเรียน คืออะไร (เช่น การพูดเพื่อให้นักเรียนแก้ไข ปรับปรุงตัวโดยไม่ใช้การลงโทษ)
- 2.2 ไหวพริบปฏิภาณในกาทำงานที่ครูควรมีต่อเพื่อนร่วมงาน คืออะไร (เช่น การเป็นผู้ฟังที่ดี การแสดงความเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ฯลฯ)

3.ด้านทัศนคติ ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูด้านทัศนคติ

ความรู้สึกรักคิดของครูอย่างไร โปรดอธิบาย

- 3.1 ทัศนคติใดบ้างที่ครูประถมศึกษาควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ
- 3.2 ทัศนคติใดบ้างที่ครูประถมศึกษาควรหลีกเลี่ยง ไม่ให้เกิดขึ้นในจิตใจหรือคิดได้ในใจ แต่ไม่ควรนำมาปฏิบัติ เพราะเหตุใด (เช่น ความอิจฉาริษยา ความไม่พอใจส่วนบุคคล หรือจากเรื่องนอกโรงเรียน)

4.ด้านพฤติกรรม ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูด้านพฤติกรรมอย่างไร โปรดอธิบาย

4.1 พฤติกรรมใดบ้างที่ครูประถมศึกษาควรปฏิบัติ และแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด

4.2 พฤติกรรมใดบ้างที่ครูประถมศึกษาไม่ควรปฏิบัติ และไม่ควรแสดงออก เพราะอาจจะเป็นต้นแบบความที่ไม่ดีสู่นักเรียน/เพื่อนร่วมงาน

5.ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างไร โปรดอธิบาย

5.1 ถ้าครูคนหนึ่งในโรงเรียนของท่านไม่ค่อยชอบสูงส่งกับเพื่อนร่วมงาน แต่เป็นคนที่ตั้งใจทำการสอน รับผิดชอบไม่ขาดตกบกพร่อง ท่านคิดว่าเขา/เธอยังยังสามารถเป็นครูที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด

5.2 ครูควรมีการทำงานลักษณะใดเมื่อต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

(เช่น ไตร่ตรองก่อนลงมือทำงานเพื่อส่วนรวม มีน้ำใจไมตรีต่อคนอื่น ฯลฯ)

6.ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ท่านมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางเกี่ยวกับแบบวัดคุณลักษณะความเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่ อย่างไร โปรดอธิบาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- Abell. (2011). Taking a closer look at science teaching orientations. *Science Education International*, 95(2), 358-376.
- Ahmad, M. I., Mubin, O., & Orlando, J. (2016). Understanding behaviours and roles for social and adaptive robots in education: teacher's perspective. In Proceedings of the fourth international conference on human agent interaction. 297-304.
- Alexander, K. L., Entwisle, D. R., & Thompson, M. S. (1987). School performance, status relations, and the structure of sentiment: Bringing the teacher back in. *American sociological review*. 665-682.
- Allport, G. W. (1967). *Gordon W. Allport*.
- Baker-Doyle, K. J., & Yoon, S. A. (2020). The social side of teacher education: Implications of social network research for the design of professional development. *International Journal of Educational Research*, 101, 101563. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101563>
- Bowers, N. D., & Soar, R. S. (1962). The influence of teacher personality on classroom interaction. *The Journal of Experimental Education*. 30(4), 309-311.
- Butsch, R. L. (1931). Teacher rating. . 99-107.
- Chou, C. H. (2011). Teachers' Professional Development: Investigating Teachers' Learning to Do Action Research in a Professional Learning Community. 20(3).
- Cooper, H. (1998). Relationships among attitudes about homework, amount of homework assigned and completed, and student achievement. . *Journal of educational psychology*, 90(1), 70.
- Desai, S., Damewood, E., & Jones, R. (2001). Be a good teacher and be seen as a good teacher. *Journal of Marketing Education*, 23(2), 136-144.
- Elder, R. E. (1950). *Teaching in the Elementary School*, by Marie A. Mehl, Hubert H. Mills, Harl R. Douglas.
- Feiman-Nemser, S. (2003). What new teachers need to learn. *Educational leadership*, 60(8).

- Gao, X., Li, P., Shen, J., & Sun, H. (2020). Reviewing assessment of student learning in interdisciplinary STEM education. *International Journal of STEM Education*, 7(1), 1-14.
- Gliessman, D. H., Pugh, R. C., Brown, L. D., Snyder, S. J., & Archer, A. C. (1989). Applying a research-based model to teacher skill training. *The Journal of Educational Research*, 83(2), 69-81.
- Gormley Jr, W. T., Phillips, D. A., Newmark, K., Welte, K., & Adelstein, S. (2011). Social-emotional effects of early childhood education programs in Tulsa. *Child development*. 82(6), 2095-2109.
- Goulding, M., Rowland, T., & Barber, P. . (2002). Does it matter? Primary teacher trainees' subject knowledge in mathematics. 28(5), 689-704.
- Hughes, A. L., Matt, J. J., & O'Reilly, F. L. (2015). Principal Support Is Imperative to the Retention of Teachers in Hard-to-Staff Schools. *Journal of Education and Training Studies*, 3(1), 129-134.
- Ishii. (2000). Behavioral interventions used with diverse students. *Behavioral Disorders*, 25(4), 299-309.
- Jaipal, K. (2011). *Collaborative action research approaches promoting professional development for elementary school teachers*, 19(1), 59-72.
- Juuti. (2005). Portfolio as a learning tool: students' perspective. *Annals-Academy of Medicine Singapore*. " 34(8): 511., 34(8), 511.
- Ladson-Billings, G. (1994). What we can learn from multicultural education research. *Educational leadership*, 51(8), 22-26.
- Lavonen. (2014). A new Finnish national core curriculum for basic education (2014) and technology as an integrated tool for learning. In *Finnish innovations and technologies in schools*. (pp. 21-32).
- Leicht, K., & Fennell, M. L. . (2001). Professional work: A sociological approach.
- Mahendra, N., Bayles, K. A., Tomoeda, C. K., & Kim, E. S. (2005). Diversity and learner-centered education. *The ASHA Leader*. 10(16), 12-19.
- McINNIS, C., Hartley, R., Polesel, J., & Teese, R. . (2000). Non-completion in vocational education and training and higher education: A literature review commissioned

by the Department of Education, Training and Youth Affairs. *REB report (Research and Evaluation Branch, Department of Education, Training and Youth Affairs), 4(00)*.

- Metsäpelto, R. L., & Pulkkinen, L. (2014). The benefits of extracurricular activities for socioemotional behavior and school achievement in middle childhood: An overview of the research. *6(3)*, 10-33.
- Perrotta, B., & Utley, J. (2010). The draw-an-environment test rubric (DAET-R): Exploring pre-service teachers' mental models of the environment. *Environmental Education Research, 16(2)*, 189-208.
- Sothayapetch, P. (2013). A Comparative Analysis of PISA Scientific Literacy Framework in Finnish and Thai Science Curricula. *Science Education International, 24(1)*, 78-97.
- Tan, A.-G., & Majid, D. (2011). Teachers' perceptions of creativity and happiness: A perspective from Singapore. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 15*, 173-180. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.03.069>
- Trowbridge, M. H. (1932). An experimental study of Thorndike's theory of learning. *The Journal of General Psychology, 7(2)*, 245-260.
- Vail. (2015). Teacher Perceptions of Role Behaviour and School Effectiveness. *Nebraska : Profession Educators, 4*.
- กฤษฎาพร อาชาราช. (2555). การพัฒนาตัวชี้วัดนักศึกษาครูเพื่อความเป็นครูมืออาชีพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. *Journal of Roi Et Rajabhat University, 12(2)*, 34-42.
- จุฑามาศ เผื่อแผ่. (2022). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำระดับขอพสภกับประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์(7(2))*, 513-524.
- ดิเรก พรสีมา. (2554). ข้อเสนอการยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University, 1(2)*, 2-14.
- ติน ประชพฤทธิ์. (2546). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล. *5(1)*, 371-381.
- นภาพรณ ัญญา. (2564). การปฏิรูปตนเองเพื่อความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน, 2(2)*, 1-10.
- บุญรอดรัมย์, ส. (2021). รูปแบบการพัฒนาครูมืออาชีพระดับประถมศึกษา. *9(1)*, 226-239.

- พิณสุตา สิริธรรังศรี. (2556). ข้อเสนอการยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University*, 1(2), 2-14.
- ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2564). การ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 6(7), 334-349.
- มยุรี ดั่งศรี. (2558). ครูมืออาชีพยุคอาเซียน. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*, 2(1), 32-42.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2565). การพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนตามแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเสริมสร้างชุดความคิดเติบโตด้านการจัดการ เรียนการสอนของนักศึกษาครู. *Journal of Information and Learning*, 33(3), 60-72.
- วณิช วรรณพฤกษ์. (2550). การ สื่อสาร ที่ แฝง ถึง ลักษณะ ค่า นิยม ของ คน ไทย ที่ ปรากฏ อยู่ใน นิทาน วรรณกรรม. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*, 7(1), 643-657.
- วัลนิภา ฉลากบาง. (2565). กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ารสาร สันติศึกษาปริทรรศน์ ม จร, 10(3), 1329-1343.
- วีณา ประชากุล. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้เรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ. 15(2), 53-62. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศศิธร ชันดิธรากร. (2017). การจัดการชั้นเรียนของครูมืออาชีพ. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2, 1-19.
- สมเกียรติ วัฒนศิรินัชกุลม. (2544). เส้นทางสู่นักวิจัยมืออาชีพ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 12-16.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2005). ครูคือผู้บริหารมืออาชีพ. . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์(พิมพ์ครั้งที่ 3).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

ธัชพร คำขามา

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY